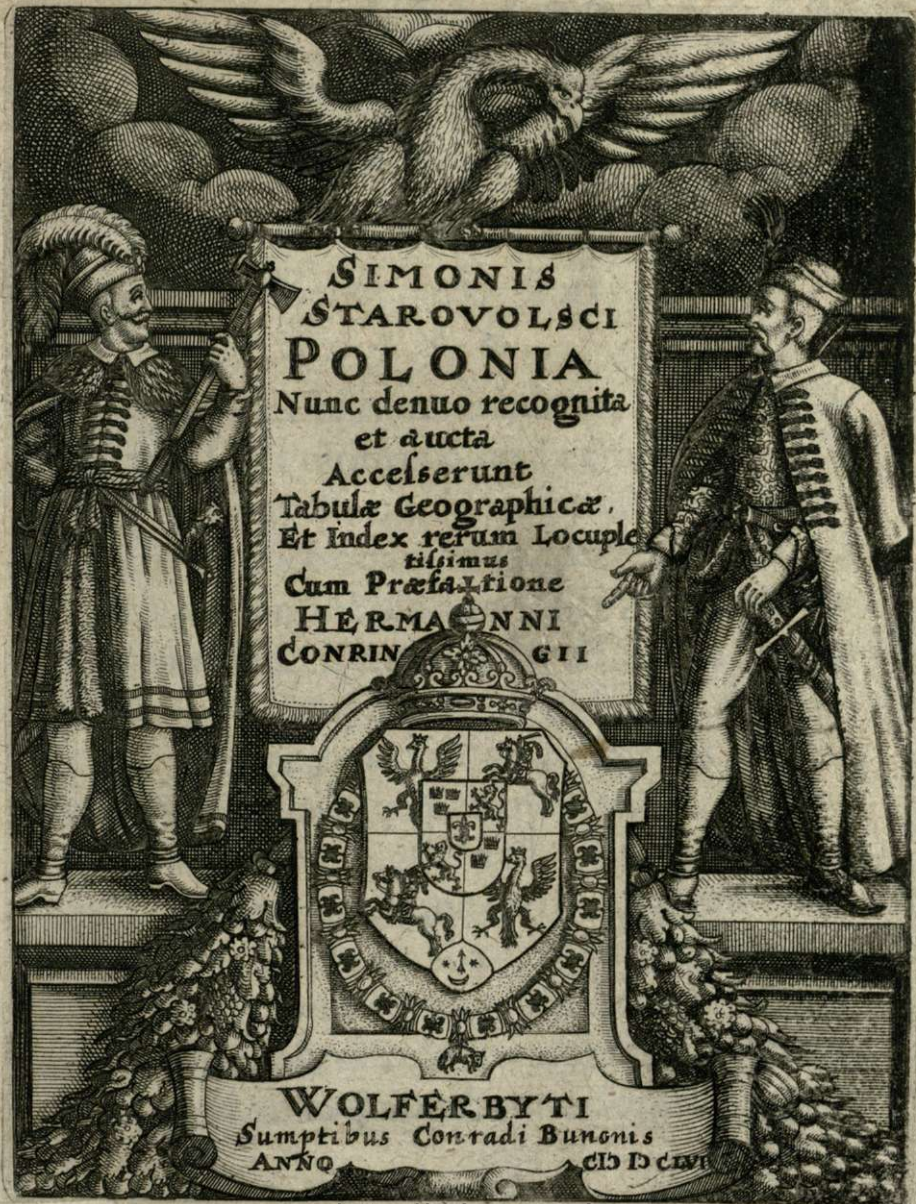

5413

41692

SIMONIS
STAROVOLSCI
POLONIA
Nunc denuo recognita
et aucta
Accelserunt
Tabulae Geographicae
Et Index rerum Locuple
tissimus
Cum Praefatione
HERMANNI
CONRINI GII

WOLFERBYTI
Sumptibus Conradi Bungnis
ANNO MDCLXXII

STATIONER
STATE OF
POLONIA
NEW YORK
OFFICE
ADDRESS
CITY OF
COUNTY OF
STATE OF

HERMANNUS CONRINGIUS,
Benevolō Lectōri

S. P. D.

QVæ tibi nunc exhibetur Starovolscianæ Poloniæ editio, Lector optime, illa expressa quidem est ex ista, quæ ante hosce quatuor annos, curâ GEORGI Forsteri, Gedani in Prussia prodiit in lucem; innumeris tamen locis emendatior est, atq; ad usum civilē aptior: locupletior quoq; saltim ob indicē & mappas, quæ maximè desiderabantur in libello chorographici præcipuè argumenti. Auctore ipsum Polonum esse palam est. Ejus viri doctrinam & mores non patiuntur nos ignorare, præter hunc libellū, etiam alia illius nonnulla, Eques præsertim Polonicus, Elogia bellicâ virtute illustrium Polonorum, & Hecatontas scriptorum Polonicorum: in quibus Latina eloquentia, pruden-

):(2

den-

dentia, studium libertatis, amor patriæ, odium Protestantium immane, perinde ut Romanensium sacrorum inconsulta veneratio, nusquam penne non elucet.

Hunc libellum initio quidem conscripsit Rege adhuc SIGISMUNDO: at passim interpolavit, quo tempore Polonis rex præfuit Vladislaus, anno circiter seculi hujus quadragesimo. Qua re interdum multa turbata sunt: utpote, quum rerum status passim mutaverit paucos intra annos: libellus verò nunc Sigismundi, nunc Vladislai temporareferat: & quidem posteriora hæc interdum non expunctis prioribus; auctoris ipsius incuria, an culpa librarii, incertum. Occupatur porro libellus potissimum quidem εν τῇ χωρογραφίᾳ omnium Polonici regni, quod sanè amplissimum est, regionum provinciarumq; idq; adeo argumentum ita plenè pariter nitidèq; exsequitur, ut aliorum industriam longè superaverit. Attingit verò etiam alia quam multa, quæ ad rem publicam attinent, non minore felicitate. Nam & præclarè sentit saltim de plerisque, & sine fuce sententiam pro-

mit

mit in publicum; quorum alterum prudentis, alterum generosi est animi. Ipsa sane etiam rei publicae vitia usque adeo non dissimulat, ut nisi illa jam tum nimium quantum in universi orbis conscientiam venissent, possit videri peccasse in patriam isthac pro palatione. Nec vero arcana civitatis mala fas est nudare: tegenda illa sunt, pallianda, etiam purpurisso nonnunquam fucanda, si res ferat. Quorum nihil tamen patitur historia, nudam quippe veritatem professa: in jam a pertis quoque rei publicae id conari, ridiculum est. Infestus auctoris in Protestantes animus (quem cui Scholae debeamus, haut temere quem latet) saepenumero iudicium, caetera satis exquisitum, transversum rapit, ac linguam foeda deturpat maledicentia. Quam iniquus sane sit in Rigam Livoniae metropolin, vel ex uno Paulo Piafescio discas, etsi & hic Romana sacra amplexus sit, imò suae gentis Episcopum egerit. Non tango hominis ulcerare reliqua: quum hoc unum satis ostendat, quam ille in similibus nihil mereatur fidei. Et verò aliis quoque, in libris suis, perinde turpi maledicentia in

PRAEFATIO.

Protestantes injurius est. Quam intoleranda enim illa sunt convitia, quibus tanquam gemmis Hecatontadem suam illustravit! dum Lutherum *lutulenti subulci*: Melanchthonem, Pomeranū, aliosq; nunc *cænosorum VVitebergensium porcorum*, nunc *lutulenti Saxonorum porcorum gregis*, nunc *lenonum Saxonorum*, *perditorum ac perfidorum hominum*, aliisq; extrivio petitis contumeliis incessit. Cæterum in omnes Germanos quoq; quam sit maligno animo, imò quam contemptim tantum non omnes populos externos præ suis Polonis habeat, vel hic ipse libellus loquitur. Non est tamen, quod illa nos moveant, quò minus auctorem in præclarorum scriptorum censum recipiamus; imò quò minus hunc libellum annumeremus melioribus rerumpublicar. descriptionibus.

Nec verò libellus pretio suo fraudandus est, propterea quòd nævis illis sit deformis; perinde ut nec ideo meretur rejici, quoniam reipubl. Polonica omnia non est persecutus. Nam hoc quidem ipsi commune est cum omnibus rerumpublicar.
lica-

PRAEFATIO.

licarum descriptoribus: quorum tamen nonnulli laudem sibi æternam jure sunt hinc consequuti. Multa scilicet pertinent ad plenam reipubl. alicujus notitiã: id quod libro de civili prudentia pluribus docemus: illorum verò nonnulla non est fas vulgare, alia occultiora sunt, quàm ut facile possis assequi: quorum proinde silentium per injuriam cui veritas vitio. Quin tamen longè uberiora & licuisset, & potuisset, & debuisset de Polonica reipubl. Starovolscius dicere, haut diffitemur; eoq; ab omni illum culpa vacuum non pronuntiaverimus. Majore fanè industria locum hunc tractavit Martinus Cromerus, vir cum antiquitate comparandus. Vel ideo tamen Starovolscium Cromero ipsi prætuleris, quòd hic doceat nos recentissima, quæq; adeò hodie magis ex usu sunt: ille verò ea tradat, quorum pars eximia in desuetudinē jam abiit: ut solent respubl. pleræq; perpetuo quasi motu agitari, nec unquam stabili pede consistere; etsi eorundem vocabulorum inanis species imprudentibus illudat. Non unã verò ratione poterit nunc Starovolscius prodesse in
publi-

PRAEFATIO.

publicum. Nec enim non quivis curiosior desiderabit scire causam lapsus illius, quo nunc concidit, illa haecenus robustissimis annumerata Polonica republ. Illam verò quasi oculis spectandam exhibet hic libellus, interim dum describit vires, opes, militiam & regimen Polonicum. In hunc scilicet modum habentibus sese alioqui civitatis rebus, fieri non potest, ut vel salus ipsaeam conservet; tantum abest, ut non concidat republ. si quo graviore malo praeter solitum afficiatur.

Simul itaq; isthoc exemplo alii, ad res suas cautius meliusq; instituendas, excitari poterunt: ac proinde ex Starovolscio discere omnibus in promptu erit, quæ fugienda & vitanda sint sibi rebusq; publicis suis, nisi parem cum Polonis fortunam velint experiri. Taceo nunc, quòd ipsa Poloniæ vicinitas merito saltim omnes illos, qui ad clavum Imperii sedent, ad reipubl. vicinæ notitiam invitet: quum non satis sit ad id, ut civitati alicui exacte consulas, res domesticas novisse; verùm ad omnes etiam alias, quibuscum potest commercii aliquid intercedere, sit respiciendum. Quidquid hujus sit, neminem lectionis & operæ in Starovolscium impensæ unquam pœnitebit.

SIMO-

Declaratio.

• Urbs Antiqua Christiana
 • Civitas Christiana
 • Civitas primaria Palatinatus
 • Civitas Turcica et Tartarica
 Duc. Ducatus
 P. Pal. Palatinatus
 Cast. Castellanus.

Nova totius
REGNI POLONIAE
 Magniq; Ducatus
LITHUANIAE
 cum suis
PALATINATIBUS
 ac confiniis
 exacta Delineatio
 Per G. le Vasseur de Beauplan
 S. R. M. Architectum militarem
 et Capitaneum Anno 1681

Scala

Milliaria Poloniæ & Germanica.	60
Milliaria Germanica.	48
Milliaria Ucrainica.	30
Milliaria Moscovitica.	24

№ 1: 6700000

SIMONIS STAROVOLSCI
POLONIA

Sive status
REGNI POLONIÆ
descriptio.

POLONIA, antiquis *Sarmatia Eu-*
ropea dicta, uti nunc à sapientissimo Rege
Sigismundo III moderatur, octo in univer-
sum Provincias sub uno sceptro continet;
moribus, legibus, lingua, ex parte differentes:
vivendi verò genio, libertatis prærogativa,
capessendorumq; in Repub. honorum aptitudine, omnes
ex æquo pares, & juribus necessitudinum inter se invicem
adstrictas. Hoc est, *Poloniam utramq;, Litvaniam, Rusiam,*
10. *Prusiam, Masoviam, Samogitiam, Pomeraniam & Livoniam.*
De quibus singulis, quamvis & sigillatim & in communi,
plurimi viri prudentes, tum nostrates, tum extranei, scri-
pserint; quia tamen assidua est harum sublunarium rerum
mutatio, & potentissimorum quorumvis imperiorum
15. fatalis quædam hæc conditio, ut singulis fere seculis ac æta-
tibus accipiant novas inclinationes, aut incrementa: Ideo,
qualem nunc patria nostra sortiatur statum; qualesve ser-
vent sub coronam aggregati populi mores & consuetu-

dines inter se; quas vires; quas opes; quod regimen; quam religionem; quos denique vicinos habeant, & quam potentes: hoc speciali libello perstricta, posteris tradere constitui. Ut candidus lector, conservatam hactenus, prout à majoribus nostris accepimus, imo auctam Sarmatiam nostram videns, non prudentiæ alicui humanæ (ut solent moderni politici) aut potentia amplissimi Regni, hoc adscribat, sed diviniæ prorsus benignitati, quæ veros sui cultores, quamvis in faucibus immanissimorum hostium positos, incolumes pro sua misericordia servat, & à primo gentis authore Lecho, in hodiernum, liberos atque florentes, nec ullius unquam jugo pressos, circumvicinis etiam populis, foederum leges præscribere sinit,

SITUS POLONIÆ.

Regnum *Poloniæ*, cum adjacentibus sibi provinciis, extenditur in longum, à tricesimo octavo gradu, ad quinquagesimum quartum, ab occasu æstivo versus ortum hibernum, amplius quam per ducenta quadraginta milliaria Germanica. In latum verò à montibus *Carpathiis*, usque ad mare *Balthicum* seu *Venedicum*, per ducenta plus minus milliaria. Ab occasu cingitur *Marchia Brandeburgensi*, & *Pomerania ulteriore*, à septentrione mari *Venedico* & *Sarmatico*, cujus adversa littora *Gothi* atque *Suedi* tenent. Ab ortu *Moscovia*, et campestribus *Scytharum* solitudinibus. A plaga demum Australi, *Valachia*, *Ungaria*, atq; *Silesia*. Regio tota fere plana & aprica est, nisi qua ad fines *Ungariæ* accedit, montana & sylvestris. Quo longius autem inde recedit, eo lenius declivis est, magisque culta, & meliore gleba. Nisi quod in meditullio minoris *Poloniæ* *Calvus mons* supereminet

minet, in quo monasterium est *S. Crucis* nomine, lignoque, in quo Salvator noster pependit, celebre: reliqui colles fere in toto Regno sunt potius quam montes. Sylvestris sanè fuit superioribus temporibus pleraque omnis Polonia: sed nunc ubique diligenter excolitur, frugum leguminumque ferax, & pratis abundans. Et quamvis coeli intemperie nimium laborat; pomaria nihilominus non infrequentia & fructuosa passim habet: in quibus pyrorum, malorum, prunorum, persicorum, cerasorum, & nucum bonitas & varietas certat cum Ungaricis & Italicis. Sunt & vites pluribus in locis, quarum uvæ esui quidem non insuaves sunt, præsertim si æstas & autumnus temperiem suam servant: sed vinum inde expressum acerbius, ubi defæcarum est. Neque negat solum Polonicum castaneas, mora, cotonia ficus, amygdala, crocum, oryzam, pepones, melopepones, herbas & flores omnis generis, & alias hortenses Italix delicias, palati nariumque lenocinia. Nec metalla fossiliaque desunt, ut suis locis diceretur, plumbi, ferri, æris, cupri, argenti & auri. A vium quoque & altiorum, magnam habet copiam: Itemque jumentorum omnium generis, & ferarum: cervorum videlicet aprorum, urforum, luporum, sciurorum, dorcarum, leporum, onagrorum, bisontium, caprarum, urorum, pantherarum, mardurum, vulpium, rosomacorum, lurrium & castorum. Similiter piscium diversorum, quotquot nominari possunt: nam fluviis, lacubus, piscinis atque stagnis supra modum abundat. Inter fluvios tamen præcipui sunt *Vistula, Donajecius, Sanus, Vieper, Varta, Noresius, Duna, Nemenus, Nester, Prutus, Bugus, Polus, Prispetius, Narva, Drevantia, Berezina, Borisilhenes*, omnes fere navigabiles. Sed sigillatim quamlibet provinciã cum suis qualitatibus videamus.

MAJOR POLONIA.

Tota in universum Polonia extenditur in longum per nonaginta miliaria Germanica; incipiens à *Marchia Brandenburgensi* ab occidente, usque ad *Vislocam* fluvium; qui è *Carpathiis* montibus profluens, *Russiam* à *Polonia* determinat, & quatuor à *lesovia* miliaribus *Sano* 5. illabiur. Latitudinem vero habet 50. mill. à prædictis montibus *Carpathiis*, usq; ad oppidum *Parcoviam*, in confinibus *Litvania* positum. Dividiturque in *Majorem* & *Minorem*. MAJOR versus occasum est, tota fere plana & fluviis irrigua, nisi quod *Cujavia* nonnulla pars clivosa est, 10. collibusque molliter & ad fertilitatem commode distincta. Habet à meridie *Silesiam*; *Marchiam* ab occasu & *Pomeraniam ulteriores*; *Prusiam* partem & *Masoviam* à septentrione, à quibus *Vistula* determinatur; ab ortu verò *Minorem* *Polonia*, variis, iisque ignotis terminis divisam, sed quos inter *Pisla* 15. & *fluvius* præterlabitur. Tota autem hæc *Majoris* *Polonia* amplitudo, in octo *satrapias* dividitur: in *Palatinarum* videlicet *Posnanensem*, (cui & *Vischoviense* territorium adjungitur) *Calisensem*, *Lancicensem*, *Brestensem*, *Junovladslaviensem*; (& hæc duæ *satrapiæ* vulgò *Cujavia* dicuntur) 20. *Siradicensem*, *Ravensem* & terram *Vielunensem*.

Provinciæ metropolis POSNANIA est, ad fluvium *Varsam*, longitudinis gradu 39, latitud. 52. sita, à qua & districtus nomen habet, primumque sibi locum inter *satrapias* vendicat. Urbs quidem ipsa parva est, sed pulchra 25. *fatis*, & commercijs emporioque Germanorum exulta, *Suburbia* amplissima habet; ubi & templum *Cathedrale* cum

- cum Collegio Canonorum, & aula Episcopi, inter paludes situm est; vulgò *Valisoviam* dicunt, quæ instar oppidi locum munitioni aptissimum habet. *Joannes Lubranseius* Episcopus loci, memoria omnium seculorum & laude vir dignissimus, publicum ibi Gymnasium, patrum memoria, crexit, Cracoviensisque Academiæ (quæ semper habitæ est domicilium omnis sapientiæ, & in qua ipse quoq; omni meliori doctrina perpolitus, I. V. lauream promeruerat) Professoribus curandum reliquit. Quod deinceps *Ad-*
10. *mus Conarius*, ejus successor, augustiori structura exornavit, Comes verò *Rosrasewius* majoribus stipendiis auxit. Unde, quamvis Clerici *Societ. Jesu* in urbe ipsa habeant suum Collegium, in quo studiosam juventutem erudiunt; floret nihilominus in suburbano *Lubranseianum Athenæum*,
15. certatim eo nobilitate concurrente, ob Mathematicas disciplinas, & Juris prælectiones, Florent & in Monasterijs studia Religiosorum; Sed præcipuè apud Dominicanos sodales Theologia, magno auditorum concursu viget: pietas æquè apud omnes,
20. Septem inde milliaribus *Gnesna* distat, cujus Archiepiscopus Ecclesiæ Polonicæ Primas est, & Regni totius Primus Princeps; olimque urbs ipsa Regni caput erat, quod nimirum à *Lecho* gentis anthore primum erecta esset, & à regis avis omine auspicato nomen sortiretur. Nidus enim in Sclavonico, *gnesdo* dicitur. Cum autem ille in eo loco nidos aquilarum plurimos reperisset, urbem quam inibi condidit, à nidorum multitudine *Gnesnam* appellavit: pro insigni autem militari, *aquilam albam* assumpsit, quo etiamnum Regnum Poloniæ utitur. Archiepiscopus
30. igitur *Gnesnensis*, à Concilio Lateranensi, in spiritualibus vices summi Pontificis gerit, & *Legatus Natus* appellatur:

in politicis autem, præcipuè interregni tempore, *Proregis* auctoritatem habet. Et prout Collegium illius, ob excellentiam suæ Metropolitanæ Ecclesiæ, præter aliarum Cathedralium morem, Cancellarium cum dignitate habet, qui munimentorum & libertatis illorum (omnes enim nobiles esse debent, nec ad præbendas admittuntur plebeiiis orti parentibus. in ullo Capitulo Cathedrali, in tota ferme Polonia, nisi certus Doctorum numerus, assignatus ex fundatione,) custos quodammodo est: sic Archiepiscopus ipse, supra dignitate & prærogativam aliorum Aristitum, aulicos, cubicularios pueros, aliosq; ministros & satellites, more regio habet, & qui inter eos eminent, Cancellarium Specialem, atque Mareschalcum. Quorum ille, judiciis spiritualibus, quæ ad curiam Archiepiscopi devolvuntur, cum auctoritate præest: hic, cum in publicum Princeps prodit, baculum seu virgam illi præfert, prout Regibus ipsis præferri in Polonia mos est, & aulam ipsius totam ipse moderatur. In Metropolitana itaque *Gnesnensi* Ecclesia, Divi *Adalberti*, Archiepiscopi olim loci illius, honorantur reliquiæ, sepulcro in medio templi pulcherrime constructo, pro quibus asservandis, serenissimus Rex *Sigismundus III.* tumbam argenteam donavit precij haud contemnendi; cum & antea cistæ argenteæ inclusæ fuissent, sed non ita affabre extructæ. Habetque sanè templum illud inæstimabilem thesaurum in vasis aureis, argenteis, & gemmatis, quæ vereres Principes & Archiepiscopi tabulis legarunt; & nuper defunctus *Henricus Firlei*, præter alia vasa & vestes pretiosas, quas Ecclesiæ illi donavit dedit etiã tiaram suam Episcopalem, viginti quatuor millibus florenorum æstimatam.

Cætera oppida *Sarrapia Posnaniensis* sunt, *Costenum*,
Uscho.

MAJOR POLONIA.

- Uschovia, Stupcia, Pysdra, Coninum, Kcina, Kazimiria, Nacum, Curnicum*, quæ & muris exornata sunt, & non infrequentia habentur: reliqua verò omnia sine ullis mœnibus sunt, & nec nisi ligneis ædificiis constant, præter templa, & castella, sive arces adjunctas, aut monasteria Abbatiarum præpinguium, quale est, *Landense, Obrense, Lubnense, Blesoviense, Vongrovecense, Paradisense, Mogilnense, Tremesnense, Pramentense*, & reliqua Ordinum mendicantium.
10. *Senatores* verò hujus satrapix sunt, *Archiepiscopus Gnesnensis, Episcopus Posnaniensis, Palatinus Posnaniensis, & Castellani septem, Posnaniensis, Medireccensis, Rogosnensis, Stemensis, Pramentensis, Criviniensis & Santocensis*. Sunt & *officiales* tam terrestres, quam castrenses; *Præsecti*q; civitatum partim
15. cum juris dictione partim sine jurisdictione, ut in omnibus regni provinciis habere mos est. *Posnaniensis* nihilominus *præsectus* prærogativam habet hanc, ut *Generalis* Majoris Poloniæ dicatur, & in aliquot districtibus suam jurisdictionem exerceat.
20. CALISSIU Murbs ad fluvium *Przofna* inter paludes sita: muro latericio, cum turribus, cincta, aliquot religionum monasteria & templum Canonicorum habet; itemque Collegium *Societatis Jesu* sumptuosissimum, quod *Stanislaus Karncovius*, Archiepiscopus olim Gnesnensis,
25. vir rerum Civilium cognitione, cum eruditione eximia, tum prudentia, integritate, aliisque dotibus, in Repub. elatus, suis sumptibus extruxit, & inibi sepeliri voluit. Regio, sicut & tota Major Polonia, frugibus, piscibus & pecoribus abundans est; minoribus oppidis admodum frequens, quorum præcipua sunt, *Starum, Colum, Cosminum, Dobra, Grabovia, Opatovecia, Plesovia, Odolanovia*, cum arce
- 30.

MAJOR POLONIA.

in paludibus sita, & *Chocia*, in qua nuper Reverendissimus Episcopus Cracoviensis *Andreas Lipski*, Ecclesiam Collegiatam & Præpositum infulatum, sumptu ingenti fundavit. Haud procul inde conspicitur *Golushovia*, arx Comitum à *Lesno*, recentiori architectura exstructa; itemque parte ab 5. alia *Croosinum*, cum horto pulcherrimo Comitum *Rozrywiorum*, & Oppidum *Borek*, imagine miraculosa *B. Mariae* percelebre; ingens enim è tota Polonia eò hominum devotorum concursus fieri solet, qui singularem ibi numinis favorem experiuntur. Est & *Olobocum* duobus miliaribus 10. à *Calistio*, monasterium Monialium prædives, & pulchre in modum castelli ædificatum. Habet autem satrapia hæc *Palatinum* proprium, & *Castellanos sex*, *Calisiiensem*, *Gnesnensem*, *Landensem*, *Naciensem*, *Biechoviensem* & *Camenensem*.

15.

SIRADIA, ad *Vartam* fluvium posita, in quatuor territoria satrapiam suam dividit; in *Siradiense* videlicet, *Schadkoviense*, *Radomscense*, & *Petricoviense*. Habetque præter *Palatinum*, *Castellanos quatuor*: *Siradiensem*, *Rospirensem*, *Spicimirionsem*, & *Conariensem*: Oppida verò præci- 20. pua, *Vidaviam*, *Vartam*, *Pabianice*, *Lascum*, ubi olim *Johannes Lascus* Archiepiscopus Gnesnensis, hæres comitatus illius, Præpositum infulatum ditissime fundaverat; auxerunt autem Ecclesiæ suppellectilem, illustres illius fratres, collatis amplissimis donarijs. Septem autem miliaribus 25. inde est *Petricovia*, urbs non inelegans, in qua *Regni Tribunal*, seu *parlamentum*, singulis annis celebratur; & aliquot stadijs inde *Byki*, arx Baronum ejusdem cognominis, pulcherrime exstructa. Est & Abbatia insignis *Vitroviensis* in proximo: & paulò remotius *Italicæ* architecturæ 30. latium *Crumense*.

Huic

Huic Palatinatui adjacet *Terra Vielunensis*, quæ proprios *magistratus* habet & *Castellanum*; dividiturque in *territoria*, *Velunense* & *Ostreffoviense*; quæ aliquot oppida in se (præcipuè *Boleslavectiam* cum arce munitissima) continent, atque pagos infinitos. Ipsa urbs *Velunia* pulchras domus latericias habet, & templum *Canonicorum* fabricæ antiquæ, itemque *monasteria* aliquot elegantia; sed quæ omnia superat illud *Zloczovense* FF. Minorum de *Ob-servantia*.

10. R A V E N S I S satrapia habet *Palatinum* & *Castellanos* tres; (in tot enim *territoria* dividitur) *Ravensem*, *Sochactoviensem* & *Gostinensem*. Oppida præcipua sunt, *Rava*, ligneis quidem ædificijs constans, sed populata satis, arcem muratam habet, in qua proventuum è bonis Regijs solutioni militum, quarta pars deponitur; Sic enim Reges superiores voluerunt, ut assidua in *Podolia*, contra barbarorum excursions, excubiæ fierent. In eadem arce communissimè asservantur captivi hostes patriæ, si sunt personæ honoratioris: qualis nostra ætate ibi fuit, filius naturalis *Caroli* Regis *Sueciæ*, bello *Livonico* cum aliquot legionum Præfectis captus; & nuper *Baudisius*, *Gustavi* Regis *Sueciæ* militum *Tribunus*, itemque *Sreffus*, *Taisius*, & alij alarum ductores, bello *Prussico* capti. Collegium hic studiosorum frequentissimum *Societatis Jesu* clerici habent. Sed longè populosius est *Lovicium*, residentia *Archiepiscopi* *Gnesnensis*, quinque milliaribus *Rava* distans. *Nundinæ* quotannis ibi fiunt celebres, unde cives quoque mercaturæ additi. *Arx* *Archiepiscopalis* in medijs paludibus sita, pulchra ædificia habet, itidemque *Canonici* & civēs nonnulli: *Ecclesia* namque *Collegiata* ibi est, satis argento & vestibus sacris dives: similiter *monasteria* &

templa alia. In agro *Louiciensi* nobilium avicularum, quæ *Snieguia* vocantur (quasi *nivales* aves dixeris, ut *Cromerus* author est: quod non nisi sub hyemem excipiantur & cum hyeme simul dispareant;) famosa est captura; alibi eas conspici aut capi negant incolæ loci illius. *Volboria* quoq; Cujaviensis Episcopi residentia, palatium pulchrum ad aquas situm habet, & oppidum ipsum habitatoribus plenum. Est etiam alicujus notæ *Gombinum*, *Sochaciovia*, *Gostininum* (nobilitatum carcere *Demetrii Suisicii Magni Ducis Moscoviæ*, qui ibi in arce longo tempore asservabatur, & tandem pedore consumptus vitam expiravit,) *Squernevicia* haud inelegans palatium Archiepiscopi Gnesnensis continens; *Biala*, Chelimensis Antistitis ditio; unde conspicitur *Radzejovia*, ejusdem cognominis Palatini Lenciciensis arx pulcherrima, hortos, fontes & pomaria amantissima habens.

Tum *Viasdum* oppidum arcis elegantia conspicuum, quasi ad lævam *Rava* civitatis positum. *Ravensi* vero satrapia vicina est LENCICIENSIS, in tria similiter, prout & illa, territoria divisa, *Lenciciense* videlicet, *Brezinense*, & *Orloviense*. Præterq; *Palatinum*, quatuor *Castellanos* habet, qui ad senatum Regni spectant, *Lenciciensem*, *Brezinensem*, *Involodensem* & *Conariensem*. Præcipua districtus urbs *Lencicia* in paludibus sita, templum *Canonicorum* longe extra urbem in loco sanè inexpugnabili habet, si cum vel levis ars architectonica juvisset; ipsa nundinis celebris & comitij nobilitatis illius palatinatus, qui ibi sua judicia peragunt. Est & *Pionikum* ab una, atque *Uniejovia* parte ab altera, civitates Archiepiscopi Gnesnensis non contemnendæ; in quarum posteriore, arx ad *Variam* affabre facta,

con-

conspicitur: in priore autem Monasterium FF. S. Pauli primi Eremitæ.

Sequitur *Cujavia* in duos *Palatinatus* divisa, *Brestensem* nimirum & *Juniuladislaviensem*; regio frumenti, pecoris & piscium ferax; lacus etenim innumeros habet, eosque piscosos valdè, quos inter præcipuum locum *Goplus* habet, quinque milliaria patens in longum, semis in latum.

Et BRESTENSIS quidem satrapia unum *Palatinum*, tres verò *Castellanos* habet. *Brestensem* videlicet, *Crusvicensem* & *Covaliensem*: territoria autem quatuor, *Brestense*, *Crusvicense*, *Coraliense* & *Pradecense*. In *Brestensi*, *Uladislavia* est, sedes & oppidum Episcopi *Cujaviensis* & *Pomerania*, templum *Cathedrale*, veteris quidem fabricæ, sed varia suppellectili, ac præcipuè vasis argenteis ditissimum habens. Circa, domus *Canonicorum*, schola & seminarium; arx verò ipsa ad confluentem *Vistula* sita, sicut & oppidum, domus latericias complectens. In eodem littore conspicitur *Nisavia*, tota murata, nec valdè longè *Raciensum*, arce pulcherrima exornatum; item *Radziejovia*, *Sluzevia*, atque *Breste* ipsum, vallo, muris, & fossa cinctum, latericiisque domibus interjectu trabium exornatum. Regio hæc, ferendæ segeti habiles campos ostendit, omniumque frugum copiam habet, quæ non modo in domesticos usus suppetant, verum etiam *Dantiscum* ad nobilem illum mercatum secundis annibus devehantur.

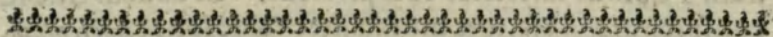
Eodem modo JUNIULADISLAVIENSIS satrapia tria territoria complectitur, *Bydgosense*, *Bobrounicense* & *Juniuladislaviense*, quod statim à *Coplo* lacu & oppido *Crusvicia*, usque ad *Vistulam* & fines *Pomerania* extenditur, habetque complura oppida & villas, quamvis ligneas omnes:

& præter *Palatinum*, tres ad Consilium Regium *Castellanos* mittit, *Juniuladulaviensem*, *Bydgostensem* & *Conariensem*.

Crusvicia quæ ad *Brestensem* palatinum spectat, & in *Juniuladulaviensis* satrapia finibus posita est, habet templum extra oppidum, *S. Petri*, è quadrato lapide extructum cum Collegio 24 Canonorum, & arcem latericiam in insula lacus *Goplensis*, in qua olim Regem *Popielium*, divina ultione permittente, mures devorarunt, quod plurimos consanguineos suos, regnandi cupiditate, veneno in convivio sustulisset.

10.

Bydgostia est civitas murata, Collegio Clericorum *Societatis Jesu* nobilitata, habetque maximam copiam sulmonum; sicut & *Pacostia* thombuüm, Sunt & alia ibidem non contemnenda loca, populationesq; bonæ, ut *Gnieucovia*, *Urazislawia*, *Solecia*, *Dibovia atq; sireice*, ubi Monialium totius *Majoris Polonia* ditissimum monasterium habetur.

POLONIA MINOR.

TAM in longum, quam in latum, quinquaginta ferè milliaria Germanica, *MINOR POLONIA* habet; & in tres communissimè *satrapias* seu *Palatinatus* dividitur, *Cracoviensem*, *Sexdomiensem* & *Lublīnensem*, hoc ipso ordine, quo nunc sunt enumerati, versus Aquilonem & ortum æstivum sitos. Et à septentrione quidem *Majovia* atque *Podlachia* tractui, ab occidente *Majori Polonia*, ab ortu *Rusie*, à meridie verò *Ungaria* & *Silesia* finitima est. Quoque propius accedit ad fines *Ungaria*, hoc magis montana est & sylvestris; quo longius autem inde recedit, eo lenius.

20

25

lenius declivis est, magisque culta, & meliore gleba. Tametsi in meditullio quoque *Sandomiriensis* terra, aliqua ex parte leniter montosa, seu verius clivosa apparet: Uno *Calvo monte* excepto, in quo monasterium Benedictinorum est, *S. Crucis* nomine lignoque celebre; cum aliud ad radices ejus, duobus milliaribus iade *S. Catharinae*, FF. Minorum de observantia,

CRACOVIENSIS Palatinatus, præter suos *quatuor districtus*: (*Cracoviensem* videlicet, qui *duo territoria* complectitur, 10. *Xianzensis* & *Prossoviensis*; *Leloviensem*, *Biccensem* & *Sandecensem*, in quos dividitur.) etiam *tres ducatus* in se continet, *Osvectmensis*, *Zatoriensis*, *Severiensis*, qui partes sunt *Silesia*, & *Comitatû Scepusiensis*, qui est pars *Ungaria*, *tredecim oppida* continens, inter quæ *Luboula* præcipuum locum sibi vindicat, 15. arcem munitissimam, & in ea perpetuas excubias habens; *Podolinicia* quoque Collegio piarum scholarum percelebris. Reliqui vero omnes hujus satrapiaæ districtus, *tres & nonaginta populationes*, præter pagos & villas continent, templis, monasterijs, & castellis exornatas. Ac præter 20. istas, sunt etiam arces in editioribus locis & rupibus extructæ, *Melstinum*, *Rabstinum*, *Tencinum*, *Landiscorona*, *Moravica*, *Xiansia*, *Ogrodencica*, *Lipoveccia*, *Ostecium*, *Visnice*, *Pilcia*, *Sersstenum*, *Bobrek*, *Spiitkovice*, *Soben* & cœtera. Sed sunt & monasteria ad munitionem pariter & commoditatem habitatorum exædificata, & vicis pagisve non longè distantibus frequentata, *Tinnense*, *Mogilense*, *Bielanense*, *Calvaria*, *Michoviense*, *Sieleccense*, *Visnicense*, *Siriciense*, *Hebdoviense*, *Alvernense*, *Stanantecense*, *Anareoviense*, *Preroviense*, *Gidlense*, *Mstoviense* & *Czenstochoviense*.

30. CRACOVIA, caput provinciae & regni totius Metropolis, posita longitudinis gradu 42. latitud. 50. quæ

cum ædificiorum privatorum juxta ac publicorum splendore atq; munitione, tum rerum omnium ad victum cultumque corporis pertinentia, & mercium exoticarum copia, hominumque frequentia & civiltate facile cum clari*5* *Germania Italiaque* urbibus comparari potest. Habet adjuncta sibi duo oppida, à meridie *Caſimiriam*, à septentrione *Clepardiam*, arcem verò in rupe, quasi medium, *Vistula* imminentem, & magnificis ædificijs exornatam. Ibidemque Basilicam S. *Stanislai*, in qua ejus sepulchrum nuper à *Martino Sycobovio* loci Episcopo sumptuosissimè *10*, restauratum est; cum etiam antea tumbam argenteam multaq; aurea vasa cultui divino sacrata habuerit: sed ea longè auxit piorum Regum è *Jagellonica* prosapia liberalitas, tum *Sigismundi III* ejusq; filij *Uladaſi IV* pietas. *Sigismundusq; senior*, præter donaria alia in crucibus aureis & *15*, vestibus gemmatis oblata, argenteum altare, ad *Divi* sepulchrum erexit; ejusq; deinde filia, *Anna* Regis *Stephani* uxor, aliud argenteum altare in capella *Annunciata Virginis*, ubi *Regum sepultura* est, patris sui Manes venerata, statuit: testoque deaurato Oratorium illud condecoravit. Taceo *20*, hic tot Reliquias *Sæctorum*, auro, argento, gemmisque preciosissimis exornatas; taceo cruces lapidibus & margaritis lucentes, quæ tot millibus aureorum æstimantur; taceo mitras Episcopales, casulas, & pluvialia ex ipsissimis gemmis facta; cum hæc præcium ferè omne superent, faciuntq; eo majorem stuporem mirantibus, quo magis considerantur & diligentius inspiciuntur. Hoc dicam, quod ditissimè etiam in Europa provisus Ecclesiis cum hac nostra commune non est, quod in ea videlicet perpetuò cantetur & nusquam silentium fiat, sacerdotibus in certas classes ob *30*, id dispositis, qui per totam noctem psallunt. Cumque *centum*

POLONIA MINOR.

centum circiter singulis diebus in ea sacrificia peragantur, octo Myssæ ordinariæ cantantur à sacrorum mystis, & ex eis dua concentibus Musicis. Episcopus ipse, tredecim civitatum dominus est, & ducatus *Severiensis* supremus Princeps.

5. Capitulum, quod 36. Canonicis constat, cum reliquis inferioris ordinis sacerdotibus, tantumdem in redditibus, quantum & Episcopus, habent. Omitto hic alias quinque Ecclesias tam in arce, quam in urbe sitas, quæ proprios Canonicos & Capitula sua habent. Omitto Monasteria ditissima, & paroccias urbis, inter quas principem locum tenet illa in Circulo Cracoviensi, *Beata Maria Virginis*, quæ Archiepresbyterum infulatum habet, & ob cleri numerositatem, similiter prout & in arce, totis noctibus assiduè laudes divinas concinit.

15. Venio ad *Academiam*, eruditorum omnis generis fertilissimam officinam, quæ totius *Sarmatia* sidus lucidissimum est, pariter ut olim *Gracia* oculus *Athena*. Hæc in universum undecim Collegia habet. Collegium majus in quo *Philosophi*, & Collegium *Juris peritorum*, in quo eius artibus *Professores* habitant & prælegunt. *Medici* enim, quia communissimè uxorati sunt, extra Collegium manent quisque in domo propria. *Bursa Jurisperitorum* seu Collegium *Dlugosianum*, in quo *Astræ* candidati manent. Collegium pauperum seu *Bursa Jagellonica*, Collegium *Philosophorum* seu *Bursa Nascoviana*, Collegium *Hierusalem* seu *Bursa Olesniciana*, Collegium *Zisimianum* noviter erectum, Collegium *Staringilianum*, *Smiescovicianum*, & Collegium seu *Classis artium humaniorum*. His adjungi possunt 14 *schola Grammatices*, sparsæ per urbem, in quibus alias etiam superiores artes *Academiæ Magistri* docent, sub uno capite *Magnifico Academiæ Rectore*; singulaq; *Facultates*, certis legibus suos regunt,

& su-

& studium magna sedulitate dirigunt ita, ut nullus ferè Ecclesiasticæ aut Politicæ dignitatis ordo sit, in quo non reperiuntur, qui in Alma hac universitate exercitati non fuerint. Faxit immortalis DEUS, ut florentissimæ Academicæ gloria, quæ tam multorum in se amorem, varijs exercitijs, ærumnis convertit, & pietatem excitar, nulla aut fortunæ aut invidiæ vi unquam collabascet.

Sunt & in *Monasteriis* Religiosorum Mendicantium studia tam *Philosophiæ* quam *Theologiæ* florentissima, apud *Augustinianos* in Monasterio *S. Catharina*, apud *Franciscanos*, tam Conventuales, quam de Observantia, apud *Carmelitas Discalceatos* in suburbano, apud *Ignatianos*, ad *sanct. Petrum* Majorem, apud professos *sanct. Pauli* Primi Eremitæ, in *Rupella*, atque alibi apud alios. Sed maximè apud *Dominicanos* ad ædem *SS. Trinitatis*, qui antiquitus eruditione si- 15. mul & vitæ integritate excelluerunt, & etiamnum habent prælectores viros omni iudicio doctissimos, & unâ verbi DEÏ prædicatores celeberrimos.

Sed & *corpora Sanctorum* quiescunt in hac urbe plurima, ac præcipuè quæ miraculis clarent sunt, *sanct. Stanislai*, S. 20. *Prandorba*, S. *Joan. Grothii* in arce, *S. Hyacinthi & Jkonis Episcopi* apud Sodales Dominicanos, *S. Isaia Confessoris* apud Augustinianos Eremitas, *S. Stanislai Czermiriensis* apud Canonicos Regulares, *S. Simonis Lipnica* apud Minoritas de Observantia, qui omnem ætatem suam, tam in seculari, 25. quam monastica vita, magna puritate & innocentia peregit, ita ut cunctis exemplo esset. *Sanctus* quoque *Joannes Cantus* Academicus, vir uti eximia vitæ sanctimonia, sic & præstanti excellens doctrina apud *S. Annam* quiescit, & cum illo plurimi pietate insignes viri: *Antonius Anapacha-* 30. *nia*, *Rochus Posnaniensis*, *Simon Halicius*, aliique plures alibi, morum

morum suavitate, & vitæ inculpatæ innocentia celebres; ut *Stanislaus Kokoska*, *Bartholomæus Bonkovius*, *Joannes Vielicus*, *Sebastianus Nucernus*; sed principaliter apud *S. Marcum*, *B. Michael Geurucius*. Reliqui, quorum præter summam
 5. vitæ integritatem, doctrina quoque varia & recondita fuit, sunt scripti in libro vitæ.

Sunt & *Confraternitates* piorum hominum in hac urbe celeberrimæ, quæ solemnioribus festivitatibus, juxta veterem ritum, diversis coloribus in processionibus vestiuntur, videlicet; *Confraternitas Rosarij* colore rubro, *Confraternitas Misericordiae* colore viridi, *Confraternitas Scapularis* colore coeruleo, *Compassionis Christi* colore nigro, *Confraternitas Italarum* colore niveo, *Confraternitas Corporis Christi* colore niveo cum caputijs rubris, *Confraternitas sanctæ. Sophie*
 15. colore albo nitido, *Confraternitas sanctæ. Anna* albo obscuro, *Confraternitas sanctæ. Monica* colore lazuro &c.

Sed nos, facta obiter religiosæ pietatis mentione, quæ ad eandem normam in omnibus *Poloniæ* urbibus servatur, ad reliquam hujus nobilissimæ satrapix descriptionem
 20. procedamus. Habet itaque illa præter *Episcopum*, *Castellanum*, & *Palatinum Crac.* alios quatuor *Senatores* ad *Consilium Reipubl.* pertinentes, *Castellanum* nimirum *Voinicensem*, *Osnecimensem*, *Sandecensem* & *Bieccensem*; Præterq; alios *magistratus* terrestres, & castrenses, (quos inter *Generalis Præ-*
 25. *fectus Cracoviensis*, est primarius custos ac defensor. non tantum arcis regix, in qua corona asservatur, verum etiam pacis atque tranquillitatis publicæ: Unde Jurisdictionem habet late patentem, non modo in agrestes & oppidanos, verum etiam in equestris ordinis homines) *Magnum Procuratorem Cracoviensem*
 30. numerat, qui factorum tectorum arcis & reddituum Principis curam habet, Arxque ipsa *Crac.*

D

pecu-

peculialiter *decem* custodes habet, qui *Burgrabii* sumpto à *Germanis* vocabulo appellantur, pacisq; juxta ac belli tempore, nocturnas atque etiam diurnas, quando opus est, excubias per se vel per administratos suos servant; debentq; omnes nobiles esse.

Nec est prætereundum, quod præ omnibus Regni *Polonia* satrapijs, una *Sandomiriensi* excepta, huic soli omnia metalla fossiliaque contigit possidere; plumbi & argenti apud *Ilcusiam*, *Slavcoviam*, *Severiam* & *Novagoram*: æris atque auri ad *Novotar gum*, & in montanis circa *Sande- Iociam*: salis metallici, instar ingentium saxorum, apud *Bochnam* & *Veliscam*: marmoris omnis coloris, apud *Seleciam*, Carmelitarum Discalceatorum Eremitorium: nitri apud *Visliciam*: vitrioli apud *Beciam*: cupri & carbonum ad ignem fovendum apud *Tuccinum*: chalybis apud *Podoleneciam*: fer- 15.
ri verò simplicis & vasorum vitreorum officinas, apud *Olstintiam*, tum & alijs compluribus in locis.

Quæ universa quamvis, sed in submontana regione potissimum, hortis haud incultis, (ut hic de suburbanis *Cra-coviensibus* taceam) & pomarijs fructuosissimis referta 20.
sunt: in quibus castaneas, mora, cotonea, ficus, amygdalas, pepones, melopepones, herbasque ac flores omnis generis, *Italia* delicias reperias. Et in primis CREPICIIIS *hortum* ut vulgo dicunt *Italicum* cultissimum videbis: itemque palatium laquearibus deauratis, recentis architecturæ, 25.
tum quoque monasterium & templum Canonorum Regularium, sumptu & cura excellentissimi olim viri, & cujus nomen famaue nec vetustate obrui, nec oblivione deleri poterit, *Nicolai Volscii*, Regni *Polonia* supremi Marschalci, exstructum. Et in vicinia Castellii, vivarium diversorum 30.
animalium amplissimum, in quo nostris temporibus, præ-
ter

ter castores, capras, damas & danielos, mille sexcenti solummodo cervi ipsi numerabantur. Ejusdem illustrissimi viri studio, & magnificentia CLOBUCII, templum & monasterium, similiter Canonicorum Regularium, &

5. Palatium penes affabre factum & *hortus*, ut dicunt, *italicus* conspicitur.

Sequitur *Czenstochia*, oppidum quidem bonâ cerevisiâ, quæ non tantum per *Poloniam*, sed etiam per vicinas *Imperii Germanici* provincias distrahitur, percelebre.

10. Monasterium verò extra oppidum in *Claro monte* situm, egregieque nunc restauratum & munitum, *B. Virginis* miraculosa imagine, à *S. Luca* Evangelista depicta, fere toti Christianitatis norum. Solent enim eo, è longissimis partibus Europæ, devoti homines venire, aut saltem donaria

15. sua mittere, difficultatibus aliquibus impediti. Hinc thesauros ibi ingentes in gemmis, auro, argento, & vestibus sacris videbis, Religiosorumque inibi degentium, *S. Pauli* primi Eremitæ, frequentiam non contemnendam. In proximo templum *S. Apollonia*, & turris conspicitur: at-

20. que inde FF. Dominicanorum residentia *Gidlensis*, itidem *B. Virginis* imaguncula miraculosa percelebris; ubi & *Carthusia* noviter exstructa est.

Ad *confluentia* deinde *Varia*, oppidum *Mstovia*, Canonicorum Regularium, ditio amplissima, qui Præpositum

25. infulatum loco Abbatis habent; & ad manum dextram inter sylvas, arx in scopulo eminentissimo *Ostima*: Tum procedendo versus orium æstivum, *S. Anna* templum *Privovia*, sub cura FF. Minorum de Observantia, piorum hominum assiduis peregrinationibus fimosissimum.

30. Ad fluvium verò *Pisicam*, *Noropolis*, nidus *Konieczpol-*

sciorum cum arce elegantissima, & castellum *Potok* conspicuum, ejusdem familiæ amænissima possessio.

Lelovia deinde sequitur, territorij caput, & muro vetusto permunita. Hinc *Pilcia*, *Zbaravij* Ducis ditio, templum Canonicorum in Oppido habens, in monte verò summitissimum propugnaculum, ad præsentem Geometriam dimensum; intus palatium superbissimum, & hortus more *Italico* excultus.

Inde versus meridiem eundo, primum occurrit *Ogrodenecia*, in scopulo arx DD, *Firleorum* vetustissima; deinde oppidis aliquot ignobilioribus interjectis, *Severia* caput amplissimi cognominis Ducatus, arcem habet satis munitam in *insula* unius latisimi stagni; & aliam *Lipovecia* in scopulo eminenti, famosam carceribus *insolentioris Cleri* Diocesis Cracoviensis. Cum enim Episcopus Cracoviensis supremus Princeps sit Ducatus *Severiensis*, qui aliquot oppida continet, *Lipoveciam* inter illa, tanquam viciniorem urbi *Crac.* ubi communissime judicia peraguntur, incarcerationis *licentiosus Clericis* antiquitus deputavit.

In eodem Ducatu est *Slaucovia*, fodinis argenteis percellbris, ac ob id multum Episcopis Cracoviensibus amata. Vicina illi *Uleuscia* urbs regia, itidem plumbi atque argenti fodinis dives & famosa; cives habet, ut in luxu plus nimium superbos, sed ad devotionem & pietatem nihilominus pronos, & benè moribus politos; urbem ipsam mœnibus circumdam, & domus pulchrè è laterculis factas: panis hic semper optimus & caro bubula, ut etiam *Cracoviam* ipsam superent, à qua vix quinque milliaribus distant. Quo spacio videbis tot Castella, tot monasteria, torque palatia nobilium, sacerdotum, mercatorum, & in primis *Tencinum*, in

mon-

monte eminentissimo situm, arcem pulcherrimam Comitum ab illa cognomen suum derivantium, originem verò à *Lecho* ipso gentis *Polona* autore; deinde ad sinistram *Piescovam* scalam, inter sylvas arcem in rupe prærupta sitam; Itemq; *Octecium*, arcem simili situ gaudentem; Et à tergo quasi *Rabstinsam Hucusque* imminentem. Versus autem *Cracoviam* procedendo, *Moraviciam*, *Balicos*, *Midnicos*, palatia pulcherrima, & ante ipsam jam urbem, *Voliæ* castellum elegantissimum, industria *Italorum* opificum exstructum. Tum denique in suburbano, *Lobzovia*, palatium sumptuosissimum regum, & hortus undequaque cultissimus. Ad occidentem urbis, uno milliari conspicitur in monte eminentissimo *Argemineo* nuncupato, Patrum *Camaldulensium* Eremitorium, prædicti viri excellentissimi *Nicolai Volsci* sumptibus magnificentissime exstructum; ubi est quod viator miretur, cum sint omnia ad amussim, juxta proportionem geometricam in fabricando observata. Medio quasi milliari inde *Tupiecium*, *Benedictinorum* ad *Vislulam* præterlabentis littus monasterium, *Abbatem quinque civitatum*, & *centum villarum* Dominum habens, qui est perpetuus *Canonicus Cracoviensis*. Et pergendo ad confinia *Silesie*, Palatium *Spitcoriense* ad eisdem *Vislula* confluvium occurrit; deinde arx *Bobrœnsis*, in Ducatu *Osuecimensi*, ut ipsam *Osueciam* inter paludes sitam omittam. Inque Ducatu *Zatoriensis*, palatium *Osiecense* haud indecorè permunitum. Similiter in comitatu *Zivocensi* Monasterium *Canonicorum Regularium*, & palatium pulcherrimum in *Sucha*. Arx deinde *Landiscoronensis* in rupe excelsa, per tot milliaria undique conspicitur; tum in ditione illius, *Mons Calvaria*, ab illustri olim viro *Nicolao Zebridovio* Palatino *Cracoviensi* appellatus, inque ejus

hæreditario fundo à viris religiosis, piorum devotioni locus delectus, observata omni similitudine situs, cum situ urbis *Hierosolymitane*, in qua Christus Dominus operatus est salutem nostram. Ergo collibus impositis suis cognominibus, oratoria sparsim per campos pulcherrima extruxit; in monte verò ipso *Calvaria*, monasterium sumptuosissimum FF. de Observantia erexit; impetrata à summo Pontifice gratia, quo à peregrinantibus ea loca licite visitari possint; Fitq; eo maximus hominum concursus, non è *Polonia* tantum, aut vicinioribus locis, sed ex *Ungaria*, *IO. Transylvania*, *Silesia*, *Moravia*, alijsq; remotioribus populis.

Ab alia parte urbis *Cracoviensis*, est Abbatia dives, monasteriumque Cisterciensium, satis munitum & pulcherrimum *Claretumba* seu *Mogilense*: Et aliud ex opposito ferè, *15. Vistula* tantummodo superata, *Stantoncecense*, Monialium *D. Clarae*: Tum in sylvis palatium regium *Niepoiomscense*, venerationes diversarum ferarum & hortum excultum habens; Et sylvis superatis quarto ab urbe milliari aut quinto, Præmonstratensium Abbatia *Hebdovensis*. In submontanam *20.* verò regionem vergens *Velisca*, civitas salis metallici fodinis nota per Europam, vel ex solius *Rhetici* Mathematici celeberrimi descriptione; itemq; *Bochnia*, & mula *Velisca*, iisdem fossilibus abundans. A cujus latere dextro versus *Ungariam* primo conspicitur *Debcicia*, civitas cum arce; de *25.* inde *Sciricium* intra montes, Cisterciensium Abbatia non contemnenda. Et versus ortum in *Vinica*, Comitum *Lubomirscii*, *Cracoviensis* Palatini, arx munitissima, & PP. Discalceatorum in uno monte vicino Eremitorium; utraq; modernæ architecturæ, excellentissimas picturas diversæque *30.* marmora, & artificiosos in hortis aquæductus continens,

Omitto

- Omitto oppida ignobilia, & veteris fabricæ arces; omitto villas & domus nobilium affabre factas, cum non in urbibus modò, sed etiam in villis, lautius nunc & quodam modo magnificentius habitare nostri homines studeant; præcipuè autem in sarrapia *Cracoviensi*, quæ & *Germania* vicinior alijs est, & Italos mercatores atque opifices, quorum opera & industria in ædificando utitur, complures semper habet. *Sandecia* itaq; in submontana hac regione, civitate alias circumvicinas populationes superat, quæ &
10. *Abbatem Præmonstratensium Monachorum, & Ecclesiam Collegiatam* habet; & homines Mercurio deditos, non pigros aut agrestes, uti communiter fiunt montani omnes, sed politos, industrios, & negotijs suis intentos. Urbs muro cincta ad ripam *Dunajecti*, in loco amœnissimo, quasi uno milliari in prospectu veterem *Sandeciam* habet, ubi *Moniales Præmonstratenses* ditissimum tota *Polonia* monasterium incolunt. Quinque milliariibus inde *Bicista*, urbs pulchra & loco munito sita, sui territorij, prout & *Sandecia*, caput; tandem *Tucholsa*, *Zmigrodum*, *Demborecia*, *Lucia*, &
20. *Tarnovia*, Ecclesia collegiata marmoribus perpolitis conspicua tum muris ædificijsque urbis, atque extra paulò in monte eminenti arce perinsignis, cui vivarium amplissimum adjunctum, conspicitur. Est hic in suburbano FF. Minorum de *Observantia* & *Monialium D. Benedicti* haud
25. inelegans, & in templo *Canonicorum*, sepultura *Tarnoviorum Comitum*, & *Joannis* ultimi Ducis *Ostrogij*, variè marmoribus exornata, & tota sanè Phidio opere sculpta.

- Ad septentrionem itaq; procedendo, inter nobiliora oppida hujus Palatinatus censentur esse *Opatovecia*, *Coscia*,
30. *Prasovia*, *Miechovia* militum sepulchri Christi ditio, qui in ea monasterium multis possessionibus ditatum habent,
- Præ-

Præposito infulato superiori utentes, *Xiansia* monasterium Augustinianorum, & palatium marmoribus pulcherrimè variegatum, extra septa oppidi habet. *Andreovia* Abbatia prædives, & oppidum non contemnendum. *Scaribimiria* frugum dives, & Collegio Canonicorum honorata. *Chroberscum* arx pulchra Marchionis *Miscovii*, atque ejusdem civitas *Pinczovia*, palatium superbissimum continens, in quo maximè balneum à poëtis celebratur, Terra abundat lapide vivo pro fabricis extruendis apto, & agros per totum fertilissimos habet.

Sed jam transeamus in SENDOMIRIENSEM Palatinatum, qui in octo territoria dividitur, *Sandomiriense* videlicet, *Radomense*, *Stenzicense*, *Corcincense*, *Vislicicense*, *Chencincense*, *Opocincense* & *Pilsnense*. Habetque Senatores ad consilium Reipub. spectantes numero novem; *Palatinum* in primis, tandem *Castellanos* sequentes, *Sandomiriensem*, *Vislicicensem*, *Radomensem*, *Zavichostensem*, *Zarnoviensem*, *Malogostensem*, *Polanecensem* & *Cechoviensem*. Abundat metallis, auri, argenti, æris, & lazurij apud *Kielcos*; plumbi & argenti apud *Chencinciam*: ibidem marmoris nigerrimi & viridis atque rubei apud *Cunoviam*: ferri & chalybis ad *Vonchociam*, *Bodzantinum*, *Sydloveciam*, atque alibi passim, Sicut & pomaria fructuosa ubique reperias, sed maximè in suburbanis *Sandomiria* ipsius & *Zavichosti*, in quibus pirorum, malorum, prunorum, persicorum, ceraforum, & nucum bonitas atque varietas certat cum *Ungaricis* & *Italicis*. Sunt & vites, quarum uvæ non insuaves sunt, præsertim si æstas & autumnus temperiem suam servent; sed vinum inde expressum acerbius, ubi defecatum est. Urbs in scopulo eminenti posita ad *Vistulam*, prospectum amœnissimum habet, satisque cives politos fortitur, cum magna ibi sem-

- per nobilium sit frequentia, ob assiduam jurisdictionem *magistratum* provinciae ibi residentium. Est quoque ibi & Collegium Canonorum locupletissimum & Collegium Clericorum *Societas Jesu* juventutem docentium, &
5. Collegia Religiosorum virorum, & arx Regia satis pulchre fabricata, in qua residet *Præfectus*. Secundum illam est O-P-A-T-O-V-I-A quatuor inde milliariibus distans, in loco fertili & amœno sita; itidemque templo Canonorum, viris religiosiis, & populi frequentia urbs insignis, atque munitio
10. *Viaꝛdensis* noviter erecta. *Radomia* territorij sui caput, muro cincta, templum Minoritarum inter alia, pulcherrimum haber. Oppidum *Jedlinskio* dictum Gymnasium Academicum celebre, & templum affabre exstructum. *Tarlowia* quoque templum inter novas fabricas magnificentissimum.
15. *Solecia* ad *Vistulam* sita, arcem à Duce olim illustri, *Christophoro Zbaravio* restauratam & recentiori architectura exornatam, hortoque cultissimo auctam continet. *Ilza* urbs domibus latericijs elegans, Episcopi Cracoviensis est, ollas pulcherrimas toti *Polonia* subministrat; cui arx adjuncta veteris quidem fabricæ, in loco editiori, sed pro commoditate Aulae Episcopalis satis augustè exstructa. Ad eam pertinent *Canonica*, mar moribus omnis generis & omnis coloris percelebris. Illi vicina *Vonchocia*, monachorum Cisterciensium Abbatia pinguis, aquisque irriguis & hortorum amœnitate læta: Habet in fundo suo lapidem pro fabrica optimum, itemque cotes acuendo ferro, qui per totam *Poloniam* distrahuntur. Ferri autem officinæ, passim ibi per sylvas & montes sparsæ reperiuntur, sed præcipuè in ditione Episcopi Cracoviensis, qui suam residentiam
20. *Boꝛentini* communissimè habere solet: civitas est haut in elegans, muro & vallo septa, palatium pulchrum, & hortos

Episcopi continens; estque quasi ad radices *Calvi montis*, quo in tota *Polonia* altior non invenitur. In jugo ipso, Benedictinorum Abbatia est, celebris ligni *S. Crucis* veneratione; Populus enim ex tota *Polonia* eo concurrere, & vota sua exsolvere solet, miraculorum quæ ibi patrantur fama assidua concitatus. Idem ad radices montis celebre est monasterium *S. Catharinae*, FF. *Sancti Francisci* de Observantia, prout & alia complura per circuitum sparsa. Et versus occasum procedendo, *Kielcis* (Ecclesia hic Collegiata pulchra, & palatium Episcopale marmoribus exornatum ad symmetriam *Italicam*) æris & cupri, lazuriiq; fodinæ famosæ, Episcopi Cracoviensis sunt; prout *Chencimia* plumbi, argenti, atque marmoris diversi, tribus milliaribus inde, Regis ipsius. Arx ibi in monte prærupto sita, jurisdictionem in totum illum districtum exercet.

Sequitur *Malogostia* titulo *Castellani* nora, aliaque plurima ignobilia oppida: inter quæ *Suiovia* alicujus nominis est, quod Abbatem Cisterciensium Monachorum habeat, dominum aliquot circumvicinarum civitatum. *Drevicia* castro antiquo notabilis, sicut & *Inovlodia* ad fluvium *Pilcam* sita: sed utriusque claritatem obscurat *Sialovecia*, Ducum *Radivillorum* non contemnendus Comitatus, & bonas piscinas, & frequentes ferri fodinas, & Sylvarum copiam, & pulchra urbis ædificia habens. Hæc in septentrionali parte hujus satrapix, quæ quasi pro additamento, *Vistula* superata, districtum *Stenzicensem* habet; in transitu vero ipso *Seciech viensem* Benedictinorum Abbatiam, ad ipsam fluvij ripam sitam; & paulò superius *Fanoveciam*, arcem in editiore ripa haud inegantem habentem. In *Stenzicensi* vero tractu arx *Vslkicensis*, primum inter omnes nobilium villas locum habet, quoad elegantiam fabricæ; reliqua omnia

omnia vetusto more, in roto illo territorio ædificata.

Cum itaque per medium quasi palatinum *Sendomiriensem*, à meridie ad septentrionem *Visfula* decurrat, & hanc partem quæ versus occidentem est, per medium etiam *mons*
 5. *Cabvus*, ab ortu in occasum secet; enumeratis notabilioribus locis, quæ in parte Boreali erant; nuncea, quæ in Austrum vergunt, breviter percurramus. Ac primum ad montis ipsius radicem *Slupectam*, Abbatiss *S. Crucis* oppidum haud ignobile intueamur; deindè *Lagoviam* Episcopi *Cujavien*sis civitatem, ollis conficiundis, quæ per *Poloniam* distrahuntur, celebrem.

Hinc sequitur *Racovia*, nidus *Arrianorum*, olim populosa civitas satis, & Synagoga impiorum, Gymnasioque inficiendæ verius, quam erudiendæ juvenutis, apud suos
 15. Sectatores famosa; sed nunc expulsis publico Comitiorum decreto Blasphemix magistris, tota in Catholicæ Ecclesiæ gremium gratia & assistentiâ divinâ revocata, & cura pietateque sanctæ memoriæ Antistitis *Jacobi Zadzeu* templo magnifico, & circa eam clero religioso, conspicua,

20. Vicina illi *Sydlovvia*, muro vetusto circumdata, & insuper arce itidem munita, Catholica; & quæ parte quasi ab una, post multa alia oppida ignobiliora & villas, *Pocriuniciam* Cisterciensium ditissimam Abbatiam habet; parte verò ab alia, arcem *Rytujanensem* Comitum *Tenciniorum*, & ab illis
 25. exstructum in sylvis Eremitorium Patrum *Camaldulensium*, *sancti Romualdi* Sectatorum.

Est ibidem monasterium in vicinia FF. *sancti Pauli* primi Eremitæ, *Biesophia*, quod similiter prædictorum *Camaldulensium* fundator, Illustrissimus Comes *Jo. Tencinius*, Palatinus Cracoviensis, varijs pro sua devotione donarijs ex-

ornavit. Sequuntur alia celebriora oppida, *Ofiecum*, *Sraforum*, *Polanecia*, *Paczanovia*, *Stobnicia*, *Olesnicia*, *Ossolinum*, Palatium elegans, & Monasterium Dominicanorum *Climuniovia*, atque Ecclesiam collegiatam cum Præposito infulato habens. *Corczynum* territorij caput, arcem loco munito inter aquas habens; & *Vislicia* demum, medijs in paludibus sita, ubi templum Canonorum ex lapide quadrato, & Cleri habitationes bene exstructas videbis; tum infinitam multitudinem serpentum, aliorumque insectilium passim, sed quæ à Pontifice Romano, ut scripturæ registratæ testantur, excommunicata, incolis minimè nocent, transportata verò statim emoriuntur. *Sborovia* arx antiqui operis, est quasi media inter *Visliciam* & *Corczynum*, vivaria animalium amplissima, & piscinas optimas circumcirca habet.

Sed ad trans *Vislulanam* partem hujus amplissimæ satrapix transeamus, quæ inter oppida *Pilsnam* territorij caput numerat, templum pulchrum & organa celeberrima habentem. Deinde *Sendisoviam*, *Zarnoveciam*, *Socoloviam*, *Praclaviam*, *Zachynum* foro pulcherrimo conspicuum, & *Lezaiscum*, tum templo parochiali, militum sepulchri Domini, illustre; tum extra oppidum Monasterio FF. Minoritarum, ad quod populi undique devotionis ergo in *Beatiss. Virginem*, cujus imago ibi miraculosa asservatur, concurrunt, per omnes circumvicinas provincias celebre. Sunt & arces nobilium in hoc districtu non contemnendæ plurimæ, sed hæ tres præcipuæ censentur esse, *Kzenicium* munitissimum, *Viewiorka* amoenissima, & *Baranovia* elegantissima. Sed quas nuper ab *Ossolinse*

Palatino Sendomiriensi *Christophoria* elegantissime exstructa superat,

- Tertia & ultima pars *Minoris Polonia* LUBLINENSIS Satrapia, cui adjuncta est Terra *Lucovienfis*, circiter *duo millia* domus nobilium habens. Et cum tota *Minor Polonia* unum tantum Episcopum Cracoviensem habeat, qui *mille octodecim* templa (inter quæ *tredecim* Ecclesiæ collegiatae sunt) sua jurisdictione complectitur, idcirco Lublinensis quoque Palatinatus eidem Episcopo subiectus existens, præter complures civitatum *Præfectos*, & varios *magistratus*, duos tantum in sua amplitudine *Senatores* habet, *Palatinum & Castellanium Lublinensem*. Porro *Lublinum* ipsum long. 45. fere gradu, lat. amplius 51, quamvis non adeo spaciosum sit, ita bene tamen exadificatum est, ut vix ulli totius *Sarmatia* urbi cesserit, vel amœnitate situs, vel cœli salubritate, vel fœcunditate soli, vel aliarum quarumlibet rerum vitæ degendæ conducibiliū, aut etiam ad splendorem & luxum pertinentium ubertate. Habet templa & monasteria magnificè exstructa: habet Ecclesiam Collegiatam; habet Collegium Clericorū *Societatis Jesu* frequentissimum; habet ter in annum nundinas celeberrimas, ad quas concurrunt *Angli, Scoti, Itali, Germani, Moscovitæ, Persæ, Armeni*: habet *Parlamentum* seu *Judicia Tribunalicia* totius *Polonia*, atq; ex eo maximam frequentiam nobilitatis,
- Secundum post eam locum tenet *Cazimiria*, ad *Vistula* ripam civitas pulcherrimè exadificata, & satis mercatoribus abundans. Reliquæ sunt *Opolia, Curovia, Crasnicia, Levartovia, Uixendovia, Lenczua*, Sed inter quæ *Czemiernicos* primo loco adscribemus, ob pulchritudinem palatii, ab egregio olim & excellentis prudentiæ viro

D. Henrico Firleo, Archiepiscopo Gnesnensi, magnificentissimè exstructis tum ob amœnitatem hortorum, Quamvis & Dombrovicia, eorundem DD. Firleorum arx non inelegans habeatur.

LITUANIA.

Sylvestris sanè fuit superioribus temporibus plera-
 que omnis *Lituania*, sed à *Sigismundi Senioris* temporibus ad hodiernam usque diem, optimorum Regum studio, diurnam pacem nacta, nunc ubique diligenter excolitur, frugum leguminumque ferax, & pratis, hortis, pomariis, abundans † villis, pagis, oppidis, castellis, recentiorisque fabricæ ædificijs, non modo in urbibus, sed etiam in prædijs refertissima: Fluvios complures, & lacus ingentes, sed piscotos passim habet. Extenditurq; à confinio satrapie *Lublinensis*, usque ad terminos *Livonia*, in longum per nonaginta milliaria Germanica, in latum per quadraginta & amplius; à finibus *Prussia* ab occasu, ad *Alba Russia*, (quæ ad magnum Ducatum *Lituania* spectat) conterminia versus ortum: Et dividitur communissimè in *hostres Palatinatus, Vilnensem, Trocensem, & Brescianensem*.

VILNENSIS satrapia seu Palatinatus, primum in **20.** Magno Ducatu *Lituania* locum tenet. Habetque Episcopum, (qui se Ducem *Fuanum* scribit) ita latè suam jurisdictionem extendentem, ut in tota *Lituania* atque *Alba Russia*, quæ tot satrapijs constat, usque ad confinia *Moscovia*, non nisi illius *Vicarj* seu *Officiales* sacris Christianis præ sint & in-
 vigilent; nullius alterius Diæcesis intervenit. Habet & **25.** *Palatinum*, atque *Castellanum*, qui ad *Senatum Regni* spectant; sed

sed *Palatinus* ipse quoque & urbis *Vilna* *Praefectus* est, exer-
 cetque jurisdictionem suam in omnes, exceptis *magistrati-*
bus alijs, qui ibi suam residentiam habent. Nam & *Parla-*
mentum seu *Tribunal* totius *Litvania*, prout cum adjacenti-
 5. bus sibi provincijs extenditur, ibidem celebrari mos est,
 Urbs magnitudine non superat *Cracoviam*; sed quia forum
 strictius habet, videtur plateas ex eo longiores ducere, à
 porta nimirum *Rudnicensi* usque ad *arcem inferiorem*; ubi
 templum Cathedralis est, & in eo corpus integrum *S. Caſi-*
 10. *miri* Principis *Polonia*, Fratris Germani *Sigismundi senioris*,
 Regis olim *Polonia* sapientissimi, qui cum à *Leone X* Sancto-
 rum Catalogo inscribi curavit. Huic tanquam avo suo
 serenissim^o Rex *Sigismundus III*, tumbam argenteam nuper,
 tria millia librarum ponderis habentem, fieri curavit; i-
 15. temque altare argenteum, capellam marmoris exquisitis-
 simi; campanam ingentem, (similem *Cracoviensi* illi, quæ
 à *Sigismundo I*, facta, nomen illius retinet) vorum expugnati
Smolensci; ad quam pulsandam viginti quatuor robusti ho-
 mines requiruntur; & demum sub titulo & patrocinio illi-
 20. us, basilicam *Italica* architecturæ, *Societatis Jesu* Clericis, in
 medio urbis foro, magnificentissimè erexit. Quæ præ-
 dicta *Societas*, Collegium studiosorum à Rege *Stephano*
 fundatum, in platea *Castrensi* superbè ædificatum, ad *D. Jo-*
annis templum Parochiale possidet, novitium verò in
 25. alio loco habet. Collegium istud sub titulo *Universitatis*
 erectum est à *Gregorio XIII*, Anno 1579, urgente in primis
 fundatore *Valeriano* Episcopo *Vilnensi*, & *Stephano* Rege, a-
 lijsque viris pijs; de quo vide *Albertum Kojalovicium*, *Societ.*
Jesu Theol. ejusdem *Universitatis* Procancellarium, in *Mi-*
 30. *scellanet* rerum, ad statum Ecclesiasticum in Mag. Duc. *Lit.*
 pertinentium. Theologiam hic profitentur sex Profes-
 sores,

fores, *septimus* linguam sacram; Philosophiam *quinque*; Jus utrumq; *quatuor*; Humaniores litteras *septem*; Arces in hac urbe Regia *duæ* sunt, *superior* vetusti operis & planè jam desolata: *inferior* autem proportionatæ geometriæ, & satis pro regio comitaru augusta. Reliquorum nobilium 5. Palatia minora, sed pulchrè fabricata, sicut & civium privatorum domus, qui post illud incendium grande, quo urbs tota perierat, Anno 1610. cum bellum cum *Moschis* haberemus, elegantius lapidibus & laterculis ædificare cœperunt. Sunt hic monasteria complura, tam *Gracorum*, 10. quam *Latinorum*. Erat & Synagoga *CalviniFarum* qui itidem suum Gymnasium habebant. petitis ex *Germania* suæ impietatis magistris. (namq; urbs ista plurimos, & opifices & mercatores, *Germanos*, *Scotos*, & *Anglos* habet) Sed itidem decreto Comitiorum regni, prout & *Racoviensium* *Arts* 15. *riancorum* funditus extirpata est. Bombardæ bellicæ æneæ, & sclopeta minora, hic præstantissima conficiuntur, tum alia quoque militum utensilia & arma. Quatuor ab urbe miliaribus est in sylvis *Rudnikum*, aula regia ornatissima & hortus amœnus, & venationes ferarum & vivaria illarum 20. amplissima habens. Inter oppida autem, *Lida* atque *Osmiana*, quæ sunt territoriorum capita, & Ducis *Raasvilli*, *Bierzæ*, cum arce munitissima præcipua censentur esse; reliqua ferè omnia lignea sunt, & parvi momenti,

TROCENSIS satrapia *Palatinum* tantum & *Castellanum* 25. habet, quamvis illi subfit Terra *Grodnensis*, quæ etiam sibi territorium *Volcoviscense* adscriptum jactet, & utraque illarum *Magistratus* proprios habeat, superetque magnitudine ipsum districtum *Trocensem*: Quia tamen in *Lituania* non est mos *minores Castellanos* creare, prout in *Po.* 30. *lonia*,

lonia ideo quælibet satrapia duos tantum *Senatores* habet, *Castellanum* & *Palatinum*.

Civitas itaque *Trocensis* quatuor à *Vilna* milliaribus distat; estque posita *inter paludes* inaccessibiles, quæ etiam
 5. intensissimo frigore non planè congelantur; & arcem quamvis vetustam, bene tamen munitam habet; tum monasterium *Benedictinorum* satis firmum. Hic in templo Parochiali Imago *B. Virginis* miraculis clara habetur, quò
 10. diversaque beneficia & extraordinarias gratias, orantibus, in prædicto loco, aut votum coram illa imagine concipi entibus, *DEus* omnipotens largiri solet.

Grodna autem ad fluvium *Crononem* seu *Memenum* sita, arcem haud inelegantem in loco editiori habet, extructã
 15. à Rege *Stephano*, qui ob venationes ferarum majorum, putra alcium, urorum, atque urforum, libentius hic immorabatur. Serenissimus autem Rex *Sigismundus III.* pontem *Memeno* imposuit, ligneum quamvis, sed ita affabre factum, ut similem *Polonia* non habeat. Complura hic monasteria sunt, & templum Parochiale pulchrum. Ignatiani
 20. quoque Collegium non ita pridem, pro studiosa juventute hic crexerunt.

BRESCIANENSIS quoque Palatinatus, *Lublinski* satrapie vicinus, easdem ferè qualitates, quas & reliqui
 25. qui districtus *Polonia*, possidet; oppida lignea & villas habet, pecoribus & frugibus abundantes, præcipuè *Camenciam*, *Cobruviam*, *Janoviam*, quibus arces impositæ sunt, *Voiniam*, *Rosoviam*, *Vledaviam*, *Bialam*, ubi palatium Ducum *Radivillo-
 30. villorum* pulcherrimum est, & nunc Gymnasium publicum erectum, vocatis ex *Academia Cracoviensi* Magistris

& Professoribus in omnibus disciplinis peritis.

Reliqua omnia ignobiliora sunt, præter *Brescie* ipsum, quod arcem in scopulo inter *Bugum* & *Muehavectium* fluvios, sitam habet; Itemque palatium regium novæ architecturæ, extra civitatem cum hortis delicatis, Sunt & hic Scholæ Ignatianorum, monasteriaque religiosorum virorum non contemnenda, Sed & *Judæi* hic scholam suam in tota Europa celebrem habent; Solentque convenire eò ex *Italia*, *Germania*, *Moravia*, *Silesia*, non modo studiosorum, sed & promotionum causa, ut *Rabini* post modum fiant, & domum reversi, suas Synagogas dirigant. *Bereza* Eremitorium Carthusianorum fundavit *Leo Sapieha* Procancellarius M. D. *Litvania*, suntque vicinæ aliquot Abbatix Ord. S. *Basilii* unitorum.

Pinscensis amplissimus districtus, proprios tam terrestres, quam castrenses magistratus habens, huic satrapix adjunctus est, sed sylvis nimium inumbratus, & paludibus immerfus; piscium, mellis, & ferarum copia percelebris, tametsi & fruges non malignè proferat, & ceram, sebum, lupulum, in *Silesiam*, atque in *Prussiam Dantiscum* mittat. Habet *Pinscum* oppidum homines industros, & mercaturæ adeo deditos, ut & in *Moscoviam*, & in *Germaniam* scæpissimè cum suis mercibus excurrant. Sed ut plurimum religionis sunt *Græcanica*, Episcopumque proprium habent.

Ubi & Ignatianis collegium Dux *Stanislaus Radzivilus*, Cancellarius *Litvanix* crexit.

R U S S I A.

PRout Regi *Poloniæ* amplissima *Rusfiæ* regio subicitur, extenditur in longum ab ora *Pocucensî*, ad confinia *Livonia*, per ducenta plus minus milliaria; in latum verò à *Polonia Minori* aut *Lituania*, versus ortum usque ad vastos *Tartarorum* campos, aut *Moscoviam*, per centum viginti. Dividiturque in *Rusfiam albam*, quæ ad Magnum Ducatum *Lituania* spectat, & in *Rusfiam rubram*, quæ propriè dicitur *Roxolania*, & ad *Poloniam* pertinet. Nam tertia pars, ultra *Tanaim* & fontes *Borysthenis* posita, dicitur *Rusfiâ nigra* ab antiquis, à recentioribus autem vulgo obtinuit, *Moscoviam* appellari; quod totum illud imperium, quaquà latum est, ab urbe & fluvio *Moscua*, dicatur communiter *Moscovia*; quæ olim *Sarmatia Asiatica* vocabatur. Nostra autem *cis Borysthenica Rusfiâ*, *Sarmatia Europeæ*; & *Polonia* ipsa propriè *Vandalia*. Tota hæc in universum regio, frugum, ferarum, pecoris, piscium & mellis copiam infinitam habet; præsertim in *Podolia*, ubi ex dictamno & alijs benè olentibus herbis ac floribus ab apibus colligitur. Nobiles audaces sunt & strenui omnes, quia & agrestes ad bellum prompti, loricis, sclopetis, hastis, alijsque plurimis armis, præcipuè autem cuspide venatorum & pharetra utuntur.

R V S S I A R V B R A.

Nobilissima hæc provincia, lacte & melle abundans, ab Austro *Vngariam*, *Moldaviam* & *Bessarabiam* habet; ab Euro *Scythia* deserta, & potentissimum *Moscovia*

scovia Principem, à septentrione *Albam Russiam*, *Stiro* & *Pripecio* fluminibus disjunctam, ab occasu verò *Minorem Poloniam*, *Vuloca* & *Vepro* fluvijis quasi notioribus terminis divisa. Complectiturque in se *septem* amplissimas *Satrapias*, *Russia Palatinatum* imprimis, deinde *Podolia*, *Volhynia*, *Belgia*, *Braslaria*, *Kiovia*, & terram *Chelmensem*, *Haliciensem*que.

RUSSIAE Satrapia habet *Senatores*, *Archiepiscopum Leopoliensem*, *Episcopum Pramüliensem*, & *Kioviensem*, *Palatinum Russia*, & *Castellanos* quatuor, *Leopoliensem*, *Pramüliensem*, *Haliciensem*, & *Sanocensem*; quia in totidem etiam *districtus* seu *territoria* dividitur,

Et *primi* quidem *districtus* primaria urbs *Leopolis* est, sita longitudinis gradu 46. lat. 49. Habet propugnacula factis firma, & arces duas; habet uti diximus sede *Archiep.* 15. *Catholici*, & *duorum* *Episcoporum*, nempè *Armenici*, atque *Russici*. *Hæreticos* autem nusquam admittit, nec admittit, ob quod maximè à *Sixto V.* laudata fuit, & insignibus illius donata. *Viros* litteratos permultos habet, libenterque promovet, & amat eò concurrentes, atque ex eo, emporio 20. *civium*que *elegantia* & *humanitate* maximè floret. *Ignatiani* hic *Collegium* *studiosorum* habent; sed & *Dominicani*, *Franciscani*, *Carmelitæ*, *Bernardini*, alijque *studia Theologica* atque *Philosophica* diligentissime tractant. *Humaniorum* verò *artium* *gymnasium* urbis, optimos *præceptores* ex *Academia Crae*, sumit. *Nundinæ* hic *brumales*, pro festo *S. Agnetis* celebres fiunt: solentque eo ex *Ungaria*, *Moldavia*, *Turcia*, atque alijs orbis partibus ditissimi *mercatores* venire. Cum autem præter *fluvios* infinitos, habeat *Roxolania* *piscinas* ingentes & *stagna* arte manuque fa- 30. sta

Quæ ferè innumerabilia, quæ pisces omnis generis pinguis-
 mos proferunt; idcirco illi hyberno tempore sale conditi,
 (cum omnes recentes comedi, & fervari ob multitudinem
 non possint) vasis ingentibus, cum ad alias civitates, tum
 5. maximè mundinarum tempore *Leopolim* convehuntur, at-
 que demum inde per totam *Poloniam* distrahuntur. Tem-
 pla in hac urbe pulchra sunt, & vestibus sacris atque vasis
 argenteis aureisque satis bene ditata, *Societatis Jesu* Clerici,
 inter reliqua clenodia, casulam gemmis totam atque lapi-
 10. dibus pretiosis variegatam habent, æstimatam aliquot my-
 riades florenorum. Similiter templa alia, multos calices
 aureos, multaque vestimenta sacerdotalia, margaritis di-
 stincta habent: sed præcipuè templum Cathedrale, mitram
 Episcopalem ingentis precij, gemmis exornatam. FF. vero
 15. Minores de Observantia, qui extra urbis muros sunt, tem-
 plumque magnificentissimum sibi non ita pridem exstru-
 xerunt, inter alias sanctorum reliquias, habent quoque
 sui instituti Fratrem unum, ad altare majus sepulcrum, Bea-
 tum *Joannem Durlensem*, miraculis clarum. Qui dum vi-
 20. veret, in divini verbi prædicatione inexhausti planè laboris
 erat; Eaque fuit in homine jam inde à primis annis pietas,
 & innocentissima sanctitas morum, ut priscorum *Anacho-
 retarum* eximium in eo specimen eluceret. Oppida præci-
 pua hujus *districtus* sunt, *Gliniani*, *Zloczovia*, *Zboravia*,
 25. *Grodectia*, *Komarna*, *Zolkovia*, arcem pulcherrimam, atque
 hortos amœnos, templumque vario marmore exornatum
 habens; quamvis & aliæ civitates, cum adjunctis sibi castel-
 lis, non sint planè ignobiles, inter quas *Favcrisvia*, celebris
 tepidarum aquarum scaturigine, in pago *Sclovia* dicto, ebul-
 30. lienti, utili valdè ad curandos varios hominum morbo s;
 ut libro suo testatur, magnæ experientiæ Medicus, *Sixtus Leo-
 poliensis*.

Secundus satrapix hujus *districtus* est *Pramisliensis*; urbs-
 que ipsa *Pramislia*, arce in scopulo sita, & duobus Episcopis,
Latino sive *Catholico*, & *Rustico* ritus *Græcici*, cohonestata
 est. Ad sunt & Ordines Religiosorum diversi, præter Ve-
 nerabile *Canonicorum Capitulum*. Est & Collegium 5.
 pro studiosa juventute *Societas*, *Jesu* *Cleticorum*; sunt &
magistratus diversi, tam castrenses quam terrestres: sunt-
 que demum cives mercaturæ dediti plurimi: nundinasque
 celebres quolibet anno habent. Castella hic passim nobi-
 lium munitiora videbis, ob frequentes *Tartarorum* incur- 10.
 siones, muris, & propugnaculis firmata, *Bialobuki*, *Sofnicia*,
Dombrova, *Vberse*, *Prochnicum*, *Laski*; sed quæ inter excel-
 lit *Crasicinum*, recentioris fabricæ ad *Sanum* fluvium, palati-
 um, uno aut altero milliari à *Pramislia*. Oppida vero ce-
 lebriora sunt *Samberia*, pulcherrimum *Minoritarum* mo- 15.
 nasterium habens; *Fulstina*, *Dombromilia*, *Visnia*, *Zidaczow-
 via*, *Moscuska*, *Dubiécia*, *Cauczuga*, *Prævorscia*, *Jaroslawia*,
 nundinas pro festo assumptionis *B. Mariæ Virg.* in toto Re-
 gno, *Polonia* celebriores habens; ubi præter alias merces, è
Perfide, *Constantinopoli*, *Venetis*, *Moscovia*, & *Amstelrodamo* 20
 apportatas, solent amplius quadraginta millia bouum vena-
 lium fieri, & medium tantum equorum. Ignatiani hic
 Collegium studentium habent, domumque residentix ex-
 tra urbem; & virgines Vestales monasterium regia planè
 munificentia exstructum; neque arcis fabrica & munitio 25.
 contemnenda est, quam *Sanus* alluit ab ortu. urbs autem
 posita ab occasu. Sequitur *Lancutum*, templis ab egregio
 viro *Stanislaw Lubomirski*, Palatino Cracoviensi magnificè
 exstructis, tunc Palatio magnifico munitioneque fortissima,
 & hortis amœnis exornatum, 30.

Re.

Resovia arce eleganti & monasterijs, nundinis itidem vernalibus pro festo *sancti Alberti* clara; lactitiorum hic & linteaminum magna fieri solet copia, quod in toto tractu isto *Germana* gentis homines pagos inhabitent, capti in bello quodam à *Cazimiro* magno Rege *Polonia*, deductique è *Saxonia* cum liberis & uxoribus, uream oram incolerent, ut domicilium proprium: Hi itaque pecorum & lini curam magnam habent, & nundinarum tempore, cum ad alia circumvicina oppida venum comportant, tum maxime *Resoviam* & *Faroslarviam*.

Tertius Palatinatus *Rusiae* districtus est *Sanocensis*, montibus *Ungaria* vicinus, atque ipsi *Transylvania*: ac ob id totus per colles dispositus, excepto qua *Crosnam* protenditur: quæ urbs in hoc tractu fere principalior, emporium *Ungarorum* habet. Quamvis n. illi passim merces suas & vina, in oppidis submontanæ regionis deponant, huc tamen veteri consuetudine ut plurimum advehunt. Quare & cives hic paulo ditiores alijs, & nundinæ apud illos reliquis vicinæ popularionibus longe celebriores. Habet hic quoque *Sodalitas Jesu*, Collegium artium humaniorum. *Sanocum* verò ipsum, quamvis territorij caput, multo jam inferius est quoad civilitatem, & frequentiam habitatorum; arcem tamen in saxo supra *Sanum* fluvium sitam non contēnendā habet: sicut & aliæ civitates ejus tractus, *Brozovia*, *Kimanovia*, *Dzirovia*, *Lesko*; quæ Indies, ob metum *Tartarorum*, munitiones suas firmiores faciunt.

Quartus *Rusicæ* satrapia districtus est *Haliciensis*, montibus *Transylvania* ab occasu hyberno, à meridie autem *Moldavia* faginis sylvis cinctus; *Tyra* fluvio rapidissimo è montibus *Carpathiis* orto, versusque Eurum in mare *Euxinum*

num decurrenti, quasi per medium sectus, cujus pars Australior, quæ trans *Tyram* est posita, vulgo *Pocucia* appellatur. Oppida præcipua habet *Haliciam*, à qua denominatur, olim regni *Russici* caput, Rexque propriè *Haliciensis*, non *Russæ* (quia hæc tota in plurimas *tetrarchias* scissa, proprios duces habebat, sed quos inter primatum & quasi monarchiam *Duces Rivienſes* tenebant,) nuncupabatur; ut latius hæc de re Historiæ nostræ: sed nunc ne vestigia quidem priscae illius magnitudinis apparent. Arx est ad *Tyram* sita alicujus notæ, sed oppidum cives habet subrusticos, agriculturæ non Mercurio deditos. Similiter *Sniatinum*, ad *Prutum* fluvium situm, quod propriè est *Pocucia* caput; soletque nundinas semel in annum non incelebres habere, quod *Valachi* emporium ibi suum, tanquam in vicinia faciunt. Unde boum, ceræ, mellis, & equorum generosissimorum copia ingens eò adduci solet. *Colomia* non infrequens civitas ob salis cocti copiam, quod inde per totam *Russiam* & *Litvaniam* distrahitur, quarum omnes fere satrapix sale carent, nisi hic & in *Pramsiensi* districtu conficitur. Sunt itaque pagi nonnulli apud *Haliciam*, in quibus ex aqua profundis puteis hausta sal decoquitur, & partim in modum farinæ, vel nivis minutū relinquitur, partim in frustula conformatur, & sic dividitur; conficiturque pluribus in locis *Russica* hujus satrapix, nempe apud *Riboricios* in tractu *Pramsiensi*, apud *Dobromiliam*, *Samboriam*, & *Solū*, quod etiam à *sale* nomen habet. In desertis quoque campis *Vkraina*, seu *ulterioris Podolia*, prope *Boristhenem*, est lacus quidam, cujus aqua sereno & ardente sole, in solidum salem conereſcit, quo circumjacentes accolæ utuntur. Sed ad rem nostram, In *Pocucia* nobiliora loca sunt *Martimovia*, *Dolina*, *Sirium*, arcem in paludibus sitam habens. Cis

- Nestrum* autem aut *Tyram*, *Podocum* arce munita, & templo sodalium Dominicanorum à *Stephano Potucio*, Palatino Braslavienfi, qui ibidem fato functus quiescit, egregie exornatū. Ejusque successorum oppidum & arx *Monasterzusa*, *Uscie*,
5. *Dobronoda*, aliaque complura castella; inter quæ *Buczavia* arce firma conspicua, itemque *Podhajectia* muro cincta & propugnaculis, atque in vicinia arx *Zavalovia* non in elegans: tum *Brechanum* civitas populosa, & templum pulchrum, & palatium splendidum atque bene firmum habens.
10. Sequitur deinde *Podolia*, continuis barbarorum incurfionibus & Prælijs famosa; quæ, si optata pace posset ita frui, ut occidentaliores Europæ populi, certè nec *Italia*, aut *Ungaria*, soli ubertatem & divitias inviderer. Habet & marmora diversa, atque alabastrum in diversis locis. Dividiturque in tria quodammodo *Territoria*, *Camencense*, *Trembouliense*, & *Laticzovienfe*. *Camencia* est urbs cum arce, natura loci manuque permunita, triginta miliaribus bene longis distans à *Leopoli*, versus ortum hybernum, longitudinis gradu 49. lat. 48. Habetque & ipsa duos Episcopos, *Catholicum* unum, & *Armenum* alterum; gens enim hæc lucrifera causa libentissimè in Regno *Polonia* immoratur, & merces nobis varias, partim è *Perside*, partim è Regnis *Turca*, præcipuè autem equos generosos adducit. Habentque hic, prout & in alijs urbibus *Russia* majoribus, suum magistratum seu *Seniores* nationis, qui fidem Regi & Urbico magistratui pro reliquis spondent, & in vitia gentis suæ ipsi animadvertunt. *Societas* quoque *JESV* Collegium hic suum habet, & instruit artibus juventutem. Secundo ab urbe lapide, est arx *Potociorum*, *Panieuce* dicta, à *Joanne Potocio*, insigni nostra ætate bellatore, Palatino Braslavienfi,
- G
- recenti

recenti architectura exstructa, celebris oppugnatione *Turcica*, cum anno 1621. bellum cum illis gravissimum, ad *Chotimiam* in *Valachia* haberemus.

Tremboula verò, *Laticæovia*, *Hustatinum*, *Barum* à Regina *Bona* olim fundatum, ubi etiam *Jesuite* pro juventute informanda collegium habent, *Chartcovia*, *Fanovia*, *Zincovia*, *Mislibožia*, *Jesupolis*, *Grodecia*, *Faelovecia*, *Satanovia*, *Zuaneicia*, *Tarnopolia*, *Kitaigrodum*, *Dunaigrodum*, & alia complura, hujus Dynastiæ oppida, singula ferè ob *Scythia* infestationem, & quasi assidua bella, non malè permunita sunt; 10. habentquè arces sibi adjunctas firmissimas, & incolas bello natos, Martique deditos. *Senatores* hujus satrapix sunt tres, qui ad Reipub Consilium pertinent, *Episcopus Camenecensis*, *Palatinus Podoliae*, & *Castellanus Camenecensis*.

BRASLAVIENSIS Palatinatus ultra *Podoliam*, 15. in confinio *Tartarorum* positus, egregias populationes plurimas, atque arces permunitas habet, quas inter eminent, *Morachua*, *Jarosovia*, *Zitoniria*, *Sarogrodum*, *Felstinum*, *Chmielnicum*. *Braslavia* ipsa, ad *Bogum* fluvium sita, atque *Vinnicæ* conventuum nobilitatis, atque judiciorum deputatus 20. locus; ubi *Societatis Jesu* quoque Clerici, erudiendæ juventutis, collegium egregium habent. *Senatores* hic duo, *Palatinus* & *Castellanus*, *Districtusque* satrapix duo, *Vinnicensis* & *Zitomriensis*.

Similiter *Tartaris* vicinus est palatinatus **KIOVIENSIS**, 25. sed qui parte ab altera *Moschum* quoque habet, & quasi per medium maximo fluviorum *Borysthene* secatur. Urbs *Kiovia* ampla & populosa satis, olim sedes Ducum suorum, qui toti *Russia* seu *Sarmatia*, tam in *Asia*, quam in *Europa*

rope imperabant, *Romanisque* ipsis, ac postea *Græcæ* Imperatoribus graves; cæterum nunc vix ruinae veteris illius magnitudinis apparent, eaque pauca; omnia temporum edax absumpsit. Est hic Archiepiscopus *Rufforum*, omnium quotquot in Regno *Polonia Germanici* ritus Episcopi sunt, primas seu Metropolita, qui Romano Pontifici obedientiam nunc præstat. Est & Episcopus *Catholicæ* ritus, qui cum *Palatino & Castellano* urbis, ad *Senatum* Regni pertinet. Templâ hic tam *Rufforum* quam *Latinorum* communia, sed quorum unum Archimandrita, cum monachis suis schismaticis, & rebellibus sedi Apostolicæ, occupat; habetq; centum pagos maximos adscriptitios. Sunt hic speluncæ naturaliter factæ, in quibus olim corpora Ducum *Kioviensium* reponebantur, hodieq; visuntur nonnulla integra, quæ illi pro sanctis venerantur; Extendunturque illæ cryptæ, seu subterraneæ speluncæ uti ferunt, usque in *Moschoviam* per aliquot decumas milliarium. Monachi illorum (*S. Basili* instituti) qui durissimam vitam agunt, intrant eas tempore Quadragesimali; ibi solitarij pœnitentiam peragunt. Alij vadunt in deserta, cilicio & catenis ferreis induti, interdum usque in *Scythiam remotiorem*, ubi Evangelium prædicent, & martyrio coronentur: Ignatianorum opera, qui *Kiovia* suum collegium habent, ad Ecclesiæ Unitatem reducti. Habentque plurima monasteria in *Russia*, sed quorum alia jam sunt in unione cum Ecclesia Romana.

Satrapia hæc latè extenditur, tam versus *Euaxinum* mare in meridiem, quam versus occidentem & septentrionem, ad *Lituania & Alba Russia* confinia. habetque & populata, & arcibus adjunctis permunita oppida plurima, præcipua verò *Canioviam, Circassiam, Bohuslaviam, Pereslaviam,*

laviam, Bialocerquam, Stepanoviam, ex arte vallo & fossis munitam, Fastoviamque Episcopi Kioviensis residentiam, unde *Jesuita* suum Collegium *Kioviam* transtulerunt. In hac satrapia, & in supradicta *Brastavicensi*, plebs assiduis bellis exercitata, militares animos gerit, & tam ex oppidis 5. quàm ex pagis, in insulas *Borysthenis* congregatur, dantque nomina militiæ gratis, & se *Cosachos* vocant, servataque disciplina veteri, partim in *Scythiam* pedes excurrunt, & prædas inde abigunt, partim in *Turciam* per mare, aut si quo jussu à Rege fuerint. Fit autem eorum numerus ad quadraginta millia, qui omnes ferè in hyberna domo sua abeunt, paucis relictis in custodiam insularum, ne à barbaris occupentur: militantque *Reipub.* absque ullis stipendijs, sola præda contenti. Quo tamen alacriores ad servitija fierent, solet illis Rex semper bello peracto, certam aliquam 10. pecuniæ summam, ad reficienda arma donare, quo majorem numerum exercitus scribant. 15.

Sed revertendo quasi domum, occidua *Kiovia* est **VOLINIAE** satrapia, quæ in duos maximos *districtus* dividitur, *Cremenecensem & Luceoriensem*. Habetque *Senato* 20. *restres, Palatinum & Castellatum Volhynia,* & Episcopum *Luceoriensem*, qui *Cathedram* suam cum *Capitulo* in arce urbis habet; ibidemque *Societatis Jesu* Clericorum Collegium pro studiosis. In urbe autem ipsa Episcopus *Rufforum*. Nec multum inde procul est civitas *Volodimiria*, in qua itidem 25. *Rufforum* Episcopus sedem suam habet, & jurisdictionem late exercet. Reliquæ civitates sunt *Rubefovia, Socalia* veneratione miraculosæ imaginis *B. V. M.* nobilis; Solet enim eò magnus hominum concursus semper fieri, votorum exsolvendorum causa, procurantibus sacra religiosis 30. Viris

- viris *S. Francisci* de observantia, quos vulgo Bernardinos dicimus. Hi igitur in insula fluvij *Bug*, magnificentissimum templum piorum elemosynis, & monasterium propugnaculis firmum, ob metum hostium, paucis abhinc annis erexerunt, templumque illud totum pulcherrimis picturis, vasis argenteis atque aureis, vestibibusque sacris gemmatis, ad stuporem brevi tempore exornarunt. Sequitur *Czartorisicum*, *Olescum*, *Crilovia*, civitates egregiæ & arcibus munitissimis conspicuæ. *Brodi* oppidum à *Stanislao Konicpolscio*, Castellano Cracoviensi & Exercituum Duce supremo, insigni fortalitio, Ecclesia Collegiata, & Gymnasio publico condecoratum. Unde non procul *Podhorcense* palatium, cum hortis & aquæductibus egregijs, conspicitur. Dux quoque *Stanislaus Radivillus*, Cancellarius *Littuania* supremus, in eadem satrapia civitatem suam *Olikam*, arce munitissima, atq; elegantissima Ecclesia Collegiata, suppellectili aurea celeberrima, & Academia bonarum Artium illustrem, nostra ætate admodum reddidit, erecto ibidem Præposito Infularo & Monte pietatis.
20. Sequitur *Cremenencia*, territorij sui caput, arcem in faxo eminentissimo ostentans; deinde *Vsmiovecia*, *Zaslavia*, *Constantinovia*, *Basilea*. *Dubna*, *Ostrogium*, *Zbaravia*, quælibet arcem munitissimam & ornatissimam habens, utpote singulæ verustissimorum Ducum *Rufforum* sedes primariæ & lares. Et *Ostrogium* sanè parte ab una (quamvis remotius paulò) *Dermanum*, monasterium *Ruficum*; pulcherrimum habet, in quo instituti *S. Basilii* monachi, sub proprio *Hegumeno*, in schismate ab ecclesia *Romana* vivunt, habentque possessiones amplas: parte ab alia *Niedireczum* oppidum munitissimum, in quo Franciscanis Conventualibus, ultimi

mus de familia *Joannes Dux Ostrogicus*, Castellanus Cracoviensis, sumptu (ut ita dicam) regio, templum & monasterium extruxit. In urbe autem ipsa, neptis illius nuper *Ignatianæ Societatis Clericis*, Collegium pro erudienda juventute, & templum magnificentissimum erexit, in quo mariti sui ossa *Caroli Chodkiewiczii*, viri bellica virtute incomparabilis, cum lachrymis reposuit.

Jam verò *BELZENSIS* satrapia, *Leopolitensis* districtui, & terra *Chelmensi* vicina, in medietate quasi *Rubra Russia* posita, urbem ipsam inter paludes sitam (ubi sodales *Dominicani* templum antiquissimum possident) & ab ea cognominatos duos *Senatores* habet, *Palatinum* & *Castellanum Bulzensem*; dividiturque facillè in quatuor territoria, *Belzense*, *Buscense*, *Grodulense*, & *Grabovecense*, in quibus tot oppida & pagi, sed hæc prædicta quatuor, ut suorum territoriorum capita sunt, ita & præcipua aliis censentur esse, arcesque sibi munitas adjunctas habent,

Ultimum locum *Terra Chelmensis* tenet, inter *Lublinensem* satrapiam & *Lituaniam* confinia posita, *Volhyniam* versus ortum respicit; Urbsque ipsa *Chelma* duos *Episcopos* habet, unum *Catholicum*, cujus *Cathedra* non ita pridem *Crasnostaviam* translata est: & alterum *Russum*, qui ibidem manet, & templum suum *Cathedrale* tenet. Igitur in duo territoria divisa, *Chelmense* videlicet, & *Crasnostavense*; duos quoque *Senatores* habet, *Episcopum*, & *Castellanum Chelmensis*. Op. p. 25. pidaque præcipua *Chelma* ipsa, *Rozana*, *Ulodavia*, *Crasnostavia*, ad *Veprum* fluvium sita, ubi & *Cathedra* *Episcopi*, & *arx palatium*ve recentioris *architecturæ* sunt. Hic *Divæ* memoriae *Archidux Maximilianus*, cum ad *Regnum Polonia* paucorum temeritate vocatus, cum exercitu hostiliter venisset,

niret, à Joanne Zamofcio profligatus, captusque affervabatur sub custodia.

Qui quidem prædictus Zamofcius in vicinia penè statim, urbem Zamofciam in rure suo hæreditario, munitissimam
 5. fundavit, & mœnibus, fossis, vallo atque propugnaculis ex arte præsentis Geometriæ communivit; inque ea templum Canonicorum (quorum Decanus insulatus est) pro summa in Deum pietate, magnificentissimè erectū, omnibus requisitis sufficientissime locupletavit. Et ut erat ma-
 10. ximus ingeniorum liberalium educator, artiumque omnium & elegantiarum pater, evocatis Cracovia viris doctissimis Academiam instituit; & non Zamofcium modo suum, sed totam etiam Russiam Musarum splendore illustravit, Addidit Collegium sacerdotum & Seminarium Clerico-
 15. rum Catharina Oscegia, Thoma Zamofcii Regni Cancellarii Uxor, auctusque numerus Professorum & Canonicorum egregiè.

Circumcirca sunt non contemnenda quoque oppida, ut, Scebresinum, Turobinum, Tamogrodia, Tomafovia, Cteso-
 20. via, aliaque complura; sed omnia ferè additionem, Zamofcii spectantia, ubi & hortos cultissimos, & piscinas restagnantes, & diversorum animalium vivaria, & ferrarias officinas passim viderelicet.

Similiter quoque & in Uchanie, ubi illustris olim vir
 25. Nicolaus Danielovicz Regni Thesaurarius, templum magnificentissimum exstruxit, & cum preciosissimis aliis donariis, tum argentea suppellectili insigniter ditavit. Palatium etiam hic visitur superbum, & horti amœnissimi; quod commune est omnibus magnatibus Sarmatiae.

30. Hic addendam duximus Sarrapiam Czerniechoviensem, ultra

ultra *Borysthenem* positam, quam *Vladislaus IV. Moschis* adematam, Regno *Polonia* adjunxerat, atque præter civitatum *Præfectos*, duos in ea *Senatores*, *Palatinum* videlicet, & *Castellanum* constituerat, eisque loca in *Senatu* Regni assignaverat; *Catholicus* ritus compluribus in locis templis excitatis, *fundatoque*, pro erudienda juventute, Collegio Clericorum *Societ. JESU Novogrodia*. Sed jam ad *Albam Russiam* procedamus, quia *Cherniechoviensis* provincia, proprie in *Russia Nigra* posita censenda est.

R U S S I A A L B A,

QUÆ Magno Ducatui *Lituanix* adjacet subjacet-^{10.} que, *Russia* vulgo dicitur *Alba*; partim quod incolæ eum colorem præferant; partim quod nivibus campi cooperti diutius quam alibi durent, & inspectantibus omnia alba repræsentent, ut etiam in naturam animalium color iste transeat; Siquidem ibi & lupos & ursos, lepores, ^{15.} vulpes atque tam domestica, quam sylvestria animalia passim alba videre est, quæ nihilominus in aliis locis nata alium colorem habere solent. Regio est omnium rerum quæ ad victum spectant feracissima, siliginis, hordei, avenæ, tritici, ciceris, canabis, lini, mellis, lupuli, ceræ, ^{20.} pectoris, piscium, avium, & ferarum: hæcque sunt divitiæ ipsorum, quas partim *Duna* fluvio, in *Livoniam* ad emporium *Rigense* transmittunt, partim *Nemeno*, per *Lituaniam*, *Regiomontem* in *Prusiam*. Dividitur autem hæc nobilissima provincia, in sex maximos *Palatinatus*, seu *Sarrapias*, ^{25.} quarum prima populosior cæteris est *NOVOGRODENSIS*; quæ in duos *districtus* dividitur, in *Novogrodensem* & *Slonimensem*; uterque plurima oppida continet & bene

bene populata, sed præcipua hæc sunt; *Novogrodekum*, ubi al-
 ternatis vicibus cum oppido *Minsco*. *Parlamentum* totius
 Magni Ducatus *Lituaniae* celebratur, & Ignatianorum resi-
 dentia habetur, præter alia monasteria *Græci & Catholici* ri-
 5. tus. *Slonimum*, *Rożana*, *Selecia*, *Mysza*. *Lachovicia*, à felici-
 olim memoriæ viro *Carolo Chodkiewiczio*. Generali exercitu-
 um *Lituaniae*, palatio pulcherrimo, & propugnaculis, ex
 recenti dimensione factis, firmissimè communita. Simili-
 10. ter *Nesuzia*, Ducum *Radivillorum* nidus, ubi excellentis-
 simus ille, & cum omni antiquitate comparandus vir, *Nico-*
laus Christophorus Radivillus peregrinus cognominatus, (quod
 habitu peregrini *terram sanctam* adierit) complura mona-
 steria sumptuosissima, Xenodochia, Seminaria, Collegi-
 umque *Societatis Jesu* Clericorum, & *Bursas* studentium,
 15. planè regali animo & sumptu crexit, inque cœteris posses-
 sionibus suis, templis passim restructis, aut à fundamentis ex-
 citatis, palatium Ducale loco munitissimo moderna archi-
 tectura extruxit: Similiter prætorium urbis, & arcem
Myrbdictam, quarto ab urbe lapide, cum prædiis, villis, hor-
 20. tis, pomarijs, piscinis, & vijs quaquaversum per aliquot
 milliaria, ad regulam rectissimè dispositis, fossas à parte u-
 traque & arbores fructiferas apposuit, inque media *Sarma-*
tia Italiam nobis exhibuit. Novem inde miliaribus distat
Sluckum, urbs omnium quæcunque in *Polonia* sunt maxima,
 25. sed tota ferè lignea, templo Catholicorum excepto, & pa-
 latio Ducis. Hæc olim, & jam Patrum nostrum memo-
 ria, Principem absolutum, sed Regi *Poloniae* feudatarium,
 cum amplissimis possessionibus habebat, sed stirpe non
 ita pridem deficiente, cessit cum omnibus adjacentijs suis,
 30. in familiam Ducum *Radivillorum*.

In *Slonimensi* verò districtu *Rożana*, *Sapientiarum* nidus,

H

cum

cum ædificijs magnificentissimis, tum viarum rectissima dispositio percelebris est, monasteriumque Basilianorum Catholicæ Ecclesiæ unitorum, *Diva Virginis Maria* imagine miraculosa, per totum Regnum *Zirovicis* claret.

Secunda satrapia est **MSCISLAVIENSIS**, *Pripetio* 5. fluvio à meridie, & *Borystheni* ab ortu quasi triangulari forma adiacens, sylvis tota inumbrata & aquis immerfa; dividiturque in duos districtus amplissimos, *Mscislauiensem* & *Modzirenssem*: & more cœterarum satrapiarum *Lituania* atque *Russia*, duos Senatores habet, *Palatinum* & *Castellanum* 10. *Mscislauiensem*. Oppida autem præcipua, *Cleckum*, *Ournuckum*, *Hemliam*, *Criczoviam*, arcibus pulcherrimis & benè munitis exornata, tum *Ostrskum*, *Mscislauiam* ipsam & *Modziriam* in medijs paludibus sitam. Ager tamen ubiq; vel innata fœcunditate, vel accuratiore hominum cultu 15. benigne sementem reddit; pecorumque omnis generis & armentorum abunde habet; sed maximè volucrum & ferarum sylvestrium.

Tertius Palatinatus est **VITEBSCENSIS**, sicut & ille superior, ad *Borysthenem* versus Eorum positus, qui itidem in duos districtus bonos dividitur, *Vitebscensem* & *Braslauiensem*; præterque has duas civitates, aut verius unam *Braslauiensem* (nam *Vitebscum* ipsum, ob occisum Beatum virum *Josaphat*, Archiepiscopum *Ruthenici* ritus *Polocensem*, quod eos ad unitatem Ecclesiæ Romanæ induceret, a- 25. misit jura civitatis, & est redactum in pagum, sola arce regia cum jurisdictione relicta) & oppida ignobiliora, habet *Mobilaviam* urbem amplissimam, mercatoribusque plenam, emporio *Moscovitarum* claram; præcipuæ siquidem preciosioresque pelles, quæ ex *Moscovia* veniunt, per eorum 30. man-

manus tam in *Polonia* quam in *Germania* diftrahuntur, *Vitebscum* ipsum Collegium *Societatis Jeshu* habet, ex fundatione *Alexandri Gofiewski* Palatini *Smolefcenfis*, reliquaque hujus provincie oppida & civitates, diverforum religionum domicilia, conventus, & monasteria, Tum palatia nobilium, & arces bene munitas, ipsasque populationes fossis & propugnaculis cinctas.

MINSCENSIS satrapia quartum locum obtinet, præterque suum districtum, habet etiam *Borisoviense* territorium, omnium frugum copiadives. *Minscum* arcem bene munitam inter aquas habet; aliudque propugnaculum inferius non contemnendum. Est hoc enim *Ruffis* in more, ut quasvis principales civitates suas duplici munitione firment, communissimè inferiori & superiori arce. Unde & *Borisovia* quoque ad fluvium *Berezinam* sita, duplex propugnaculum habet, sicut & *Minscum*; quod tamen civitates politiores continet, ob concursum nobilitatis, *Tribunalis* seu *Parlamento* totius *Lituania* ibi durante. Sic enim consuetudine obtentum est, ut uno anno *Parlamentum Vilmæ* resideat, altero *Mincii* aut *Novogroci*, vicibus alternatis celebretur. *Toloczinum* quoque hic, *Smolniam*, *Coidanovia* & *Turkum*, haud incelebris oppida habentur. Reliqua fere omnia ignobiliora, Monasterijs tamen & palatijs Magnatum referta.

Quintum locum occupat **POLOCENSIS** satrapia, *Polozcumque* ipsum, ad *Dunam* fluvium positum, urbem mercatoribus plenam habet, & duplici propugnaculo seu arcibus firma, Archiepiscopi *Ruffici* sedem in se continet: in qua nostris temporibus *Beatus Josaphat* collocatus, ab impijs Schismaticis *Vitebscii* interfectus, ad meliorem vitam transit. Corpus ejus huc translatum, maximis miraculis

culis claret. Habent etiam in hac urbe *Societatis Jesu* Clerici, utiles in vinea Domini operatij, Collegium studiosorum, à *Stephano* Rege erectum. Nec longe admodum *V. su jazum* civitas egregia cum arce *Starzicia Uclisia*, caput *unius* districtus ad eandem satrapiam spectantis, & *dua* incomparabilis olim *Herodis Caroli Chodkiewiczii* munitissimæ civitates, *Sclovia* atque *Bychovia*, in quibus non modo propugnacula ex arte recentiori, sed & templa, monasteriaque ab illo, nova architectura sunt crecta. Tum monasterium Carmelitarum Discalceatorum *Glebocci*, & Foaneiscanorū 10. Convent, Ozguz; præter Abbatias Ord, S. *Basilij*.

Ultima eaque maxima satrapia est *SMOLENSCENSIS*, Ducatum *Severiensis*, Terram *Czernehoviensis* (utraque autem hæc *septuaginta* arces continent) & Districtum *Orsanensem* in se complectens. *Smolenscum*, ad *Borysthenis* 15. ripam in loco editiore positum, muro *sex* cubitos lato, *quinguaque* duabus turribus firmum, speculam & propugnaculum in medio urbis, in monte excelso habet; Continentque circiter *quatuor millia* domuum, præter aulas nobilium & templa Religiosorum, tam *Russorum* quam *Catholicorum*: Inter quæ unum est *Ignatianorum*, cum Collegio pro studiosa juventute, & sedes Episcopi *Russici*, qui in spiritualibus subjacet Archiepiscopo Polocensi, tanquam suffraganeus, & uterque agnoscit pro capite Romanum Pontificem. *Catholicum* verò Episcopum nuper fundavit *Vladislans IV.* una cum Collegio *Canonicorum*, profligatis inde numerosissimis exercitibus *Moscovitarum*; Idque ex destinatione patris sui *Sigmundi III.* qui Conventum Ord, Præd. fundaverat. Sunt & *Græci* ritus Monasteria *sexus* utriusque, & FF. Min. de Observant: prout & *Da-* 30.
reha-

PRUSSIAE
NOVA TABULA

MARE
BALTICUM

SAMOGITIA
PARS

PRUSSIA
NOVA TABULA

robusti atque Starobubi, alijsque in locis, Dombrowna quoque oppidum non contemnendum: Sicut & Orszka ad Borysthenem. sita (in qua itidem Societatis JESU Clerici Gymnasium publicum habent) quæ semper fuit in ditione Regis Polonia:

5. *Smolenscum* autem cum toto Ducatu *Seruiensi*, ante annos circiter centum, interceperat *Moschus*, sed *Sigism. III.* Rex noster modernus, Anno 1611, bello recuperavit, & insuper Terram *Czernichoviensem, Rumnensem, & Sierpiejovensem* ab hoste extorsit, & *Smolenscensi* satrapia ad-
10. *junxit.*

PRUSSIA.

- P**rusia quamvis eodem cum *Polonis* regno contineatur, peculiare tamen consilium publicum, peculiare leges, peculiaris judicia, comitia, ærarium, ac belligerendi rationem diversam antiquitus habet. Est quæ amplissima regio, plerisque sinuosis flexibus ubique amœna, & opportunis portibus maris *Balthici* maxime commoda. In latitudinem 50, in longitudinem vero circiter sexaginta miliaribus extenditur, Et ab occasu *Pomeraniam*, ab Austro *Masoviam, Lituaniam* cum *Samogitia* ab ortu, à septentrione demum mare *Balthicum* seu *Sarmaticum* habet; atque urbium illustrium, oppidorum, arciumque frequentia, opimis incolarum divitiis, opibusque ac terræ ipsius ubertate, supra modum claret. Metallorum quidem ferax non est, sed pecoris omnigeni inæstimabili copia, piscationibus, venationibusque & sylvis fructuo-

fissimis, atque aëris demū temperie, cum amœnitate conjuncta, prædita est. Merces quas è *Polonia, Russia, & Lituania* accipit, maximo suo commodo trans mare mittit; & vicissim in *Poloniam* importat, quicquid *Europa* universa, & *India* dives gignit, omnia fere per commutationem à trans-
 5. marinis mercatoribus accipiens. Hinc vulgo simul & nobilitati res ibi lautior, quam in reliquis partibus Regni, vestitusque & habitatio cultior; quod totum prisca frugalitas, non modo conservat, sed etiam indies auget.

Habet autem *Prussia* præcipua flumina duodecim, *Vistulam*, quæ *Silesiam, Poloniam, Masoviam & Prussiam* præterlabitur, *Nemenum*, ex *Alba Russia*, per *Lituaniam* & partem *Samogitia* decurrentem, *Derevanciam, Elbingam, Vesperam, Passariam, Allam, Pragelum, Ofsam, Drebnicam, Licam & Laviam*. Præterea lacus plurimos, piscibus omnis generis ex-
 15. undantes; in his nominatissimus est *Habus*, ad quindecim milliaria in longitudinem, in latitudinem vero duo milliaria plus minus habens; augusta valdè insula *Neringa* à mari disjungitur; ubi succinum sive electrum (*ambryam* etiam externi vocant, quam fluctibus appulsam, ad littora homi-
 20. nes nudi obviam euntes, parvis retibus excipiunt & extrahunt; mollem primum, sed mox in aere durescentem, quæ torno deinde ac scalpro variè conformatur) sicut & in omnibus *Prussia* littoribus colligitur. Est & alius lacus aliquanto amplior isto, cognomento *Curoniensis*, sed in *Prus-*
 25. *sia Ducalis*; reliqui omnes fere minores.

Duplex autem est *Prussia*, *Regia & Ducalis*: sic dictæ, quod hæc *Ducem Marchionem Brandenburgensem*, Regi *Polonia* vestigalem, pro Domino agnoscat; illa, directè Regno *Polonia* incorporata, neminem pro principe superiore, nisi
 30. Regem ipsum veneretur. Et *Ducalis* sanè minoribus op-
 pidis

pidis frequens est admodum, & quidem nec incultis, nec immunitis, quæ ultra *sexaginta* numerantur: habetque metropolim *Regium montē*, urbem emporio claram, tribusque oppidis & arce magna insignem; longitudinis gradu 43. lat. 54. In qua, Academiam quoque *Albertus*, ex *Magistro Ordinis Teutonici* primus *Dux* factus, Anno 1544. crexit: sed quia Hæreticis professoribus regendam commisit, ideo hucusque incognita habetur, nec efflorescit ingeniis. Cives ibi etiam variis Sectis infecti, templa *Lutheri* ad huc temporibus Catholicis crepta, suis prædicatoribus gubernanda dederunt. Quare serenissimus Rex *Sigism. III.* cum à *Duce* illo Anno 1621. Homagium *Varsovia* reciperet, legem imposuit, ut Catholicis liberum religionis exercitium maneret, *Duxque* ipse templum illis à fundamentis erigeret, & omnibus requisitis ornaret, Clerumque insuper sufficientissime ditaret. Quod primo statim anno factum est ut in possessionem venit; alias enim Ducatu ipso privari debebat, sicut etiam, si subditis suis provocationes ad Regem, in causis majoribus prohibuisset.

Regia autem *Prussia*, tribus satrapiis distincta est, *Culmensi*, *Marieburgensi* & *Varmiensi*. *Michalovienſe* autem territorium est in satrapia *Culmensi*, quæ ad meridiem spectat. *Varmiensis* ad Aquilonem, subjecta Episcopo suo, & sacro Ecclesiæ ejus collegio. Regis *Poloni* majestatem agnoscentibus. Media est *Marieburgensis*, quæ sola ferè plana & declivis est, Reliqua *Prussia* pleraque omnis collibus molliter, & ad fertilitatem amœnitatemque, commodè distincta est.

CULMA igitur primæ satrapiæ caput, ad *Vistula* ripam sita, pro sua amplitudine infrequens civitas est, & Episco-

fco-

scopo paret, qui inde nomen habet: quamvis Cathedra ejus sit in oppido *Culmensi*, uno milliari inde distante. Tempula tamen pulcherrima, preciosisque vestibus sacris ornata habet, inter quæ minimum est illud Monialium, sed omnium tam quoad possessiones, quam ad vasa sacra ditissimum. 5. Ubi inter vestimenta alia usui sacrorum dicata, habent quoque casulam, totam diamantibus maximis preciosissimis quæ exornatam, circumductam autem circum circa catena aurea, pulcherrimis gemmis distincta. Hujus satrapie oppida præcipua sunt: *Brodnicia*, *Grudentum*, *Radinum*, *Golubia*, 10. *Rogozna*, *Brathianum*, *Cowalia*, *Copriunicza*, *Lubavia* Episcopi Culmensis, quæ omnia fere mœnibus cincta sunt, & arces validas, beneque exædificatas habent. Sed primarium locum obtinet *Torunia* urbs in ripa *Vistule* sita, longitudinis gradu 41, latitud. 32. nulli ex urbibus *Germanie* pulchritu 15. dine, munitione & divitiis cedens. Plurima hic templa *Catholica*, & *Societatis JESU* Clericorum gymnasium non infrequens; sed mercatores communissime & magistratus hæretici sunt, habentque Gymnasium suum, in quo humaniora diligentissimè tractant; in sacris autem ordinariè 20. Controversias Cardinalis *Bellarmini* prælegunt. Habent & Bibliothecam instructissimam, in qua duæ *Ciceronis* Epistolæ in tabulis cereis scriptæ asservantur. Prætorium quoque in hac urbe est elegantissimum, in medio foro situm, quale nullibi videbis; ingressis enim stuporem injiciunt pavimenta, parietes, laquearia, trabes, ut nihil ad perfectionem architecturæ requiratur, 25.

Secundæ satrapie caput est **MARIEBURGUM**, cum ipsum per se mœnibus turribusque permunitum, tum arce amplissima (in qua præcipui ex hostibus captivi 30. com-

communissime affervantur) & munitissima nobile , situm ad *Nogatum* brachium *Visula*, sexto ab urbe *Gedano* milliari: propterque adjacentis *Zulava* ubertatem, pagorumque in ea frequentiam & cultum, copiosum satis & frequens. Est autem *Zulava* insula in palustri olim restagnantis *Visula* solo, operibus & præalti ac firmi aggeris obiectu effecta, quæ magno hominum labore, & non sine periculo, ab inundatione fluminis defensatur. Est duplex, major & minor. Major vocatur hæc, quæ *Marieburgo* adiacet. Minor autem ea, quæ ad *Gedanum* est, inter alterum ejusdem *Visula* brachium, & est quidem tota in possessione & libero usu civium *Gedanensium*, sed antiquitus major ejus pars Ecclesiæ Parochiali debebatur. Oppida hujus satrapia sunt primaria, *Stuma*, *Cnievum*, *Novum*, *Stargardia*, *Orneta*, sed precipuè *Elbinga*, benè permunita & copiosa, splendidisque civium opibus, & mercatorum divitum frequentia clara, in qua præter urbis *Consulem*, Angli quoque suum *magistratum* habebant. Fundaverat hic *Albertus* primus *Dux Prussiae* Academiam Anno M, D. XLII. sed quia *Lutheri* discipulis gubernandam commiserat, ideo ignobilis hætenus fuit,

Tertia satrapia est VARMIENSIS Episcopatus, seu principat⁹ singularis, habens nobilitatem ab omni regionum magistratuū jurisdictione exempta, qui jure municipali eo. de, quo & cæteri *Prussiae* utuntur. Primaria urbs est *Heilsberg* domicilium Episcopi, (Cathedra enim supra *Fraumbergam* est) munitioibus & propugnaculis benè firma. Deinde *Brunsbega* ad *Passariam* sita, adeò frequens copiosa & permunita, ut inter primarias urbes *Prussiae* numerari queat. Collegium *Jesuitarum* habet à *Hofso* Cardinali fundatum,

tum, His urbibus non multum cedunt, *Gutzstadiæ, Altesheim, Resla, Vormita, Melfacum, Vatemberga, Sebergum* & aliæ civitates, Capitulo directe subjacentes. Senatus itaque *Prussia*, quos *Consiliarios* terrarum *Prussia* vocant, constat duobus Episcopis, *Varmienfi* (qui princeps & moderatur reliquorum est) & *Culmensi*; Palatinis tribus, *Culmensi, Marieburgensi, & Pomeranico* (*Pomerania* siquidem iisdem quibus & *Prussia* legibus utitur, & quasi pro una provincia cum *Prussia* computatur, solo titulo *Pomerania* excepto) *Castellani* tribus, *Culmensi, Elbingensi, & Gedanensi* (& hi supra nominati octo Senatores, ad senatum quoque Reipubl. pertinent) & totidem *Subcamerarius, Culmensi, Marieburgensi, & Pomeranico*; tribusque demum primarijs civitatibus, quarum non mediocris est potentia, *Torunensi, Elbingensi, & Gedanensi*. Præter hos autem magistratus, habent *Prussia* *Thesaurarium, Præfectos* arcium, *Gladiferos, Judices & Scabinos*; verum ij non pertinent ad consilium. *Palatini* autem, qui jurisdictionem exercent, majorem hic in *Prussia* auctoritatem habent, quam in cœtera *Polonia*.

POMERANIA.

P*omeraniæ* nomine generaliter id totum vocatur, quicquid à *Vistula* incipiens, usque in *Cimbriam*, littori maris *Baltici* adjacet, quod postquam in *Germanica* gentis ditionem cesit, cuilibet parti, inter fluvios majores in mare decurrentes sitæ, peculiare nomen, vel ab

eventu, vel à loci natura, pro libitu imposuerunt. Proprie autem nunc *Pomerania* dicitur ille tractus, qui inter *Oderam* & *Vistulam* fluvios extenditur ad littus *Balticum*; cujus partem citeriorē *Rex Polonia* possidet; ulterior proprium principem habet, ad *Imperium Germanicum* spectantem. Qui tamen nomine olim *Lemburgi* & *Bithovia*, *Regis Poloni* beneficiarius fuerat, juraveratque ritu solenni in verba ejus, quemadmodum & *Dux Prussia* (sed nunc jam ad coronam *Polonia* reddijt, & provinciæ *Prussia* adscripta est, sub jurisdictione Palatini *Pomerania*.) *Regia Pomerania*, quæ iisdem moribus & legibus cum *Prussia* est, nec nisi titulo solo ab illa differt, & fluvio *Vistula* disiungitur, *Gedanum* urbs metropolis est, longitudinis gradu 41, lat. 54, maris *Baltici* emporiū celeberrimum, copia & varietate mercimoniorum, partim maritimorū, ex toto occidente & septentrione, partim terrestriū, ex diversis mundi partibus, & fluviatiliū, maxime *Vistula* præterlabentis opportunitate abundans; adeo ut ædificiorum tam privatorum, quam publicorum pulchritudine, incolarum & externorum multitudine, civium divitijs, propugnaculorum firmitate, machinarumque & instrumentorum bellicorū numero, cum præcipuis *Europa* urbibus certare possit. Quæ cum hæretica tota sit, *Officialem* tamen seu *Vicarium* Episcopi patitur, & coram illo omnes hæretici variarum sectarum causas disceptant, præsertim in materia matrimonij. Quamvis enim hæc satrapia proprium Episcopum non habeat; in spiritualibus tamen tota subest Episcopo *Uladislaviensi* seu *Cujavia*, qui se etiam Episcopum *Pomerania* scribit, & in ea non contemnendas possessiones habet; etiam in suburbanis *Gedanensibus*, ubi templum & collegium pro erudienda juventute *Ignatiani* habent; *Dominicani* autem, *Carmelitæ* & *Moniales* in ur-

be ipsa, sicut & Vicarius Episcopi. Gymnasium hic *Lutheranorum* celeberrimum est, itemque horologium urbis affabre elaboratum, & palatium publicum vulgo *Gelda* dictum.

In ipso quoque maris portu, propugnaculum munitissimum exstructum, *Pharum* vocant, & firmo præsidio 5. custoditum, ubi interdum *quingentas* una die cum mercibus naves appulsas videbis, quæ à præsidarijs excutuntur, & portorium persolvunt. Conabatur hac *Suecus* bello durante irrumperere, sed à regijs fortiter exceptus, naves aliquot & Admiralem amisit, qui cum sua prætoria igni 10. exustus fuit; reliquæ fugatæ & submersæ, captæ verò *septem*. Abundat autem magnopere hæc provincia, piscibus, frugibus, fructibus & sylvis; dividiturque in *septem* territoria, & totidem iudices habet, in *Sluchoviense, Tucholicense, Suecense, Dersaviense, Zucoviense, Pudense, & Mira* 15. *choviense*; Quibus etiam *Craina & Cassubia*, tractus terræ non contemnendi, adjunguntur: in quorum illo priore, Abbatia Coronoviensis præpinguis est; in isto præfecturæ aliquor regiarum.

Puckum præcipuum oppidum satrapiarum, cum arce munitissima ad mare sita, quam interceperat *Suecus*, uti locum sibi ad invadendam totam provinciam valde opportunum, sed virtute nostrorum expulsus, multis militibus suis amissis. Nec multum illi cedit *Sluchovia, Stargardia, Neimburgum, Meva Schoinicia, Dersavia*, quæ arces sibi adjunctas 25. habent; reliqua non item; nisi quod *Amsterium*, bello hoc famam aliquam inter cœtera sibi paria videretur acquisivisse, quod in eo duas *Sueci* legiones, *Koniec polscus* Polonici exercitus Generalis, integras ceperit, armisque & signis spoliatos dimiserit omnes, præter ductores ipsos. 30.

Habet

Habet Abbantias quoque hæc provincia prædivites, affabreque facta monasteria, *Olivæ*, *Peplinia*, Cisterciensium: *Zarnovicia* ad littus maris, & *Zukovia*, monialium, & quod unicum tantum hujus Ordinis in tota *Prussia* est. prope *Dantiscum*, Carthusianorum.

MASOVIA.

IN Meditullio quasi regni *Polonia* sita est *Masovia*, quatuor satrapijs distincta, *Plocensis* nimirum Palatinatu, *Podlachico*, & eo, qui peculiariter *Masovia* nomen retinet, atque Terra *Dobrinensis*.

10. DOBRINENSIS occidentalis est, inter *Cuiaviam* & *Prussiam* posita; inque tria territoria dividitur, nempe in *Dobrinense*, *Ripinense*, & *Libnense*, sylvas fructuosas complures habet, & lacubus piscosis in primis abundat: præterque hæc tria oppida, quæ suorum territorium diximus esse
 15. capita, nullum aliud celebrius habet, nisi illud quod vulgo *Skompe* vocatur, in quo Minoritæ imaginem *Beatissima Virginis* miraculosam asservant, sitque eo magnus populorum concursus, & circumjacenti vicinia devotionis ergo. *Gurzno* etiam oppidum Episcopi *Plocensis*, (qui in toto illo tra-
 20. ctu jurisdictionem suam exercet) est alicuj⁹ momenti, multosque pagos subiectos sibi habet. *Senatores* Terræ *Dobrinensis* sunt *Castellani* tres, *Dobrinensis*, *Ripinensis*, & *Slonnen-
 sis*.

Hinc versus ortum procedendo, inter *Vistulam* & *Prussiam* jacet, *Palatinatus Plocensis*, qui in quatuor territoria di-

viditur, *Plocense, Zaucrense, Mlavenſe & Stenense*. Habetque *Senatores quinque, Episcopum, Palatinum & Castellatum, Plocenses*: deinde *Racianſem & Sicpercenſem, Castellanos*. Oppida ferè omnia ignobilia sunt, præter *Sicperciam* (ubi imago miraculosa *Beatissima Virginis* habetur , fitque hominum 5. concursus magnus) & *Ploscum* ipsum , basilica nobile & Episcopo , situm in ripa eminentiore *Vistula* , unde prospectus in partes omnes amœnissimus; quem eo jucundio-
 10. faciunt naves, assiduè huc illuc transeuntes, & pomaria per circuitum urbis disposita , fructus sapidissimos proferen-
 tia. Templâ hic plurima, & benè ditata, præcipuè Monialium *S. Maria Magdalena* in Suburbano , & *Benedictinorum* Abbatia in arce, ubi Basilica quoque ipsa haud inelegantis structuræ , dives argento & clenodijs, inter quæ visitur etiam caput *S. Sigismundi* Regis , à Serenissimo Rege *Sigismundo III.* loco illi, (quod nimirum Basilica ipsa sit sub titulo *S. Sigismundi* erecta) non ita pridem donatum, thecæ auri *Obryzi* inclusum , & planè regali munificentia, gemmis & lapidibus preciosis exornatum. Capitulum hic ferè æquales redditus cum Episcopo habet; nam Præpositus 20 ipse integrum territorium possidet, estque supremus Dominus nobilitatis illius, quæ ibi manet. Sicut & Episcopus , *Pultoviensis* territorij supremus est Princeps, nec ab illo datur provocatio ad Regem: Sed ita nobiles sunt illius subdiri, sicut & Episcopi *Varmiensis*; aut *Cracoviensis*, 25. in Ducatu *Severiensis*. *Jesuitæ* hic Collegium erudiendæ juventutis habent; sed est & gymnasium castrense, sub cura venerabilis Capituli, qui eo magistros ex *Academia Crae*, evocant.

Urbs ipsa civili populo abundat, qui partim agros & 30. hortos pomiferarum arborum colit, partim mercaturæ studet,

studet, ad quam graviter, exercendam loci opportunitas, ipseque inprimis *Vistula* onerariarum navium capacissimus incolas invitat. Sulmonum hic & silurorum copiosior fit ex piscatione proventus, Mense Martio præfertim: Sed & *Troſta* hic ab egregia pulparum pinguedine maximè commendatur.

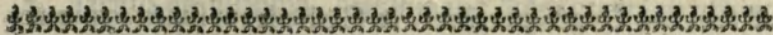
Sequitur *Masovia* ipsa, quæ *Episcopum* nullum, *Palatinum* autem *Generale* habet, atque *Castellanos septem*, *Cyrnensem*, *Varſoviensem*, *Vilnensem*, *Viſegradensem*, *Zacrocimensem*, *Ciechano-*
 10. *viensem*, & *Livensem*. In spiritualibus, autem, partim subest *Episcopo Pofnaniensi*, partim *Plocensi*, partim *Luceo-*
riensi. Et quia ampla provincia est, ideò in *duodecim ter-*
ritoria dividitur, in *Cyrnense*, *Viſnense*, *Zenbrowiense*, *Varſovi-*
ense, *Nurense*, *Viſegradienſe*, *Zacrocimense*, *Ciechanoviense*, *Lom-*
 15. *ſenſe*, *Koſzanenſe*, *Macoſviense* & *Livenſe*, Præterque prædicta oppida, quæ suorum territoriorum capita sunt, habet complura alia notabiliora multo, ut *Pulroviam*, *Episcopi Plocensis* residentiam latericiis domibus, & arce in scopulo pulchre exstructa, hortisque ac pomariis amænissimis no-
 20. *bilem*, quasi in insula *Narva* navigabilis fluvii sitam, in qua & *Societatis JESU* Clerici insignè studium habent, & *Collegium* *Canonicorum* templum magnificum beneque provisum. *CZernieuscum* vero ad *Vistulam* situm, habet *Abbatiam* *Canonicorum Regularium* ditissimam. Tandem *Minscum*, *Varcam*, *Vengroviam*, *Garvoliniam*que optima
 25. *cerevisia* oppida celeberrima: similiter *Stanislaroviã*, *Brocum*, *Viſcoviam*, *Seroiczam*, *Lomſam* *Collegio* *Ignatianorum*, insignem; atque demum *Varſoviam* ipsam centrum *Regni* *Poloniæ*, atque ob id *Comitiorum* locum privilegatum,
 30. ut ex omnibus provinciis æqualis sit comitantibus distantia. Est enim sita longitudinis gradu 43. latit. 52. quadraginta

ginta milliari⁹ à *Cracovia* & *Pofnania*. Habetque palatium amplum quadratum, recenter à sereniffimo Rege *Sigismundo III.*, sumptuofiffimè exstructum, cum antea tota ferè fabrica lignea fuerit; itemque extra urbem aliud, *Viasdovia*, *Vistulam* prospectans, inter hortos amœniffimos, 5. Templâ quoque magnifica habet, inter quæ primarium *S. Joannis Baptista*, Canonorum fecularium, picturis & vestibibus facris preciofis, pro regia majestate exornatum, In Suburbio *Cracoviensi* dicto, versus *Viasdoviam*, est trophæum victoriæ de *Mofchis*, capella nimirum, pulchre 10. juffu Regio frabricata, in qua repositus quiefcit *Jo. Deme- trius Sufcius*, Magnus Dux *Mofchorum*, & tot populorum *Afiaticorum* Imperator, qui captivus vitam in carcere *Goftinia* finiverat, unâ cum fratribus duobus.

Sunt & in Suburbiiis complura procerum palatia, fo- 15. lerti artificum *Italorum* ingenio exstructa, sed quæ inter Regia villa à *Vladulao IV.* nuper exstructa, interiori elegantiâ eminet. Tum coloffus ille, quem Divo *Sigismundo III.* Patri suo recenter erexit. Habet *Masovia* tota quinque & quadraginta millia equestrium familiarum, quarum si quæ- 20 libet unum salrè virum, equo armisque decenter muniti præberet, quantus in patriæ defensionem exercitus illico fuiffet? Et sunt plurimi, ut cujusque census est, qui possunt integras etiam turmas armare: præter pedites, quos duplo majori numero, urbana rusticaque plebs præbere 25 possiet. Sola siquidem *Prasniensis* regio septem millia equestrium familiarum perhibetur continere; è quibus nulla tam egens est, quin equitem unum in publico rumultu armet. Quos inter vetustiffima *Romanorum Valeria* familia, corvum pro gentilicij insignibus gestat, & tam fœcunda 30. sobole est, ut ad duo millia familiarum propè accedat. Gens pug-

pugnacissima, & quæ à perdita audacia, mortis contemtrix habetur.

Ultima provinciæ *Masovica* satrapia **PODLACHIA**, in spiritualibus tota Episcopo Luceoriensi subiecta, duos tantum *Senatores* habens, *Palatinum & Castellatum Podlachia*. Dividiturque in tres quasi *districtus*, *Urogiczyensem*, *Mielnicensem*, atque *Bielscensem*; quæ etiam tria oppida sunt principaliora, reliqua non item, præter *Holowaczæ*, *Surasiam*, *Wisokie & Knisnum*. **10.** *Ticocinum* quoque oppidum non est postremo censendum, ob elegantiam Palatii, inter paludes loco munito exadificati, architectura recentiore, studio & munificentia illustrissimi viri *Christophori Wiesiolowii*, Magni Ducatus *Lituanie* Curie *Marschalci*, qui etiam quarto inde milliari, *Bialostocum* **15.** castellum pulcherrimum possidet, ubi templum, ad elegantiam modernam cum omni sacro apparatu exstructum conspicitur. Et paulò inde longius, *Supraslum Russorum* in sylvis ditissimum monasterium, in quo *S. Basilii* professi, sub obedientia Ecclesie *Romane* habitant: fitque eo maximus **20.** hominum concursus, miraculis indesinenter inclariscentibus.

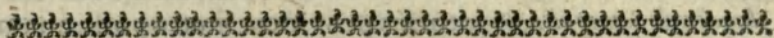

SAMOGITIA.

Satrapiam ea nullam habet, sed *Præfecturas* permultas; summusque ejus *Toparcha*, vulgo *Capitanus* locum in Senatu Regni, cum *Episcopo & Castellano*, habet cum præter ipsum, nullius urbis aut regionis *præfecto*, locum habere

habere in *Senatu* liccat, nisi fuerit aliqua alia dignitate ma-
jore ornatus: puta *Cancellarij, Marschali, Palatini, aut*
Castellani. Regio hæc satis ampla & fertilis est, sed sylvis
tota inumbrata: à septentrione *Livonia* contermina, ma-
rique *Balthico*: ab Occidente *Prussiam Ducalem* in vicinia 5.
habet: à meridie & ab ortu *Lituaniam* adjacet. Civitates tam
Regias, quam nobilium complures habet, sed penitus om-
nes ligneas; præter *Counam*, ad *Crononis* seu *Nemini* littus
sitam, collegio *Societatis Jesu*, & *Monasteriorum* celebri-
tate illustris; in qua *Germani* mercatores, superiori ætate 10.
lateribus & lapidibus elegantius ædificare cœperunt; nunc
reliqui incolæ quoque eodem studio tenentur, illosque
superare contendunt. Sed turba in humilibus casis ha-
bitat, quæ ut plurimum ad lacus, rivos, & flumina sitæ
sunt, stramentis aut asserculis intestæ: præter prædia do- 15.
mosque nobilium, quæ ampliores sunt & cultiores. Ter-
ram non ferro sed ligno prostindunt, quæ tamen non est
arenosa, sed tenax & fertilis satis. Equos adeo parvos ha-
bent, ut vix credibile sit ad tantos labores eos posse suffice-
re, quibus foris in bello ad trahenda onera, domique in 20.
colendis agris utuntur. Episcopum habent *Romana* obe-
dientiæ: qui, uti diximus, cum suo *Castellano & Capitaneo*
ad *Senatum* Regni pertinet, & *Cathedram* suam atque re-
sidentiam *Mednicia* renet. In vicinia verò ejus est Præposi-
tus infulatus Ordinis *S. Augustini*, cruce rubea signato- 25.
rum, quos non ita pridem, quidam è profapia Ducum
Gedruicorum, in rure suo hæreditario, adscriptis amplissi-
mis possessionibus fundavit; quod nimirum in ea religio-
ne olim avum suum paternum, *Beatum Michaëlem* habe-
ret: quæ *Cracovia* in *Conventu S. Marci* multis, cum vive- 30.
ret virtutibus claruit, & non sine sanctitatis opinione in-
eodem:

- eodem cœnobio, ubi strennum religionis pugilem se præbuit, è vivis sublatus quiescit. Ad cuius tumulum etiam num quoque varia miracula patrantur, DEo sanctorum suorum gloriam in dies augente. Est & Collegium *Societatis Jesu* Clericorum, pro studiosa iuventute à magno illo Heroe *Carolo Chodkiewiczio*, *Croſis* erectum. Qui cum ardentissimus veræ pietatis cultor esset, etiam *Cretinga*, ubi sepeliri optabat, FF, S. *Francisci* de Observantia magnificentissimum monasterium, ad litus maris exstruxit, & divite
- 10, suppellectili, in vasis tam argenteis, quam etiam aureis, liberalissimè dotavit. Sunt & alia plurima religiosorum virorum frequentia insignia, uti est *Calvaria* conventus Dominicanorum, *Virzholovia*, *Lincovia*, *Guzovia-nis*, *Rosiensis*, *Vornis*, *Telsis* atque
- 15, alibi.

LIVONIA

- Ultimo Regno *Poloniæ* accessit *Livonia* seu *Lieslandia*, regio amplissima, filiginisque & frumenti perdives, pecoribus ac jumentis domesticis omnis generis maxime abundans (quæ omnia deinde fluvij *Duina* & *Nerva*
- 20, ad portus maris, atque inde in *Hollandiam*, *Scotiam* & *Angliam* transmittit) lacubus fluvijisque piscosis, & sylvis ad venationem idoneis referta; in quibus habet ursos, alces, vulpes, lynces, marturos, castores, & omnis generis animalia, quæ ex *Moscovia* veniunt; Siquidem eam ab oriente contiguam sibi habet, & *Nerva* tantum fluvio ab illa
- 25, sepa-

separatur. A septentrione cum *Suecia* regno & *Finlandiæ* Ducatu, per maris *Balthici* sinum viciniam gerit: ab occidente nonnihil *Prusie* adhæret. A meridie verò *Samogitia* & *Lituania* jungitur. Extenditurque in longitudinem nonaginta milliaribus Germanicis, in latitudinem verò quinquaginta. Et dividitur in octo territoria, *Leitlandiam* videlicet, *Vikelandiam*, *Curlandiam*, *Semigaliam*, *Estlandiam*, *Virlandiam*, *Hariam*, *Gervandiamque*: quæ singula nunc bellis per tot annos sævientibus cum *Sueco*, atrocissimè vastata sunt, & à diversis principibus possidentur, hoc est 10. à *Mosco*, *Sueco*, *Dano*, & Rege *Poloniæ*, qui præcipuas ibi arces & civitates possidet: habetque in ea septem Senatores ad Consilium regni generale pertinentes, puta *Palatinum*, *Castellanum*, & *Episcopum Vendsensem*, *Palatinum* & *Castellanum Parnaviensem*, & *Palatinum* atque *Castellanum Derpaten* 15. sem, ac præterea vasallum non contemnendum, Ducem *Curlandiæ* & *Semigaliæ*, *Riga* totius provinciæ metropolis, quam fluvius *Duina* amplissimus, una cum arce alluit: urbs ipsa muro firmissimo, propugnaculisque & turribus densis undique munita; item, vallo inexcusso, tribus ordinibus 20. tormentorum apto, fossisque duabus ex utraque parte circumducta, & stipitibus acutis circumsepta: Instrumentisque insuper bellicis, ac tormentis æneis, & com meatu copioso, tum militibus stipendiarijs, pacis & belli tempore benè provisâ. Magnum in ea est & celeberrimum emporium: & quamvis duobus milliaribus distet à mari, naves tamen omnigenæ, facillimè de mari sub ipsa urbis mœnia deveniunt & redeunt. Ubi verò fluvius mari illabitur, est arx *Dunamunda* inexpugnabilis, natura oportunitateque loci, duobus à *Riga* milliaribus. In ea omnes naves ex ultramarinis regionibus venientes, merces suas indicare, 30. telo-

- teloniaque persolvere coguntur: iterumque excutiuntur in *Blokau*, munitioe sita medio loco inter *Rigam* & *Dunamundam*. Hæc igitur tam dives atque potens urbs, diversas hæresium Sectas in se continens, moleste ferebat valdè,
5. quod piissimus Rex *Societatis Jesu* Clericos illis dedisset, & Collegium pro instituenda juventute in urbe fieri jussisset. Similiter quoque *Pernavia*, *Derpati*, & *Venda*. Quare metuentes sibi, ne cura horum patrum, hæresis ipsorum extirparetur, tempore quo nos cum *Turca* bello gravissimo in *Falachia* occupati fuimus, concitatis circumvicinis urbibus ad rebellionem, *Succum* ad se cum exercitu evocarunt, & ut fautorem ac promotorem suæ religionis portis apertis admiserunt; unde nobis postea bellum cum ipso difficillimum, non in *Livonia* modo, verum etiam
15. in *Prussia*, simili scelere hæreticis urbibus eum ad se evocantibus per annos aliquot duravit. Quod postea inducijs diremptum fuit, & *Riga* ipsa cum alijs nonnullis maritimis locis, in *Sueci* potestatem mansit. Sunt etiam plurimæ aliæ in hac provincia Urbes & arces optimè munitæ,
20. & ex laterculis omnes penè factæ: inter quas censetur quoque *Kircholmia*, ad *Duinam* fluvium duobus milliariibus à *Riga* versus orientem sita, ad quam felicis olim & piæ memoriæ, Dux exercituum *Litania*, *Carolus Chodkiewiczus*, cum tribus suorum militum millibus, aggressus
25. Marte aperto *Carolum Sudermanum* patrem *Gustavi*, sic eum acie vicerat, ut novem milia coësorum essent, quatuor autem milia captivorum,

Penes eundem *Duinam* superius procedendo, est arx *Kokenansum*, & paulò longius *Volmaria* civitas, & castrum;

30. utraq, similiter clade *Suecorum* ingenti nobilitata: ad illam

enim *septem millia* una die transmarinorum militum cœsa fuere: ad istam ultra *duodecim millia* occisa, vix duodecim horis elapsis. Sequitur *Derparum* insignis urbs, & arx in colle munitissima, *Moscovia* contermina, cujus præfecturam, quod hostis esset in vicinia ipse prædictus *Chodkievicius* gessit, qui & totius *Livonia* Gubernator fuit. Quamvis alius fuerit provinciæ *Derpatensis Palatinus*, subditorum defensionem à Rege institutus: sicut & *Venda* atque *Parnavia*. Et *Venda* sanè urbs insignis est, & arcem firmissimam habet; ubi Rex *Stephanus*, *Livonia* à *Mosco* recuperata, *Episcopum* *Catholicum* instituerat, quod tota provincia varias hæreses amplexa, nullum *sacerdotem Catholicum* haberet. Erat ibi & Collegium *Societatis Jesu*, sed pulsi ab hoste in *Lituaniam* redierunt omnes; *Episcopus* autem in *Minori Polonia* *Abbatiam Cisterciensium præpinguem Suloviensem*, susten- tandi sui honoris causa, à Rege obtinuit. *Parnavia* demum urbs est egregia ad mare posita, quæ & arcem insignem atque benè munitam habet, ac propterea *Palatinum* gubernandæ regionis habet; quam similiter *Chodkievicius* vi recuperaverat à *Sueco*, cœso in ea firmissimo præsidio; Sed eam iterum nunc *Succi* habent. Reliquæ populationes & urbes possidentur à diversis Principibus: ut *Nerva* cum portu maris & duabus arcibus firmissimis à *Moscho*; Urbs *Revalia* cum portu à *Sueco*: insula *Osilia* à *Dano*; reliquum quod *Lituaniam* conterminum est, à Rege *Polonia*,

Et hæc de provincijs coronæ *Polonia* subjectis, deque situ & natura earum; nunc breviter videamus & examine- mus *Polonorum* ingenia, opes, vires, leges, atque alia quibus regnum suum firmant, & tantopere libertatem suam tuentur,

INGENIA

POLONORUM.

- I**ngenia *Polonorum* sunt aperta & candida, utquæ *Johannes Boterus* in suis *Relationibus* inquit, falli quam fallere magis apti, aminimeque proterva aut pertinacia, sed tractabilia & placida: unde inprimis exemplis commoventur.
5. Sunt autem *principibus & magistratibus* suis satis morigeri & que omnium provinciarum populi, & ad comitatem, civilitatem, benignitatem, & hospitalitatem prompti, ita, ut ignotos & externos non modo libenter suscipiant hospitio, sed etiam invitent, & omnî officio prosequantur: Et
10. non solum ad convictum atque familiaritatem quorumlibet faciles, verum etiam ad mores & imitationem eorum, cum quibus vivunt, externorum præsertim, flexibiles. Teneram, ætatulam litteris addiscendis impendunt, ut *vernacula & Latina* lingua legere & scribere sciant: unde ne in
15. medio quidem *Latio* tam multos reperias, cum quibus latinè loqui possis, & ubi tam in *Cancellaria* Principis, quam in curiis *Parlamentorum*, inferiorumque omnium judicum subselliis causas decisas, & munimenta lingua Latina descripta videas. Adultiores, si plebeii sunt, agrorum cultivationi, opificio, aut mercaturæ se se addicunt: nobiles verò, militiæ, sacerdotio, & ministeriis opulentiorum.
20. Utrique autem libenter peregrinantur, & earum gentium linguas ad quas perveniunt, cupidè & faciliè discunt. Sunt enim docilia hominum ingenia, & valent quocunque intenduntur: sed tamen alienis inventis perdiscendis ea magis accommodant, quam ut novi aliquid ipsi excogitent,

& ex

& excellere magnopere ulla re studeant. Nihilominus non defuere nobis insignes *Mathematici, Astrologi, Dialectici, Oratores, Poetae, & Philosophi*; tum *Medici, Jurisconsulti* atque *Theologi*, qui & Rempub & Ecclesiam, ingenio suo atque scriptis illustrarunt. Ac supersunt etiamnum clara patriæ suæ lumina, quorum monumenta quanquam nondum in lucem prodierunt, laude tamen quam merentur non carebunt. 5.

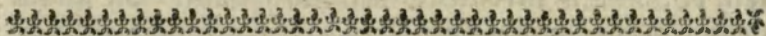
In opificiis attamen nostrates minus elaborant, sed externis plerisque opificibus antiquitus usi sunt, & utuntur etiam nunc non paucis. 10.

Rem porro familiarem diligentius curare, non ita pridem occœpimus, idque ab extraneis, passim quæstus causa ad nos concurrentibus, concitati: unde velut invidia quadam, parandis divitiis & avaritiæ totos jam nos ita dedimus, ut quod olim *Senatoris filix centum* marcarum dos fuerat, nunc simplicis alicujus nobilis filix (quoniam & mercatoris jam) *centum millium* florenorum dos esse solet. 15.

Et non modo præstantiores genere, exoticis pannis & pellibus utuntur, verum etiam inferiores & plebei serico, purpura, & auro vestiuntur; passimque jam equos argento exornari, in vasis argenteis comedere, argento altaria etiam in villis et pagis onerare, argentoque, auro, margaritis et gemmis vestiri mos inolevit: nec restat aliud nisi ut aurum & argentum comedamus; Cum majores nostri satis haberent, si ex agris & prædiis suis honestè cum familia viverent, non luxum externorum aut splendorem consecrarentur: Unde litium nunc origo & civium assidua discordiæ, Nec rei militaris tanta cura, quanta superiori- 30. bus

bus seculis exstitit, cum quisque privatum commodum sectetur, & cupiditate ductus lucrum non gloriam aut famam bonam quærat. Exstitere tamen semper, & etiam nostra hac ætate, multi virtute bellica præstantes viri (de 5, quibus sigillatim, prout & de viris eruditis, scripsimus) ut *Moschoviticis*, *Livonicis*, *Tartaricis*, *Turcicisque* expeditionibus, atque hoc ultimo bello *Prussico*, videre licuit.

Nec emarcuit vulgo in *Poloniis* vigor ille animorum, laudisque bellicæ studium, si modo virtuti 10, sua præmia non decissent.

VICTUS ET VESTITUS.

Victus genti nostræ dapilior ferè omnibus aliis Europæis, atque ita in mensis ditiorum exquisitus, ut potissimam proventuum suorum partem Magnates, in aromata & vina insumant. Antiquitus siliginei panis, 15, & cerevisiæ ex hordeo aut tritico factæ, promiscuus erat omnibus usus, & quasi quotidianus; nunc jam non elegantiores tantum, sed vulgus etiam ipsum, pane triticeo, atque vino inconvivijs utitur; præsertim in urbibus maioribus, & qui viciniore sunt *Hungariæ*. Et plebs quidem 20, vicana, succidia, vervecina, bubula, vitulina, lardo, lactariis, pisciculis, oleribusque potissimum mensam instruere solent. quarum rerum fora in pagis quoque, apud templa & parœcias festis diebus instituuntur. At urbanis & nobilitati multo delicatior victus, mensæque eorum 25, cum altilibus omnigenis, tum feris animalibus, a visibusque & piscibus lautis usque ad luxum interdum onerantur: a-

L

roma-

romatumque diversorum, saccari, vini, confectio-
 & aliorum exoticorum condimentorum, aut bellariorum
 maximus quotidie usus *Russis* tamen & *Lituanis*, apud quos
 permagna est apum & mellis copia, mulsum itidem, pro-
 ut & cerevisia, cum lupulo aqua decoctum, infrequenti usu
 est, *medonem* vulgo vocant. 5.

Vestium verò genus, nequè unum est, neque certum,
 aut suum cuique ordini, conditioni, ætati & generi homi-
 num; sed pro ut cuique diviti, aut pauperi placet. Exo-
 ticis tamen delectantur ut plurimum nobiles; milites au- 10.
 tem potissimum inventores habituum fiunt. Sic quum
 bellum nobis cum *Moscho* fuisset, illorum more latas oblon-
 gasq; togas, pellibus preciosis, mardurinis, Pantherinis aut
 zobellinis suffultas, prægrandesque pileos gestavimus. Po-
 stea verò quam cum *Turcis* in *Valachia* rem gessimus, equorū 15.
 ornatus, sagos militares, nonnullasque oblongas, curtas, &
 strictas vestes ab illis, atque eorum sociis *Tartaris* desump-
 psimus. Mox bello in *Prusiam* contra *Suecum* translato, la-
 xiores caligas, coriaceas oblongas ocreas, pallia, atque
 alia vestium genera, *Germanico* habitui similia, nobis feci- 20.
 mus. Atque sic spatio decennii unius, rer aut quater ha-
 bitum vestium nostrarum correximus, aut verius corrupi-
 mus permutando: cum statim licentiâ militarem sequun-
 tur qui domi mansere, juniores præsertim, ne dignoscantur,
 aut certè vilipendantur ab illis, qui alicui expeditioni 25
 interfuerunt. Idem sanè faciunt & fœminæ, atque om-
 nes Europæarum matronarum habitus sibi usurpant, &
 ad suum patrium accommodant, prout cuique, tam divi-
 ti, quam pauperi, libet. Communissimè tamen omnes
 pannis extraneis, puta *Germanicis*, *Flandricis*, *Gallicis*, *Angli* 30.
cis, *Hispanicis*, atque *Italicis* utimur; maxima autem pars se-
 ricis

ricis diverforum colorum, & panno aureo. Nec obstat pretium quod è longinquo ista veniant, cum reperiantur nonnulli, qui interdum *sexaginta* vestibus quam preciosissimis pro sua persona comparatis, etiam famulos suos

5. similibus induant, & potissimam partem bonorum suorum in id ipsum impendant, ut splendide cum suo comitatu vestiantur, tam fœmiuæ, quam viri. Ad exornandos siquidem gladios suos, pileos atque equos, non minus preciosis gemmis utuntur & auro, quam & filia aut uxores

10. ipsorum; quæ clenodiis, torquibus, monilibus, annulis, alioque mundo muliebri nimium delectantur. Et vidimus nonnullas sapius, nec valde divites tamen, totam suam vestem gemmis & lapidibus pretiosis, usque ad talos exornavisse; lex tamen sumptuaria, nescio quo pessimo fa-

15. to nostro, in comitijs Reipub. non præscribitur cum passim videamus, nimio isto luxu maximas quasvis familias, ad summam deinde egestatem pervenire, cum ingenti opprobrio & dehonestamento majorum suorum. Et non in vestibus modo hunc nimium luxum, & prodigalitatem

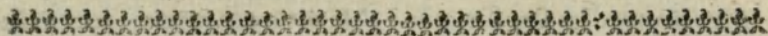
20. quodammodo habemus, sed in ædibus quoque & fabricis ligneis, quæ nihil sunt, nisi rogas apte compositus ad comburendum; insuppellectili varia, in convivijs & commessationibus; passimque jam laquearia nunc, & in privatis domibus auro teguntur: parietesque ædium non

25. proceres modo, aut principes viri, sed mercatores jam & urbana plebs, pretiosissimis aulæis ac tæpetibus vestiunt: Nec in urbibus modo, sed etiam in villis lautius habitare student, *Italorum* ferè opificum opera & industria. Jam autem iter facientes, fæminæ quidem carpentis, rhedis,

30. cisis, aut curribus junctis *ex* equis vehuntur: mares verò vel iisdem, vel equis potius. Pedestrem incedere per

viam, longiorem præferim, minus honorificum vulgo habetur. Prodeuntem in publicum nobilem virum iuxta ac foeminam affeclis maribus, foeminam verò etiam puellis pedisequis stipari moris est. Et in eum usum alit quisque domi suæ famulitium pro modo facultatum, quos simili colore vestium, non sine sumptu & luxu vestiri usitatum est. Plebeiis minor est hac in parte cura fastus, atque pomposa ambitionis, exceptis urbanis foeminis, quæ & ipsæ benè cultæ, & una aut altera pedisequa comitata incedere student.

IO.

NOBILITATIS PRÆROGATIVA.

Populus *Polonus* in equestrem ordinem sive nobilitatem, atque plebem distinguitur primò; deinde in Ecclesiasticum & secularem statum. Nobilitas ad regimen atque defensionem patriæ segregata, plebs ad agriculturam, mercaturam, & opificia; ex utrisque autem ad colendum DEum sacerdotes fiunt. Nobiles antiquitus vocabantur milites, nunc communissime dicuntur Equites, ab equestri militia, cui sunt obnoxii. Habentq; multas & magnas prærogativas, quæ partim *Regum* & principū munificentia firmatæ sunt, partim morib' & institutis invaluerunt. Censenturq; ii tantū nobiles esse, quorū majores virtutis ergo in eum ordinē allesti, gentilitio signo donati sunt; aut qui nunc ipsi hoc meruere virtute sua, & publico Ordinū Regni consensu, militiæ à principe sunt adscripti. Præstabi.

stabilius tamen habetur, nobilem natum esse, quam factum. Nasci autem patre simul & matre nobilibus oportet, legitimo conjunctis matrimonio; quia nothi nobilibus quamvis & illustribus orti, non censentur in familiis,

5. neque nobilitatis praerogativis fruuntur. Porro amittitur nobilitas his duobus modis, Principis decreto nimirum, ob admissum dedecus, & atrox aliquod facinus, & fordidi quaestus cupiditate; si quis videlicet desertis militiae & agriculturae studiis, mercaturam amplectatur, aut cau-

10. ponationem artemve aliquam mechanicam exerceat. Est autem pari dignatione omnis Polonica nobilitas: nec ullum patritiorum, Comitumque, aut Ducum discrimen; omnes jure aequali & libertate gaudent; omnes una simul *Regem* sibi eligunt, leges in Comitibus per suos *Tribunos* san-

15. ciunt, bella vicinis indicunt, foedera cum illis statuunt, tributa imponunt, cadendae pecuniae modum praescribunt, & omnem penitus Reipub. administrationem in manibus ipsi habent. *Rex* tantum cum *Senatu* judiciis & deliberationibus praesidet, & quae illi concluderint moderatur, &

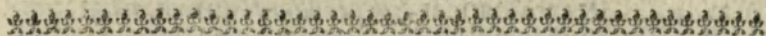
20. sua autoritate pondus addit, nomenque tabulis & titulum Regium praescribit. Item, honores & beneficia distribuit, magistratus creat, & bonos praemijs pro libitu, malos vero poenis, non nisi cum scitu omnium Ordinum regni afficit; ne forte, si ipse vitae & necis jura teneret, ad tyrannidem prolaberetur. Unde neminem e nobilitate captivare potest, etiam in crimine perduellionis, nisi jure convictum: nec captum capite plecti, nisi sententijs *Senatorum* rogatis, qui iidem sunt ex nobilitate delecti, & paribus praerogativis cum illis vivunt. Quare multos ex hu-

30. mili loco ac tenui fortuna videbis, non modo ad mediocres, verum etiam ad summos nonnunquam honores, amplissimas-

que facultates & opes. *Regum* beneficentia, ob virtutem pro-
 vectos. paucos autē ob scelerum atrocitatē ab illis punitos:
 quod à nobilitate maxima semper honestatis ratio habeatur,
 etsi in summa paupertate. Fraudem facere, promissum fallere,
 pejerare, mentiri, probrosum & infame est: 5.
 & si quid ejuscemodi in probri loco cuiquam objiciatur,
 præsertim ab ejusdem ordinis viro, non tam legibus & magistratum
 judicio, quam ferro manūque vindicatur. Cum autem *Rex* causas &
 actiones nobilium, per appellationes ad judicium suum devolutas,
 expedire ob occupationes, 10.
 quæ illi semper maximæ non usquequaque potuisset, consultum
 illi esse volentes justitiæ & rebus suis, eam judiciorum formam,
 non ita pridem adinvenerunt, quæ alibi *Parlamentorum* est, apud nos
Tribunal appellatur: quo singulis annis, ex singulis provincijs,
 omnium consensu viri 15.
 è nobilitate præcipua eliguntur, & ad loca jam perpetuò
 destinata mittuntur, ut causarum differentias secundum leges
 & statuta decident. Quod cum sit ultimæ instantiæ, provocatio
 ab eo non datur, nisi ex paritate sententiarum causa aliqua
 remittatur ad Comitiam, *Regi* & *Sanatui* discutienda atque
 determinanda: 20.
 Cum extra Comitiam, *Rex* fiscitantum causas cognoscere potest,
 aut differentias inter tenentarios in bonis suis regalibus: tum
 quoque civitatum, oppidorumque Regni controversias, quæ jure
Saxonico utuntur. Quod si *Rex* quandoque ab officio suo deflueret,
 & vel in judicijs, vel in alijs rebus ac modis, publicas libertates
 suorum opprimere aspiraret, auctoritate *Senatoriæ*, qui ad hoc
 attentandum juramento sunt obligati, & per vices in Regia
 manere tenentur, facile prohibetur: sæpiusque illi acerrimè
 sententias dicunt, cum de Re- 30.
 pub, de-

pub, deliberant, & *Regem* imprudentius regnantem ob-
jurgant, atque sic uno consensu sanctissima majorum
instituta & communis patriæ charissimas
leges, ad extremum vitæ de-

f. fendunt,

LEGES ET STATUTA.

Leges olim Poloni scriptas nullas habuere, sed ab
origine imperij, usque ad *Caſimiri Magni* tempora,
jus omne in Principis arbitrio erat. Licetque ante
ejus tempora, & Christiani jam per longam ætatem fuiſ-
10. sent, & literarum scientias optimè callerent, ut passim in
Senatu, & *magistratibus* tam secularibus quam spiritualibus
reperiuntur, Doctores legum & artium magistri. prout in
veteribus monumentis cuiq; videre licet: Nusquam tamen
lex aliqua aut statutum Principis scripto promulgabatur,
15. sed moribus tantum & consuetudinibus antiquis regnum
administrabatur: lites verò & causæ privatorum, arbitrio
bonorum virorum determinabantur, qui Principis jussu,
provinciarum judices erant. *Caſimirus* itaque *Tertius*, ob
prudentem regni administrationē. *Magnus* cognominatus,
20. primus ipse & nobiles leges certas scriptas dedit: & ur-
bicæ plebi, jura à vicinis *Saxonibus* accipere ex facili permi-
sit, quod assiduis supplicationibus *Germanorum*, qui passim
in *Poloniam* habitatum lucri causa veniebant sollicita-
retur, ut similem patriæ suæ urbium administrationem
25. haberent, & inter *Sarmatas* jurium ignaros, *Consulum* & *Ad-
vocatorum* honore, advenæ eminent. Atque hinc mos
inva-

invaluit, ut omnes *Polonia* civitates, in hodiernum jure *Saxonico* (quod vulgo *Magdeburgense* vocatur, quia ex illa metropoli tum *Saxonia* urbe fuit allatum) tum *plebiscitis* quælibet propriis, & *Constitutionibus Regiis* utantur. Nobiles autem, tam ad regimen politicum, quam ad privatorum causas determinandas, *jus peculiare* suum habent: partim à *Regibus* superioribus, qui post *Cazimirum Magnum* usque ad ætatem *Sigismundi Augusti* inclusivè regnarunt, vigore legis traditum; quod volumine singulari à viris doctis complexum, *Statutum Regni* vocatur: partim quod recentioribus & nostris jam temporibus, ipsimet sibi in Comitibus publicis, approbantibus tamen *Regibus* cum *Senatu*, conscripserunt, & vocantur *Constitutiones*. Quæ pro rei & temporis exigentia, sæpius immutantur, abrogantur, aut reassumuntur, omnes ex æquo provincias regni obligando, licet nonnullæ jura sua *pragmatica* habeant; præsertim *Lituania* & *Volhynia*, quæ in decisionibus causarum propria statuta sua observant: tum *Prussia* quoque, *Ducalis* juxta ac *Regia*, quæ omnis fermè *jure municipalis* utitur, quod vulgo *Culmense* vocatur; tribus civitatibus exceptis, *Elbinga*, *Brunsb erga* & *Fraumburgo*, quæ *jus Lubecense* amplectæ sunt,

REGIMEN POLITICUM.

P*olonia* regimen est compositum de tribus primis & simplicibus *Rerumpub. formis*, quæ vel *unius*, vel *paucorum imperio*, vel *multorum* omnium ve quadam æqua-

Æquabilitate juris continetur, Habemus siquidem *Regem*, non successione, sed electione creatum, qui est absolutus executor legum in Comitibus factarum, Habemus *Senatum*, è præcipua nobilitate selectum & ad custodiam earundem legum deputatum. Habemus *Municipales Nuncios* liberis uniuscuiusque provinciæ suffragiis electos, & ad statuendas in Comitibus leges, velut *Tribunos* aliquos designatos, qui & *Regis* potentiam, & *Senatus* nimiam auctoritatem restringunt.

10. Et sic unanimi omnium studio, certis sanè iisque angustis finibus, regia potestas, in sacrum & equestrem ordinem, & utriusque subiectos homines, atque bona, circumscripta est. Ac in sacerdotes quidem, jam inde ab initio susceptæ religionis Christianæ, *Rex* nihil prorsus juris habet.
15. De equitis verò capite & fama, non nisi in comitijs cum *Senatu* iudicat: certis aliquot causis exceptis, *Senatu* verò & *Tribunib*, inconsultis, neque bellum cuiquam facit, uti supra diximus, neque foedus publicè cum quoquam icit, neque tributa vectigalia ac telonia nova instituit,
20. neque leges novas scribit, aut monetam signat, neque alienat quicquam de bonis regni, neque transcribit quemquam in ordinem equestrem, neq; rem ullam maiorem ad *Repub.* pertinentem statuit aut facit. Benè autem ipse *Episcopos* & *Abbat* nominat, *Palatinos*, & *Castellanos*, *Marschalescos*, *Cancellarios*, *Thesaurarios*, *Ducesque* militiæ creati, redditus coronæ dispensat, & præfecturas distribuit, Comitibus indicit, magistratusque omnes & iudicès eligit. Denique universos *Reipub.* honores, solus prout illi placet & lubet confert: habetque in manu omnes modos remun-
30. erandi, beneficioque afficiendi quoscunque voluerit.

M

Porro

Porro *Senatores* qui *Regi* adhibiti sunt, ut & consilia
 actionesque ejus ad salutem Reipubl. & judicia ad justitiæ
 & æquitatis trutinam dirigerent, numerantur ex omnibus
 provincijs collecti, tam spirituales, quam seculares, cen-
 tum quinquaginta. Namque tres noviter addidit *Vladislaus* 5.
IV. puta *Episcopum Smolenscensem*, *Palatinum & Castell.* *Czer-*
nech, suntque ordinis quadruplicis, *Episcopi*, *Palatini*, *Castel-*
lani, & *Officiales majores*, qui omnes jurati ad hoc *Collegi-*
um & ad *Consilium* admittuntur. Et perpetuum est hoc
 munus quoad vivit quisque, certis annexum honoribus & 10.
magistratibus, partim *Ecclesiasticis*, partim *profanis*; abro-
 gari verò nemini potest, nisi per maximam vel mediam ca-
 pitis diminutionem, hoc est libertatis civitatisve sive no-
 bilitatis & bonæ famæ amissionem: aut si quis alium magi-
 stratum honoremve adeptus sit majorem, quem cum pri- 15.
 ori tenere jure non possit. Sunt autem *Archiepiscopi duo*, *Gne-*
snensis & Leopoliensis. *Episcopi quindecim*: *Cracoviensis*, *Cujavi-*
ensis, *Vilnensis*, *Posnaniensis*, *Plocensis*, *Varmiensis*, *Pramisiensis*,
Samogitia, *Culmensis*, *Chelmenensis*, *Kioviensis*, *Luceoriensis*, *Came-*
necensis, *Vendensis* atq; *Smolenscensis*, noviter fundatus, Qui o- 20.
 mnes, quo ordine nunc à nobis enumerati sunt, eū perpe-
 tuo servant in *Senatu*, dicendaq; sententia, & in publicis cele-
 britatibus. *Palatini triginta quatuor*: *Cracoviensis*, *Posnaniens-*
is, *Vilnensis*, *Sandomiriensis*, *Calisiensis*, *Trocensis*, *Siradien-*
sis, *Lanciciensis*, *Brestensis*, *Kioviensis*, *Inouolavienensis*, *Rus-* 25.
sia, *Volhynia*, *Podolia*, *Smolenscensis*, *Lublinskensis*, *Polocensis*,
Belzensis, *Novogrodensis*, *Plocensis*, *Vitebscensis*, *Maffovia*,
Podlachia, *Ravensis*, *Bresciensis*, *Culmensis*, *Moscilaviensis*,
Marieburgensis, *Braslaviensis*, *Pomerania*, *Miscensis*, *Ven-*
densis, *Derpatensis*, *Parnaviensis*, *Czernieboviensis*, noviter 30.
 à *Vladislaa IV.* institutus, *Capitaneus Samogitia*, qui solus

- ex omnibus omnium provinciarum & districtuum præfe-
ctis. *Senatum* ingreditur. *Castellani*, tam maiores quam mi-
nores, numero octuaginta septem: *Cracoviensis* (qui omnes
Palatinos antecedit, primumque locum post Episcopos,
5. inter seculares Consiliarios capit) *Vilnensis*, *Trocensis*, *Pos-
naniensis*, *Sandomiriensis*, *Cabstiensis*, *Voinicensis*, *Gnesnen-
sis*, *Siradiensis*, *Lenciciensis*, *Samogitia*, *Brestiensis*, *Kiowiensis*,
Inouladislariensis, *Leopoliensis*, *Voithyria*, *Camenecensis*, *Smol-
lencensis*, *Lublinensis*, *Polocensis*, *Belzensis*, *Novogrodensis*, *Plö-
10. censis*, *Vitebscensis*, *Cernensis*, *Podlachi*, *Ravensis*, *Bresciensis*,
Culmensis, *Misculaviensis*, *Elbingensis*, *Braclariensis*, *Gedanensis*,
Minseensis, atque *Czerniechoviensis*. Et hi dicuntur maiores,
quia cum cæteris *Senatoribus*, tam *Ecclesiasticis* quam *secula-
ribus*, ad omnia etiam secretissima consilia admittuntur,
15. *Minores* verò non item, & sunt isti: *Sandecensis*, *Medire-
censis*, *Vullicensis*, *Bieccensis*, *Rogofnensis*, *Radomiensis*, *Zavicho-
stensis*, *Lendensis*, *Stremensis*, *Zarnoviensis*, *Malogostensis*, *Vi-
elunensis*, *Pramusliensis*, *Halicicensis*, *Sanocensis*, *Chelmensis*, *Da-
brinensis*, *Polanecensis*, *Pramerensis*, *Crivniensis*, *Czechoviensis*,
20. *Naclensk*, *Rospiriensis*, *Biechoviensis*, *Bidgostiensis*, *Brañiensis*,
Crusvicensis, *Osveemensis*, *Camenensis*, *Spicimiriensis*, *Ino-
ulodensis*, *Covaliensis*, *Santocensis*, *Sochaczoviensis*, *Varsovien-
sis*, *Gostinensis*, *Vienensis*, *Raciofensis*, *Sieprcensis*, *Visogro-
densis*, *Ripinensis*, *Zacrocimensis*, *Ciechanoviensis*, *Livensis*,
25. *Slonscensis*, *Lubaczoviensis*, *Conariensis*, terra *Siradiensis*, *Ven-
densis*, *Derpatensis* *Covariensis*, & *Pernaviensis*, terræ *Lenci-
ciensis*, *Conariensis*, terra *Cujaviensis*. Hos sequuntur dein-
de *Officiales Regni Majores decem*: *Marschalcus Regni Polo-
niæ supremus*, & *Marschalcus Regni Curia*; *Marschalcus Magni*
30. *Ducatus Lithuaniae supremus*, & *Marschalcus Curia Magni Duc.*
Lith. Cancellarius Regni Poloniae, & *Visce Cancellarius*: *Can-*

cellarius Magni Duc. Lit. & ViceCancellarius. Thesaurarius denique Regni Polonia, & Thesaurarius Magni Ducatus Lithuania.

Palatini dicuntur, veterum Romanorum more, *Duces satrapiarum*; unde munus quoque eorum apud nos idem est, esse ductores copiarum districtuum suorum, in expeditionibus bellicis, *Castellani* vero à *Castello* sive oppidis, quæ singuli singula habent attributa, sic appellantur; & sunt quasi *legati* Palatinorum, Ductoresque & *praesides* nobilitatis sub suo quisque Palatino: sunt autem in *Palatinatu* uno aliquando plures *Castellani*.

Officiales demum regni, ab *officiis* & functionibus quibusdam publicis, quibus funguntur, ad universam Rempub. pertinentibus, hanc sumunt communem appellationem. Sed sunt & alij *officiales* extra ordinem *Senatorium* positivi, trifariamque divisi: alij qui totius Regni, aut Magni Ducatus *Litvania officiales* dicuntur, ut *Exercituum Generales, Reverendarii, Pocillatores, Dapiferi, Vexilliferi* cæteri; similes; alij *aula Regia officiales*, ut *Camerarius supremus, Praefecti & Vicepraefecti Stabuli, Culina, Curruum, Venatores, Secretarii*; & alij denique *districtuum*, seu provinciarum *Officiales*, ut *urbium praefecti, Judices, Gladiferi, Quaestores, Tribuni*, alijque plures quos *terrestres Officiales* nuncupamus. qui certas suas functiones habent, in sua quisque satrapia seu tractu, vel ut vulgo loquuntur, terra: quarum qualibet olim, discerpto in multos dominatus regno, suum Ducem habuit.

Omnes autem isti tales, solius Regis arbitrio creantur, & è sola nobilitate, qui deinde ad *Senatorias* dignitates assumuntur; quorum etiam opera Rex, prout illi visum fuerit, utitur.

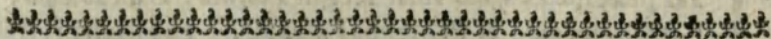
titur in legationibus, in commissionibus, in finibus regundis, in contributionum publicarum exacttionibus, in militia, & id genus munij publicis,

Atque ita potentissimus quamvis Rex *Polonia* sit, &
 5. supremus omnium coronæ subiectarum provinciarum Dominus, tamen secundum legem & *Senatus* præscripta vivere tenetur: Regnumque ipsum amplissimum, licet regio imperio gubernatur, nobilium nihilominus vigilantia & libertate, tam *regia* majestas, quam *Senatus* auctoritas quodammodo temperatur, intraque æquitatis terminos omnes ordines regni, cum ipso Rege continentur. Et cum omnibus eadem sit perpetua & constans tuendæ publicæ libertatis, & propagandi imperij voluntas, nihilominus regiam majestatem sic cuncti reverentur, a-
 10. mant, & honorant, ut injussu illius nihil penitus in Republica, faciant, pro eius autem incolumitate & gloria, vitam ac possessiones privatas omnes effundere sint parati.

VASALLI.

20. **T**res præcipui *vasalli* sunt Regni *Poloniae*: Dux *Prussiae*, Dux *Curlandia*, & Princeps *Alasbra*. Duo illi hæretici sunt, tertius iste Scismaticus, Qui omnes etiam si Regem, tanquam regni feudatarij superiorem agnoscant, & honoraria, pensionesque debitas, in signum subjectionis, statis temporibus præsentent; non sunt tamen viva
 25. membra regni, ut cæteri incolæ *Poloniae*; non veniunt

d *Comitia* Regni, ut *Principis Consilii*: non habent *jusfragia* in electione Regis: nec partem in *gubernatione* regni: nec pro dominis naturalibus habentur, sed pro extraneis, sicut verè sunt, quia deficiente in illis prole mascula (*Valachia* excepta) principatus illi ad Coronam directè, tanquam membra ad suum corpus adjunguntur. (uti nuperimè adjuncta est illa pars *Pomeraniæ*, ratione cujus *Duces Sretinenses* Homagium Regibus *Polonia* præstabant.) Unde subditi ipsorum, nunc etiam in causis gravioribus, ad Regem tanquam ad supremum Dominum & judicem recur-
runt, nec possunt tyrannide opprimi à suis Principibus. Non item jam *Moldavia* seu *Valachia* populi, quia Princeps ipsorum *Turcam* potiùs supremum Dominum recognoscunt, non, ut ante, *Polonum*; cujus modo majestatem tantum venerantur, et velut potenti vicino, statis temporibus honoraria mittunt. Olim tributum directè persolvebant, & à Rege investiti jurabant in verba ejus: nunc à *Turca* absolutè Principatus insignia, & corporis custodiam habent. Quamvis foedere æquo inter *Polonos & Turcas*, etiam ante bellum *Chorimense* in pacem mutuam sancito, disertis verbis caveretur, ne provinciam illam cuiquam *Turcarum* Imperator unquam, præter *Polonia* Regis voluntatem committeret; utquè is, qui eam obtineret, Regi quoque *Polonia* fidelis esset.

R E L I G I O

C^Hristianam religionem *Polonia* gens, abjecto semel im-
pio dæmonum cultu, septingentis circiter jam annis
con-

constanter retinet, religiosequè colit, hæreticarum no-
 vationum insolens & impatiens, avorum nostrorum æta-
 te, quando *Husus & Viclefus* virus suum in *Boemia* diffunde-
 bant. Sed postquam *Lutherus*, cum aliis suæ farinæ homi-
 5 nibus, patrum nostrum memoria, per totam *Germaniam*
 zizania disseminavisset, quæ nobis vicina est, & commer-
 cia ferè quotidiana nobiscum habet; prætextu seu verius
 abusu libertatis, nescio quæ non pestes *Poloniam* invaserant,
 infecerantquè mentes hominum nostrorum, ut per annos
 10 complures diversi diversa de religione sentirent, & quis-
 què se judicem & interpretem scripturarum putaret. Sed
 nunc iterum DEo bono favente, in toto Regno *Polonia* re-
 ligio Catholica præcipua est: nec in *Senatum* admitti, aut ad
 minora subsellia vocari quisquam potest, nisi Romanæ
 15 professionis. Et majores nostri, tantæ pietatis statim à
 recepta fide fuerunt, ut Ecclesiarum Antistites in *Senatu* lo-
 cum, eumque primum habere voluerint, ut omnibus cõ-
 filiis adhibiti præsentés, diligenter pro suo munere anim-
 adverterent, ne quid in legibus, aut morib⁹ populi contra
 20 Ecclesiæ sancita peccarerur. Eandemque ob causam eti-
 amnum *Tribunalicis* judiciis seu *parlamentis*, minoris Ordini-
 nis mystas, è singulis Cathedralium Capitulorum Colle-
 giis, piissimi Reges interesse jusserunt, sanctioribusque
 curis Regni & scripturis, prisco more, vel maxime tum,
 25 cum pertinacissimi hæretici, Antistites è *Senatu* ejicere co-
 narentur, cum maxima potestate præfecerunt, ita ut &
Cancellarii & ProCancellarii munus, alternatis vicibus penes
Episcopos maneret. Majorque *Secretarius* Regni semper
 ex *Ecclesiasticis* esset; frustra reclamantibus adversariis fi-
 30 dei, qui sub extremam ætatem *Sigismundi Augusti* Regis sa-
 pientissimi, & potissimum inter regnorum tempore, nimi-
 um

um inualuerant: Cœterum diligenti vigilantia sanctissimorum Præfulum, sapientiumque Regum studio (maximè verò pietate Divi *Sigismundi III.*) vix non omnes jam eradicali fuerunt. Verum *Græcanici* ritus homines, in *Russia & Lituania*, passim legibus antiquis tolerantur, sicut & *Armeni*; partim Pontifici Romano per obedientiam subiecti, partim non; qui Episcopos suos, & complures Abbates habent; & ritibus atque institutis Ecclesiasticis magis, quam dogmatibus religionis à nobis dissentiunt. Sunt quoque & *Hebraei* passim in toto regno, & *Scytha Mahometani* in *Lituania & Volhynia*, qui suos quoque ritus & superstitiones habent; sed qui neminem à fide Catholica avocant, aut malo suo exemplo inficiunt, ut assolent Hæretici. Fides igitur Catholica in toto Regno præcipua habetur, magisque ut par est, omnibus sacerdotibus honor habetur, solo sacerdotii nomine; & omnes Romanum Pontificem, ut summæ sedis Episcopum, ut omnium Episcoporum patrem, ut universalis Ecclesiæ caput, ut Apostolicum reverenter agnoscunt.

OPES.

Nequè magnæ, neque contemnendæ sunt opes *Polonorum*, sed tales ut omnes bellorum expeditiones hætenus suismet redivibus peregerint, sumptusque quosvis maximos in coronationes, nuptias, aut sepulturas Regum suorum, ære proprio exsolverint, nullius

- lius vicini populi auxilio egentes. Et quàmvis nonnulli Reges nostri, ob nimiam prodigalitatem suam, foederatorũ aut cognatorũ Principum pecuniis, ad privatas suas necessitates aliquando usi fuerint; nusquam tamen, vel in maximis
5. necessitatib⁹, Respub. extraneorum emendicabat opem, aut mutuabatur aurum, etiam tum, cum nondum ipsa pecuniam signaret. Olim enim proprium non habebant nummum *Poloni*, sed externis, & maxime *Boëmicis* usi sunt aliquam diu, quod metalla minus nota essent nobis. Primus
10. *Cazimirus Magnus* æs & argentum signari iussit, postea tandem sero *Alexander Rex*, *Sigismundusque Senior* aureos nummos cuderent: quorum imitatione Rex Serenissimus modo & argentum, ad exemplum *Germanorum*, & aurum bonitate & pondere *Vngaricorum* signari iubet. Sed utriusque
15. pretium sextuplo ferè crevit, quam fuit avorum nostrorum memoria, ut signari cœperat: partim propter luxum & crebriorem auri usum, exportationemque ad externos: partim propter deteriore reliquam monetam, cum ponderis diminutione, tum æris admixtione. Per magnus est
20. autem nunc apud nos usus externæ monetæ, sed aureæ atque argentæ tantum, quæ pro mercibus undelibet importantur: quanquam commutatione mercium permultâ peraguntur. Exportantur autem è *Polonia* siligo, triticum hordeum, avena, milium, papaver, pultes diversæ,
25. atque legumina, lana, linum, canabes, lupulus, coria, sebum, alutæ, mel, cera, succinum, pix, cinis, mali, asseres, cœteraque materies fabricandis navibus, & ornandis domibus apta. Item sal, cerevisia, vitriolum, nitrum, lazurum, coccus, æs, plumbum, ferrum, cuprum, orichal-
30. cum, carbones terrei, vasa vitrea, equi, boves, verveces, porci, lardum, aliaque innumera, quibus vicini & etiam

N

trans-

transmarini populū à nobis indigent. Et à quibus vicissim ad nos importantur panni sericei, aurei, lanci, lineique subtiliores, aulæa, tapetes, & alia parietum, equorum, & hominum ornamenta, quorum opificia minus exquisita sunt apud nos, licet non desit materia, & aliis gentibus sup-
 pedietur, Importantur etiam margaritæ, gemmæ, pelles preciosæ, hufiones seu mariani, haleces, & alia falsamenta, & vento vel sole durati pisces marini. Ad hæc argentum, aurum, stannum, & chalybs, cum facta, tum infecta: vina demum & aromata, & varia eduliorum condimenta atque cupediæ, sine quibus bene posset stare patria nostra, si ad veterum *Lacedæmoniorum* rigorem ordinata esset. Cum itaque plures merces nostras mittamus extra regnum, quam indigeamus externis, eisque non tam ad necessitatem, quam ad luxum spectantibus, consequens est, ut non penitus inopes dicamur, respectu aliorum Europæorum, qui & mercimoniis, & opificibus diversis, & metallorum abundantia, & œconomix demū diligenti administratione, multò nos antecedunt.

MILITIA.

Quia suis rebus contenti, nusquam bella offensiva vicinis populis *Poloni* inferimus, nisi fortè prius la-cessiti ab illis: idque potius ad ulciscendum injurias, recuperandumque ablata, quam ut invadimus possessiones eorum & dominemur illis. Ideo & militiam quo-

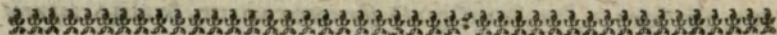
- quoq; nostram defensioni verius patriæ aptam habemus, quam expugnationi urbium alienarum, fortissimorumq; propugnaculorum, qualibus vicini nostri confinia sua à nobis muniunt: proindeq; exercitus nostri majori ex parte
5. equitatu constant, qui è præcipua nobilitate est, ut in campos apertos excurrant, procedantque obviam venienti hosti. prius quam ille fines nostros attigerit. Pedites autem paucos habemus, eosque è plebe omnes, non ita ad pugnam, quam ad labores castrenses evocatos, ut nimirum
10. fossas dum opus fodiant, vallum excitent, pontes construant, vias sternant, tormenta & impedimenta bellica conducant, atque demum castra ipsa custodiant. Quod si verò oppugnationem loci alicujus meditamur, tum è *Germania* aut *Ungaria* mercenarios nobis pedites adducimus,
15. qui sunt exercitiores nostris. Equitibus autem semper contenti sumus nostris; qui, si generali edicto ex omnibus provinciis, ad propugnandam patriam evocati sunt, extra fines regni, ultra quinque milliaria procedere non debent; Si autem procedere necesse sit, tum statim in Comitibus que
20. semper bellum præcedere debent, militem stipendiarium decernimus: Qui quidem cum è præcipua nobilitate cōscribatur, ita in pugnis solet esse animosus, ut in maximis etiam periculis sese non deserat, neque animum despondeat: & ut audaces fortuna juvare consuevit, validissimos
52. hostium exercitus, exigua suorum manu in campis adoriatur, & sæpissime vincat. Sic sub *Divo Sigismundo I.* (ut hic vetustiora omittam) *Lesniovicis* mille quingentis hastatis, quadraginta millia *Moschorum* aggressus, in fugam omnes verit, & novem circiter millia ex illis occidit. Sic *Boratinus* similiter duobus millibus equitum, tredecim millia *Moschorum* adortus, miraculosam ex illis victoriam reportavit, septē

millia occidit, & tormenta bellica omnia ademit. Carmentis
sex millibus suorum, viginti quinque millia Tartarorum in acie
prostravit. Tarnovius quatuor millibus viginti duo millia Turca-
rum atq; Valachorū cecidit, & quinquaginta duo tormenta bel-
lica accepit. Sub Augusto autem Rege Sigismundi F. Radivillus 50
septem millibus ad Iam, triginta Moschorum millia delevit, & ar-
cem ipsam die eadem expugnavit. Et Sapieha quinque millibus
Vendam defendit; & viginti quatuor Moschorum atque Livonum
millia una acie prostravit. Sub Stephano deinde Rege, Zborov-
ivius non integris duobus millibus, totum rebellium Daniscanorum
exercitū, ex transmarinis populis conscriptū, una die
delevit, & præter captivos, ultra octo millia cæsorū in acie
numeravit. Denique sub auspiciis Divi Sigismundi III. Zam-
oscius non totis sex millibus, Archiducem Maximilianum, cit-
citer octodecim millia in castris habentem, non tantum devi-
cit, sed & ad deditionem coëgit. Cazigerejum Scytham,
cum septuaginta millibus in Poloniam tendentem, in campis
Cicora, tribus millibus suorum, ita retudit, ut multis millibus
in acie amissis, statim in Tauricam suam rediret. Choakrevi-
cius verò, tribus millibus Succum in Livonia adortus, novem de 20.
eius exercitu ad Kircholmiam occidit, quatuor millia captivo-
rum habuit. Similiter tribus millibus equitum Zolkievius,
octuaginta Moschorum millia inopinatò ad Clusinam aggress-
us, omnes statim in fugam vertit, & tres Germanorum legio-
nes in eodem hostili exercitu captas cum Duce suo, Comite 25.
de Pontibus, ad Regem, Smolensem duxit. Kontceplscius
quoque nuperrime in Prussia, quinque equitum cohortibus,
novem millia Gustavum ad Siunā habentem, audacter aggress-
us, cæsis ultra mille, in fugam eum turpissimam vertit, &
omnia tormenta bellica illius accepit. Et ad Amerstinum in 30.
Pomerania, duas ejus legiones nactus, manibus non confertis,
 adde-

ad deditionem statim coëgit, cum non ex integro *duo milia* equitum secum haberet, peditem omninò nullum.

- Sic nostri semper hostis quamvis validissimi impavidi; quem campestri prælio, licet exiguis copiis impares alacriter adoriuntur. Et sunt *equites* ipsi quasi in *quadruplici* differentia: pedites in *dupli*. Ex *equitibus*, alii sunt *gravioris armatura*, & alii *levioris*: & qui *gravioris armatura* dicuntur, alii sunt *hastati* & vulgo *Hussari* vocantur, & alij *Scloperis* tantum armati, & vocantur *Harcabufferi*: utrique autem isti,
10. ferreis thoracibus atque galeis sunt vestiti. *Levioris* deinde *armatura* alii *scloperis* oblongis, alii autem pharetris & lanceis brevioribus sunt armati: & utrique lorice induti, atque communi nomine *Cosachi* appellati. *Pedites* verò, alii vocantur *Haiduci*, qui sunt è *Polonia*, aut *Hungaria* conscripti: alii *Cosachi Zaporosenses*, qui è partibus *Russia* vicinis *Scythia*, ultro nomina dant militiæ, & ducem suum proprium disciplinamque castrensem habent. Omnes autem isti, frameis incurvis seu acinacibus, & *scloperis* oblongis in prælio utuntur: nisi quod illi priores uniformi vestium colore à Rege donantur: isti, rudi panno tecti,
20. equos singuli ferè atque currus habent, quibus deinde castra sua muniunt, & in præliis loco aggeris aut sepimentorum, contra potentiam hostis utuntur (Sed hæc sufficienter in Equite *Polono* ad *Urbanum VIII*, Pont. Max. perscriptissimus) proque occasione & necessitate, partim in equis, partim pedes pugnant: partim denique naviculis suis conscensis maria pervolant, & *Turca* ditiones infestant, Ut igitur omnis ferè *equitatus* noster (præter *servos*) è *nobilitate* est, sic totus *peditatus* è plebe, præter *cohortium duces*: &
30. *prefectos Haiducorum*. Nam *Cosachorum Zaporosensium*, uti *centuriones*, & *Chiliarcha*, sic & *Dux* ipse, quem è medio sui eligunt

eligunt, *plebejus* est; modo artis bellicæ peritus fit & fortunatus, alias deponitur statim, & alter illi surrogatur. Quæ sequentes, terra & mari *Scythas Tauricanos*, atque *Turcas* assiduè bello laceffunt & maximas de illis sæpissimè victorias referunt, adeò ut jam aliquoties *Constantinopoli* 5.
nostra ætate trepidatum fuerit,

VIREs.

Polonia vires & numero & natura sunt tales, ut pauca Europæ regna eas æquent, nullum verò superet: & si ordo, qui est anima rerum, melior apud nos esset, procul dubio apud nos, cunctos occidentis populos superare 10.
mus. Cum enim ad potentiam & firmitatem cujusque status, requiratur numerositas virorum bellicosorum, abundantia comæatum, pecuniarum magnitudo, armorum sufficientia, & frequentia munitionum; nullum profus ex prædictis conditionibus, debite & convenienter habemus, quamvis singulas, præ aliis gentibus, excellentiori quodam modo possideamus. 15.

Et quantum ad viros bello aptos, & militiæ peritos: certum est Regem *Polonia*, posse *ducenta equitum millia* habere absque ullis stipendiis, & oneribus publici ærarii; quorum quilibet sumptu proprio, vel eo nomine quod nobilis sit, militare tam diu tenetur, donec vel bellum finiatur, vel à Rege in hyberna omnes dimittantur. In tanta igitur nobilium multitudine, quæ præter armorum tractionem, aliam professionē non habet, quid mirum si *auces* bellorū 25.
ali un-

- affiunde non quæramus? & optimos imperatores internos habeamus? Habituri multo plures & excellentiores, si virtus unumquemque, nondivitiæ aut vetustas familiæ, ad dignitates & officia Reipub, promoveret: sed quia pauperem esse, vitio seculi probrosum est, ideo pauci in magistratibus præstantes, pauci militia clari: Illaque ingens nobilium equitum multitudo, quam diximus, ob malum Reipub, regimen, nullatenus simul convenire contra hostem potest; nam aliter nudarentur provinciæ, conterminæ potentibus vicinis, quas utique custodire oportet, cum militem in urbibus præsidarium nullibi omnino habeamus, qui impetum supervenientis hostis aliquomodo reprimere posset, præter paucas cohortes in *Russia*, quæ excubant à *Scythis*. Jam autem hostes undique potentes & parum fideles habemus, *Turcum*, *Scytham*, *Moschum*, *Suecum*, & *Germanicam* nationem; quæ licet variis fœderibus, & toties iteratis affinitatibus nobiscum juncta sit, semper tamen Principes eorum inhiant Patriæ nostræ, & in omnè occasionem sunt intenti.
20. Bene tamen potest, relictis ad custodiam provinciarum alijs, centum equitum millia in castris *Polonia* habere: ut & *Vlaauslaum* olim *Fagellonem*, contra *Prusicos* *Cruisgeros*, ad *Grunevaldum* habuisse legimus, cum nondum coronæ *Polonia*, *Prussia*, *Pomerania*, *Curlandia*, *Livonia*, arque *Samogissa* populosissimæ provinciæ, junctæ fuissent. Contra eosdem *Teutones*, filius eius *Cazimirus*, præter *Russos* & *Lithanos*, ex sola tantum *Polonia*, sexaginta equitum millia ad *Chebniciam* duxerat. Hujus deinde filius *Joannes Albertus*, octuaginta nobilium millia, ex *Polonia* & *Russia* solum, contra *Stephanum*
30. *Polachia* Principem collegerat. Frater verò illius *Sigismundus*, ex provincijs Magni Ducatus *Lithuanæ*, quinquaginta duo

milia.

millia contra *Moschum* ad *Orsam* conscripserat, cum *Livonia* nondum nostri juris fuisset, & *Curlandia*, quæ nunc ad Ducatum *Lituanie* pertinent. Itemque *centum millia* ad *Leopolim* habuerat, cum in *Valachiam* moverit, nulla satrapia *Lituanie* in commilitum evocata, præter aulicos, & voluntarios, qui ultro Regem suum comitabantur. Similiter ejus filius *Sigismundus Augustus*, paucis è *Russia* stipendiarijs, cum Duce *Nicolao Meletio* evocatis, quum in *Livoniam* contra *Tentones Marianos*, *Lutheri* hæresim tum amplexos, expeditionem sumpsisset, *centum & viginti millia* armatorum, è sola *Lituania*, eique adnexis satrapijs habuit. Jam autem nostra ætate, *octuaginta millia* armatorum bello civili ad *Sandomiriam* censebantur, cum nihilominus potior pars regni quiesceret, nec sumerent arma contra Regem provincie, nisi proceres quidam; è quorum ordine pars major, aut certè sanior Regi ipsi adhærebat. Et bello nuper cum *Turca* durante, cum *Divus Sigismundus III*, generalem nobilitatis expeditionem edixisset, vix *tres aut quatuor* satrapie ad *Leopolim* convenerant, & jam numerus ad *quingenta millia* (cum comitatu regio, qui pedites *Germanos* complures secum mercenarios duxerat) ascendebat: quid si omnes regni provincie, uti fuerat imperatum, convenissent?

Sed in ista multitudo duo desiderantur, quæ in bellis gerendis maxime sunt nociva: Celeritas nimirum, & obedientia; quia & tarde nobiles sub signa conveniunt, Comitibus primo tot hebdomadas celebratis, sine quibus bellum edici non potest: & difficulter ab œconomia sua, uxoribus, atque liberis divelluntur, usque tertium edictum expeditionis bellicæ, prava consuetudine expectantes. Cùmque jam ad locum designatum convenerint, tunc se unitos & armatos animad-

inadvertentes, aut contra *Regem* aut contra *Senatum* tumultuantur. Vel etiam interdum Reges ipsi tardius in expeditionem procedunt, & mora tempus elabi ultrò patiuntur; ne vel à nobilitate ob malum regimen exagitentur;

7. vel prætensioni illorum, cum diminutione suorum reddituum, aliquid tribuant. Unde incommoda ista Respub, prospiciens, stipendiario milite ordinariè bella peragere consuevit; generalem autem nobilitatis expeditionem, in ultimum tantum casum reservavit; ut, si vel tributa non

10. sufficerent, vel hostis ita potens esset, ut ei resistere conscripto milite Generalis belli nequiret, tum ad generalem omnium nobilium expeditionem, tanquam ad ultimum remedium confugiendum putarent. Prout nuper præterito bello *Turcico* faciendum censuerunt; cum barbarus

15. *sexcentorum ferè millium* exercitum in nos duceret. *Generalis* militiæ cum *sepeuaginta millibus* stipendiariorum, extra limites regni in *Valachiam* præmissus fuerat, ut eum obvius exciperet: Rex autem in confiniis quasi, ad *Leopolim* nobilitatem convocabat, quibuscum suppetiatū, præmisso

20. exercitui cum filio, ire debuerat. Et si tum celerius, uti decretum erat in Comitijis, supervenisset, profectò maiores longè progressus belli fecisset, majoremque sibi ac suis gloriam apud posteros paravisset.

Quo autem in ejusmodi expeditiones paratior nobilitas fieret, statutum est iam dudum publico Comitiorum decreto, ut *prima post paschatis festum Dominica*, in singulis satrapiis lustratio in armis fieret, & quisque *Palatinus* suorum provincialium nominè in tabulas referret. Quod tamen,

25. æquè ut & alia instituta patriæ, aut penitus negligitur, aut

30. certe neglectim peragitur, pœna in delinquentes valdè levi assignata.

Sic

Sic *pedestris* quoque militia *Augusti* Regis invento, tam ex *urbana*, quam è *pagana plebe* delecta, ferè jam evanuit, & vix aliquot *centena* tantum numerantur, eaque nullius frugi, qui *quindecim millia* superare debuerant. Reliqui omnes, avaritia *præfectorum*, censum exsolvere jussi, & rusticanis laboribus adscripti, cingulum militare deposuerunt. Stipendiis nihilominus conscriptos, egregiè sese in bellis gessisse vidimus; & famem, sitim, æstum, frigus, laboresque castrenses, multo fortiori animo pertulisse observavimus, quam aut *Hungari*, aut *Germani*, qui aërem nostrum pati non possunt, & vel diffugiunt, vel moriuntur. Quod si Ordines regni vellent seriò curam rei bellicæ inire, possent absque omni dubio *ducenta* & amplius, præstantissimorum *peditum millia*, è pagis & oppidis deligere, quib⁹ vel maximo hosti patriæ possent facillime resistere. Experimentum habemus in *Cosachis Zaporosensibus*, qui omnes *rustici* sunt, è pagis atque oppidis nostris collecti, & nulla literatura præditi; nihilominus tamen in castris suis veterum *Romanorum* disciplinam habent, fortitudineque bellica, & rei militaris peritia, nulli in mundo nationi cedunt. Quibus si è toto regno delecta juvenus adjungeretur, & sub *præfectis* atque *Chiliarchis* nobilibus, in arte militari exerceretur, nullus penitus in orbe Christiano Monarcha, parens Regi *Polonia* vires in suo regno haberet.

Decommeatu vero non est dubitandum, quin tantam in bellis multitudinem Rex *Polonia* alere possit, cum sit cuique manifestum, Regnum *Polonia* posse alia duo similia regna, prout ipsum est, non modo frugibus, sed & carnibus, & alio companatico sustentare. Nihilominus nos

Poloni, in qualibet expeditione bellica fame laboramus, atque sc̄pissimè res jam ad finem perductas, propter commeatuum penuriam, turpiter deserimus. Quod totum procedit ex socordia *praefectorum* belli, aut potius Reipublicæ *Ordinum*, qui dum aliquorsum bellum edicunt, nusquam in partibus illis de comœatu provident; sed quod cuique militi fors offert, id rapit in transitu, & postea sese cum equis & famulis in castris sustentat. Fame verò oborta, aut morbis passim omnes intereunt, aut nolunt obedire *Ducibus suis*, & dilabuntur. Quod si verò Respub. primum ibi de comœatu provideret, quo exercitum mittere vellet; & comœatus ille, ob abundantiam rerum omnium, parvo certe constaret, & expeditionem propositam facile ad finem optatum deduceret.

15. Jam autem quoad pecuniam, parata illa in ærario nusquam reperitur, sed tum demum cum bellum per Comitia edicitur, provincialibus imponitur, vestigaliaque diversa bello finiendo sufficientia statuuntur. Sed & hæc ipsa, vel tarde conferuntur, vel non ex integro in ærarium 20 inferuntur, potior pars privatorum cupiditati cedit. Quæ si paulò ordinatius colligerentur, atque etiam tum, cum bellum nobis nullum est, moderate imponerentur, & aservarentur in promptuariis; profectò & exercitus nostros celerius in hostes educeremus, & militem ipsum obsequi- 25 tiorem in bellis haberemus; qui dum avaritia *gubernantium* stipendia sibi retineri vident, facile in perniciem patriæ conjurant, quod jam sc̄pissimè sumus experti. Hoc tamen vel maxime Regem *Polonia* in bellis juvat, quod *Proceres Regni*, & quique *nobiles distiores*, soleant integras equi- 30 sum *cohortes & alas*, sumptu suo proprio in castra adducere;

vel folius patriæ amore. Pauperiores verò plures una collecti, *ducem* sibi virum aliquem strenuum eligunt, & ultro sine stipendiis, belli *imperatorem* sequuntur, ob id ipsum *voluntarii* appellati. Quod ipsum & *Cesachs Zaporosenses* faciunt, interdum ad *quadragesima millia* pugnatorum collecti.

Quoad arma autem; Hæc quisque sibi privatus curat & *Germania*, aut aliqua alia gente vicina portari; quia Rex aut Respub. nullum *armamentarium publicum* habet. Sunt tamen aliquot in locis *repositoria tormentorum majorum*, nuper 10. rime à Serenissimo Rege *Vladislo. IV.* instituta, Sed plura multo & ordinatiora *civitates* habent: itemque *nobiles* nonnulli & *Proceres Regni*. Qui, cum bellum edicitur, & ipsi amore patriæ in bellum eunt, & *tormenta* secum *majora*, adhibitis omnibus necessariis conducunt. Rex autem quum 15. nullas munitiones magnas habeat, quas armis providere deberet, quocunque expeditionem sumit, habet facile armorum sufficientiam, aut à *civitatibus ditioribus*, aut è suis *armamentariis*, quæ sparsim pluribus in locis parva ab antiquo sunt ditata. Cumque & *Polonia* ipsa non sit metallo- 20. rum indiga, & *Germania*, quæ illis maximè abundat, statim in vicinia sit posita, non difficulter paratur, quod belli exigentia postulat, magistris artis fuforiæ, in regno existentibus.

Quantum denique ad *munitiones & fortalicia*: candidè 25. fatendum est, illa omninò in *Polonia* nulla existere, præter aliquot castella privatorum: idque sparsim per provincias & regnum, ut est *Zamoscium*, *Lancurum*, *Zbarasium*, *Nesuzia*, *Lachovicia*, *Medirecia*, *Dubna*, alizque minutiores populationes.

- Coeterum tamen facile potuissent excitari plures, si Respub. in id operam suam intendisset, siquidem & lapidis & calcis, & ferramentorum atque lignorum copia ubique maxima, in *Polonia* reperitur. Quum autem non simus cupidi aliena invadendi, nostra facile vel pectoribus nostris tueri possumus; prout & hastenus tutati sumus, aperto potius Marte cum hoste decertando, quam vel propugnaculis sese includendo. Sic *Germanos* scepius patriam nostram invadere conantes, pectoribus nostris repulimus.
10. Sic *Turcam* cum tota sua potentia venientem rejecimus, *Moschum* non tantum retudimus, sed totum etiam ejus imperium multoties pervastavimus. *Scythas* frequentius *Russiam* incurrentes, notabiliter castigavimus. *Valachiam*, *Moldaviam*, & *Bessarabiam* etiam privati multoties
15. depopulati sunt, & Principes illis pro suo arbitrio imposuerunt.

- Restat solummodo *Suecus*, quem & olim & nuper acie quidem semper devicimus, ejicere provinciã omnino non potuimus; partim quod socordia quadam, ad expugnandas munitas urbes non simus apti; partim quod hæreticis illi passim faventibus domesticos proditores evitare nequeamus: partim quod provincijs illis sacratorum virorum possessioni semel dicatis, non sit prosperum penitus, profanos homines iterum frui: partim etiam, quod exardesciente vitio sæculi, hominum cupiditate, minus publicis rebus modo simus intenti, quisque nostrum privato commodo studet; ex quo procerum assidua discordiæ, nobilium inobedientia, aulæ suspiciones, Principis contemptus, rerum neglectus passim. Partim denique quod
30. *Ninivis* iræ difficile nos sit contravenire; quæ ob tot scelera publi-

publica in Patria nostra impunita, hoc, quem minimi semper faciebamus, hoste nos punit, & quasi publica hac castigatione ad resipiscentiam benigne impellit. Sed O muro Domini, quo usque non requiesces? Ingredere in vaginam tuam, refrigerare, & sile! Cogita super nos cogitationes pacis, & non afflictionis; ut des nobis finem

& patientiam: & in vocabimur te, & vivemus.

F I N I S.

INDEX

INDEX RERUM

Prior numerus, & qui post *punctum* sequitur, *paginam* denotat: *Posterior*, & qui post *comma* sequitur, *lineam* paginæ indicat.

Abbas Monachorum *Benedictinorum Tinecii*, quinque civitatum & centum villarum dominus. 21. 20. *Cisterciensium Sulovia*. 26. 18. *S. Crucis Slupccia*. 27. 8. *Præmonstratensium Sandecia*. 23. 10. Abbates à Rege nominantur. 81. 24.

Abbatia *Andreovia* prædices. 24. 4. *S. Basilii*, in *Satrapia Polocensi*. 52. 11. *Benedictinorum*, in jugo *calvi montis*. 26. 27. In arce *Plesci*. 62. 12. 13. *Seciechoviensis*, ad ripam *Vistula* in districtu *Stenżicensi*. 26. 27. *Canonicorum regularium Czerniensi*. 63. 24. *Cisterciensium Pocrunicia*. 27. 23. *Sciricium*. 22. 26. *Suloviensis*, Episcopo *Livonia*, sustentandi honoris causa, à Rege data. 70. 15. *Vonchocia*. 25. 23. 24. *Coronoviensis*, in *Crainá* præpinguis. 60. 18. Prope *Cracoviam*. 22. 13. *Præmonstratensium Hebdoviensis*, in regione *Cracovia*. 22. 20. *Vitroviensis*, in proximo *Petricovia*. 8. 29. *Abbatia S. Basilij, Bereza* vicinæ. 34. 11. *Pomerania* prædivites. 61. 1.

Academia Cracoviensis, & ejus encomium. 5. 6. 15. 15. 16. 3. 33. 30. 30. 20. 62. 28. *Elbingæ* ignobilis. 57. 21. *Olika* illustres. 45. 17. *Regiomontana* obscura. 55. 5. 8. *Zamoscij* illustrata. 47. 12. & c.

Adalbertus Archiepiscopus olim *Gnesnensis*. 6. 19.

Advocati in *Polonia* quomodo orti. 29. 15.

Aedes lignæ sunt rogi compositis ad comburendum. 75. 21.

Aedificia lignea oppidorum *Satrapia Posnamiensis*. 7. 4. *Rava.*

INDEX RERVM.

- Rava*. 9, 13. *magnifica arcis Cracovia*. 14, 8. *Rożana*. 50. 1.
- A**Edilis cura magni Procuratoris *Cracovia* est. 17, 30.
- A**Erarium *Polonia* paratam pecuniam ad bella non habet. 99, 14, 15.
- A**ërem *Polonicum* non tolerant *Germani & Hungari* in bellis *Polonorum*. 98, 10, 11.
- A**Erifodinæ famosæ *Kielcis*. 26, 11.
- A**Es reperitur in *Polonia*. 3, 19. apud *Kielcos*. 24, 19. ad *Novosargum*. 18, 10. Exportatur è *Polonia*. 89, 29.
- A**gricultura *Samogitia* ligno fit. 66, 17.
- A**labastrum *Podolia* habet. 41, 14.
- Albertus** ex magistro *Ordinis Teuton*. dux factus. 55, 5, 6. primus dux *Prussiae*. 57, 18, 19.
- Academiam Elbingæ** fundavit. 57, 19.
- Alces Grodna**. 33, 16. In sylvis *Livonia*. 67, 22.
- Alexander Rex Polonia**. 89, 11.
- Alienare de bonis Regni inconsulto Senatu Regni** ne-
- quidquam potest *Rex Polonia*. 81, 21.
- Alla fluv.** 54, 14.
- Allesteinum**. 58, 1, 2.
- Altare argenteum Cracovia**. 14, 16. *Vilna*. 31, 15.
- Alura exportatur è Polonia**. 89, 26.
- Ambra idem quod succinum**. 54, 19.
- Amerstinum vel Amsterinum**. 60, 26. 92, 30.
- Amstelrodamo merces portantur Jaroslaviam**. 38, 20.
- Amygdala crescunt in Polonia**. 3, 15. *Crac.* 18, 21.
- Anachoretarum sanctitas**. 37, 22.
- Andreovia abbatia & opidum**. 24, 3.
- Angli magistratum suum habent Elbingæ**. 57, 17. ad nundinas *Lublinenses* veniunt. 29, 22.
- Anglia merces accipit è Livonia**. 67, 20, 21.
- Animalia alba in Russia alba**. 48, 16.
- Anna Regis Stephani uxor**. 14, 17.

Antho-

INDEX RERVM.

- Anthonus Anapachaniz** *Chencinia*. 26, 13. *Ilcusia*. 20,
Cracov. quiescit. 16, 30, 31. 22, 23. *Slaucovia*. 20, 20.
Apes in *Russia & Lituania* *Argentum* reperitur in *Pol-*
 plurimæ. 35, 18, 74, 4. *lonia*. 3, 19. apud *Chenciniam*,
Apri in *Polonia* plurimi. 3, 24, 19. apud *Ilcusiam*. 18, 8, 9.
 21. importatur in *Poloniam*. 90,
Aquæductus in palatio 9.
Podborcensis egregii. 45, 13. ar- *Arma* conficiuntur *Vilna*,
 tificiosi in hortis *Vinsieia*. 22, 32, 18. Sibi quisq; *Polonorum*
 31. in bello comparat. 100, 4.
Aquæ tepidæ & salubres *Nobilium* *Russia* quæ? 35, 20,
Sclouia. 37, 29. 6. armorum sufficientia *Regi*
Aquila alba in signe *Polonia*. est. 100, 14, 15.
 5, 28, 50, 7. *Armamentarium* publi-
Arbores frugiferæ *Nesvi-* cum *Polonia* nō habet. 100, 6.
xiæ. 49, 22. armamentaria *Regis* ditata,
Archiepiscopus *Gnesnensis* 100, 16, 17.
 & ejus descriptio 5, 20, 30. *Armeni* libenter sunt in
 ejus curia. 6, 14. Ejus mini- *Polonia* lucrī causā, 41, 21,
 stri. 6, 11. *Leopoliensis*. 36, 8, merces varias advehunt in
 9. *Russicus* *Kiovia* Pontifici *Poloniam*. 21, 22. Magistratum
 Romano subest. 43, 4, 6. Ar- seu Seniores nationis *Came-*
 chiepiscopi *Polonia* duo. 82, necia habent. 41, 25.
 16. Archiepiscoporum *Polo-* *Armenta* plurima in Sa-
nia ordo perpetuus. 82, 20, trapia *Mscislaviensi*. 50, 17.
 21. *Aromata* in victu adhibent
Archimandrita *Kiovia*. 43, *Poloni* nobiles. 74, 1. in aroma-
 10. ta opes suas insumunt. 73,
Archipresbyter infulatus 14. importantur in *Poloniam*,
 B. M. V. *Cracovia*. 15, 12. 90, 10.
Argentifodinæ in *Polonia* *Arriani* *Racovia*. 27, 12. de-
Chen- P creto

INDEX RERUM.

creto Comitiorum damna-
 ti, & ejeti. 27, 16, 32, 15.
 Arx *Bobrzensis*. 21, 23. *Bre-*
scie in scopulo sita, 34, 3. *By-*
ki Baronum pulchra *Came-*
necia. 41, 16. *Całwytia* ma-
 nifica, 14, 7. *Chencinia* in
 monte sita, 26, 14. *Chrober-*
scum pulchra, 24, 6. *Cracovia*
 Regia, 17, 26. *Crasnostavia*
 recentioris architecturæ, 46,
 28. *Cremenentia* in saxo emi-
 nenti, 45, 20. *Crusvicia* late-
 ritia, 12, 6. *Dombrovicia* non
 inelegans, 30, 3. *Golushovia*
 Comitū à *Lesno*, 8, 4. *Fanove-*
cia in editiori ripa, 26, 28, 29.
Itza augusta, 25, 19, 21. *Koken-*
hausū, 69, 28. *Landiscoronensis*
 in rupe excelsa, 21, 28. *Lavicij*
 Archiepiscopalis in mediis
 paludibus, 9, 28. *Minscensis*
 inter aquas sita, 51, 19. *Mona-*
stercisca. 41, 4. *Myrb*, 49, 18.
Novopolia elegantissima, 20, 1.
Ociecium. 21, 5. *Odolanovia* in
 paludibus sita, 7, 31, 8, 1. *Ogro-*
dencioia in scopulo, 20, 10.
Olstina in scopulo, 19, 26. *Pa-*
nionce recenti architectura,
 41, 29, 42, 1. *Piescova* scala in-
 ter sylvas, 21, 4. *Plosci*, 62, 13.
Pocucia in paludibus, 40, 31.
Posoci 41, 1. *Pramisla* in sco-
 pulo, 38, 2. *Pultovia* in scopu-
 lo, 62, 17, 18. *Radzejovia* pa-
 latini *Lenciciensis*, 10, 15. *RA-*
va murata, 9, 13. *Regiomontis*
 magnifica, 55, 4. *Resovia* ele-
 gans, 39, 1. *Riga*, 68, 18. *Rus-*
sis superior & inferior usita-
 ra, 51, 13. *Rytujanensis* Comi-
 tum *Tenciniorum*, 27, 24. *Sa-*
noci in saxo, 39, 23. *Sendomi-*
ria Regia, 25, 5. *Solecia* recenti
 architecturâ, 25, 15, 16. *Star-*
zicia *Velisia*, 52, 4. *Stris* in pa-
 ludibus, 40, 31. *Sydlovia*, 27,
 21. *Tarnovia* in monte emi-
 nenti, 23, 22. *Tencinum* pul-
 chra in monte eminenti, 20,
 30, 21, 1. ad *Tyram* sita, 40, 9.
Vilciscensis, 26, 30. *Vilna* infe-
 rior & superior, 3, 18. *Vitebsci*
 Regia, 50, 26. *Vniejovia* affa-
 brê facta, 10, 30. *Volinia*, 44,
 22. *Zavalovia* non inelegans,
 41, 7. *Zolkvia* pulchra, 37, 25.
 Arx munita *Bierze*, 32, 23.
Buczavia, 41, 5. *Corczyni*, 28, 5.
Derpati, 70, 3, 4. *Dunamunda*,
 68, 29. *Jaroslavia*, 38, 25. *Lu-*
bouisa.

INDEX RERVM,

- Boulia*, 13, 15. *Marienburgum*. Athenæ *Græcia* *Oculus*, 15, 57, 1. *Minscum*, 51, 9, 10. *Olika*. 17.
- 45, 15, *Parnavia*, 70, 17, 18. *Pucki*, 60, 20, 21, *Severia*, 20, 12. *Trocensis* civitatis, 33, 5. *Venda*, 70, 9. *Visnicia*, 22, 27, 28. Arces munitæ satrapie *Belzensis*, 46, 16, 17. *Palatinatus Braslaviensis*, 42, 17. *Criczovia*, 50, 12, 13. *Livonia*, 69, 19. *Nerva*, 70, 23. *Podolia*, 42, II. Satrapie *Vitebscensis*, 51, 6. *Volinia*, 45, 8, 9. Arces præcipue palatinatus *Braslaviensis*, 42, 17. *Brescianensis*, 33, 27. districtus *Cracoviensis*, 13, 20, 21, I. Satrapie. *Culmensis*, 56, 12. *Leopoli*, 30, 15. *Livonia* Rex *Polonia* habet. 68, 12. *Polotzi*, 51, 26. *Pomerania* civitatum. 60, 25. Satrapie *Posnaniensis*, 7, 5. *Prussia*, 53, 22. *Palatinatus Sandomiriensis* *Nobilium*, 28, 26. Satrapie *Smolenscensis*, 52, 14. *Stenziensis*, 28, 26. *Vilna*, 32, 2.
- Asia*, 42, 29.
- Afferes exportantur e *Polonia*, 89, 26.
- Astrologi insignes in *Polonia*, 72, 7.
- Athenæum Lubranseianum*, 5, 14.
- Avaritia Polonorum*, 72, 15.
- Avena* crescit in *Russia alba*, 48, 19, 20. Exportatur e *Polonia*, 89, 24.
- Augustiniani Cracovia*, 16, 10, vide *Monasterium*. *Augustiniani cruce rubra* fundati, 66, 25, 27.
- Augustus Rex F. Sigismundi* I., 92, 5.
- Avis Regia*, 5, 24. aves *Polonia* plurimæ. 3, 19. *Cibus nobilium*, 73, 24, 25. *Nivales*, 10, I, *Russia alba*, 48, 21.
- Aula Episcopalis* *Nixa*, 25, 21. *Episcopi Posnania*, 5, I. *Nobilium* in Satrapia *Smolenscensi*, 52, 19, 20. *Regia Rudnici*, 32, 19.
- Aulæ* importantur in *Poloniam*, 90, 3. *Communia* sunt etiam plebi *Polonica*, 75, 25.
- Aurum* quoq; reperitur in *Polonia*, 3, 19. apud *kielcios*, 24, 19. ad *Novotargum*, 18, 10. importatur in *Polonia*, 90, 9.

INDEX RERVM.

Alexander & Sigismundus senior primi signarunt in *Polonia*. 89, II.

Autor *Polonorum*. 2, II, 5, 13, 21, 3.

B

Baculus præfertur Regibus *Polonia* & Archiepiscopo *Gnesnensi*. 6, 15, 16.

Balicii. 21, 7.

Balneum *Pinczovia* celebre. 24, 8.

Balthicum mare. 2, 19, 53, 21, 58, 23, 59, 3, 66, 5. Ejus finus. 68, 2.

Baranovia. 28, 29.

Barbarorum incursiones in *Poloniam*. 41, 10, II.

Barisovia duplex propugnaculum habet. 51, 14.

Barum à Regina *Bona* fundatum. 42, 4.

Basilica. 45, 22.

Basilica S. Stanislai, *Crac.*

S. Sigismundi. *Plosci*. 62, 6, 13, 17. *Vilna* Jesuitarum. 31, 20.

S. Basilii Mon. vid. *Monachi Abbatis Evangelii penitentia*

B. Audisius caprus. 9, 21.

Bellaria quotidie in victu

Polonis sunt. 74, 2.

Bellarminus prælegitur *Torunia*. 56, 20.

Bellica instrumenta plurima *Gedani*. 59, 21.

Bellicosi *Poloni*. 73, 4, 8, maxime *Sarrapix Kiouiensis*. 44, 5.

Bellum Rex *Polonia* inconsulto Senatu Regni facere non potest. 81, 17. in bellum nobiles *Polonia* tarde conveniunt. 96, 26. tarde & ipsi Reges eunt. 97, 2, 3. Bellum nobiles indicunt. 77, 15. offensivum. *Polonia* non gerit nisi lacescita. 90, 21. Ordinariè stipendiario milite fit. 97, 7.

Bellum *Polonis* fuit *Chettmensis*. 86, 20. *Livonicum*. 9, 20, 73, 6. *Moscoviticum*. 32, 8, 37, 6. *Prussicum*. 9, 23, 73, 7. *Succicum*. 68, 9. Ejus origo. 69, 13, 14. *Tartaricum*. 73, 6. contra *Teniones Marianos*. 96, 9. *Turcicum*. 69, 9, 73, 6, 97, 14.

Belzensis palatinat^{us}. 36, 6. Belzense territorium. 46, 13, 14.

Benedictini, vid. in *Abbas, Abbatis, Monasterium*.

Bar-

INDEX RERVM.

- Bereſina vel Bereſina fluv. 3, 29, 30, 51, 14.
 Bereza. 34, 11.
 Bernardini Philoſophiam & Theologia tractant *Leopoldi*, 36, 23. Sacra faciunt peregrinantibus *Socalia*, 45, 1.
 Beſſarabia 35, 24. cam ſæpe populati ſunt privati *Poloni*, 101, 9, 10.
 Biala. 10, 13, 33, 28.
 Bialoboki munita. 38, 11.
 Bialocerqua. 44, 1.
 Bialoſtocu caſtellum. 65, 14.
 Bibliotheca *Toruſia* inſtruſtiſſima. 56, 22.
 Biccenſis diſtrictus. 13, 10.
 Biecia. 23, 17.
 Bielzenſis diſtrictus 65, 6, 7.
 Bierze. 32, 22, 23.
 Bieſophia. 27, 28.
 Biſontes in *Polonia* ſunt, 3, 23.
 Bithovia, 59, 6.
 Blokaus. 69, 2.
 Bobrenſis arx, 21, 23.
 Bobrek. 13, 23.
 Bobrounicenſe territorium. 11, 27.
 Bochnia. 18, 11, 12, 22, 23.
 Bodzantium, vel *Bozcurinum*, 24, 22, 25, 30.
 Boemia hæreſi contaminata. 87, 3.
 Bogus fluv. 42, 19.
 Bohus fluv. 3, 29.
 Bohuſlavia. 43, 31.
 Boeſlavecia. 9, 4.
 Bombardæ bellicæ æneæ conficiuntur *Vilna*, 32, 16.
 Bona Regina. 42, 5.
Bartholomæus Bonkovius ſepulchus eſt *Cracovia*, 17, 2.
 Boratinius *Mofcos* vicit parva manu. 91, 29.
 Borek 8, 7.
 Borſoviænſe territorium. 51, 9.
 Boryſthenes fluv. 3, 30, 35, 9, 40, 27, 48, 1, 50, 6, 20, 52, 15, 53, 2 medium palatinum *Kiowienſem* ſecat. 42, 27.
 Ejus inſulæ. 44, 6.
Joannes Boterus, 71, 2.
 Boves exportantur e *Polonia*. 98, 30, venduntur *Jaroſlavia*, 38, 21, & *Smirini*, 40, 15.
 Brandeburgenſis Marchio dux

INDEX RERVM.

- dux *Prussiae*. 54, 28. Regi *Poloniae* homagium ratione *Prussiae* praestat *Varsoviae*. 55, 12. Eodem vectigalis est. 54, 28.
- Braslavia nobilitatis & iudiciorum *Russiae rubrae* deputatus locus. 42, 19, 20.
- Braslaviensis civitas *Russiae albae*. 50, 23, districtus seu palatinatus *Russiae albae*. 50, 21, 22. *Russiae Rubrae*. 36, 6, 42, 15.
- Brathianum. 56, II.
- Bremenses *Daniscum* vehunt segetes. II, 24.
- Brescianensis palatinatus. 50, 14, 33, 23.
- Brescie. 34, 2.
- Breste munitum. II, 20.
- Brestensis palatinatus. 4, 19, II, 13. Brestense territorium. II, 10, II, 12, 3.
- Brezanum. 41, 8.
- Brezinense territorium. 10, 20.
- Brocum. 63, 26, 27.
- Brodi. 45, 9.
- Brodnicia. 56, 10.
- Brozovia. 39, 24.
- Brunsb erga permunita. 57, 28, 80, 21.
- Bubula victus *Polonica* plebis. 73, 20, vid. in *Caro*.
- Buczavia. 41, 5.
- Bug & Bugus. 3, 29, 34, 3, 45, 2.
- Burggrabii. 18, 1.
- Bursa jagelloniana. 15, 24, jurisperitorum. 15, 22. Noscoviana. 15, 25. Olesniciana *Cracovia*. 15, 25. Studentium *Nesvizia*. 49, 14.
- Buscense territorium. 46, 14.
- Bychovia recentiori architectura facta. 52, 7.
- Bydgoftense territorium. II, 27.
- Bydgoftia murata. 12, II.
- Byki arx. 8, 28.
- C
- Calices aurei *Leopoli*. 37, II.
- Calissium munitum. 7, 20, 8, II.
- Calvaria. 67, 27, mons *Calvaria*. 21, 30, 22, 6.
- Calvinistarum Synagoga *Vilnae* ejecta. 52, II, 15.
- Calvus mons. 2, 29, 13, 4, 27, 4, 5, altissimus in *Polonia*. 26, I.
- Camaldulenses PP. 27, 28, 29, vid.

INDEX RERVM.

29. vid. in *Eremitorium*.
 Camenecia, 33, 26, 41, 16.
 Camenecius *Tartaros* vicit
 parvâ manu, 92, 1, 2.
 Camerarius supremus, 84,
 19.
 Campana ingens *Cracovia*.
 31, 16, 17, *Vilna*, 31, 16.
 Campi *Cicora*, 91, 17, 18,
Tartarorum, 35, 5.
 Cancellarius Archiepi-
 scopi *Gnesnensis*, 6, 12, 13. E-
 jus officium, 6, 13. Ecclesiæ
 Metropolitanæ *Gnesnensis*, 6,
 4, M, D, *Lituania*, 83, 31, 84, 1.
 Regni *Polonia*, 83, 31. Cancel-
 larii dignitas, 66, 2. Cancel-
 larii ex Episcopis sunt in *Po-*
lonia, 87, 27, 28. Cancellari-
 os Rex creat, 81, 25.
 Canczuga, 38, 17.
 Caniovia, 43, 31.
 Cannabis *Russia alba* est, 48,
 20, Exportatur ex *Polouia*, 89,
 25.
 Canonicus perpetuus *Crac-*
oviensis, 21, 21. Canonici *Crac-*
ovia, 16, 23, 24. *Crepicis*, 18,
 26, 27. *Zamosci* aucti, 47, 16.
 Eorum domus *Uladislavia*,
 11, 15.

Cantiones perpetuæ *Crac-*
ovia fiunt, 14, 29, 15, 13, 14,
 S, *Johannes Cantius Crac.*
 quiescit, 16, 27, 28.
 Capella *Cracovia* Annunci-
 atæ Virginis, 14, 18. *Varsovia*.
 64, 10, *Vilna* marmorea, 31, 15,
 Capitaneus *Samagoia*, 65,
 23, 66, 22. Ejus prærogativa,
 82, 31, 83, 1. in Senatu regni
 locum habet, 65, 24.
 Capitulares cathedrales
 tribunaliciis judiciis *Pole-*
nia intersunt, 87, 22.
 Capitulum *Plocense*, 62, 28,
Plosci, 62, 19, *Volynia*, 44, 22,
 Canonicorum *Cracov*, 15, 5,
 & seq, *Pramislia*, 38, 5, *Cathe-*
drale Gnesnense, 5, 7, in capi-
 talis cathedralibus tantum
 nobiles sunt, 6, 6.
 Caprea *Polonia* plurimæ
 3, 23, & in vivario *Crepicis*.
 19, 1.
 Captivi honoratiores ser-
 vantur *Rava*, 9, 18, 19. item
Marieburgi, 56, 30, 57, 1.
 Carbones terre reperiun-
 tur apud *Tencinum*, 18, 14,
 exportantur è *Polonia*, 80, 30.
 Carcer cleri licentiosi *Li-*
pove-

INDEX RERVM.

pevicia, 20, 14.

Carmelitæ Gedani, 59, 31.
Leopoli, 36, 23 *discalceati*
Crac. 16, 11, 12. *vid. Monasteriū.*

Carobubula Ilcusia optima, 20, 27. *vid. Eubula.*

Carolus Sudermannus vict^o
à Carolo Chodkiewscio, 69, 25.

Carpathii montes, 2, 19.
4, 4, 7, 39, 30.

Carthusia in residentia
Gidlensi, 19, 22.

Carthusiani *vid. Abbatia, Mo-*
nasterium.

Casæ Samogitarū ad flumi-
na sitæ 66, 13.

Cassubia, 60, 16.

Castanæ crescunt in Polo-
nia, 3, 14, 15. *Crac.* 18, 21.

Castellum Bialostoci, 65,
14, 15. *Crepicis*, 18, 30. *Potok*,
20, 1. *Volta*, 21, 9. *castella*, 7,
5, 38, 9. *districtus Cracovien-*
sis, 13, 9. *Lituania*, 30, 10. *Sa-*
trapiæ Posnaniensis, 7, 5. *ad*
Tyram, 41, 5. *circa Zolckviam*,
37, 27. *Nobilium circa Cra-*
cov, 20, 29. *munitiora in di-*
strictu Præmisiensi, 38, 9, 10

Castellanus Belzēnsis, 46,
12, 13. *Bieccensis*, 17, 23. *Bie*

chowiensis, 8, 14. *Braslawiensis*,
42, 23. *Brestēnsis*, 11, 9. *Brexi-*
nenensis, 10, 22. *Bydgosstēnsis*, 12,
2. *Caltsiensis*, 8, 13. *Cameneccen-*
sis, 42, 14. *Camenensis*, 81, 14.
Cechaviensis, 24, 18. *Chelmen-*
sis, 46, 25. *Ciechanoviensis*, 63,
9, 10. *Conariensis*, 8, 20, 10, 23,
12, 2. *Covaliensis*, 11, 10. *Craco-*
vica, 17, 20. *Criviniensis*, 7, 13.
Crusvicensis, 11, 9, 10. *Culmen-*
sis, 38, 10. *Cyrnensis*, 63, 8. *Czer-*
niechoviensis, 48, 3, 4. *Derpa-*
zensis, 68, 18. *Dobrinensis*, 61,
22. *Elbingensis*, 58, 10. *Ged-*
anensis, 58, 10. *Gnesnen-*
sis, 8, 13, 14. *Gostynensis*, 9, 12.
Halicienensis, 36, 11. *Inovlodensis*,
10, 23. *Juniuladislaviensis*, 12,
2. *Kiovia*, 43, 8. *Laudensis*, 8,
14. *Lenciciensis*, 10, 22. *Leopo-*
liensis, 36, 10. *Livensis*, 63, 10.
Lublensis, 29, 12. *Malogostēn-*
sis, 24, 17, 18, 26, 16. *Medire-*
censis, 7, 12. *Msculaviensis*, 50,
10. *Naciensis*, 8, 14. *Osvecci-*
menensis, 17, 23. *Parnaviensis*, 86,
14, 15. *Plocensis*, 62, 2. *Podla-*
chia, 65, 5, 6. *Polanecensis*, 24,
18. *Posnaniensis*, 7, 12. *Præmen-*
ensis, 7, 12, 13. *Præmuliensis*,
10, 36.

INDEX RERVM.

36, 10. *Raciensis*, 62, 3. *Radomienſis*, 24, 17. *Ravenſis*, 9, 11. *Ripinenſis*, 61, 22. *Rogosnenſis*, 7, 12. *Roſſirenſis*, 8, 19, 20. *Samogitia*, 65, 24. *Sandecenſis*, 17, 23. *Sanocenſis*, 36, 11. *Santocenſis*, 7, 13. *Sendomiriensſis*, 24, 16. *Siepercenſis*, 62, 3. *Siradienſis*, 8, 19. *Slonnenſis*, 61, 22. *Sochaciowienſis*, 9, 11. *Spicimiriensſis*, 8, 20. *Stemenſis*, 7, 12. *Trocenſis*, 32, 25, 26, 33, 1, 2. *Varſoviensſis*, 63, 8, 9. *Vendenſis*, 68, 13, 14. *Vielunenſis*, 9, 2. *Vilnenſis*, 30, 27, 63, 9. *Viſegradenſis*, 63, 9. *Viſlicienſis*, 16, 17. *Voinicenſis*, 17, 22. *Volynia*, 44, 21. *Zacrocimenſis*, 63, 9. *Zarnoviensſis*, 24, 17. *Zavichostenſis*, 24, 17. *Caſtellani*, 66, 3. unde dicti. 84, 7. quot in *Polonia* & quotuplices ſint, 83, 3. 4. *Caſtellani* minores in *Livonia* non creantur. 32, 30. *Caſtellanos* Rex creat. 81, 24.

Caſtores dantur in *Polonia*, 3, 24. *Crepiciis* in vivario, 19, 1. in ſylvis *Livonia*, 67, 23.

Caſtrum Drevicea, 26, 20. *Volmaria*, 69, 29.

Casula precioſa *Culma* 56,

7. *Leopoli*, 37, 9. *Casula Cracovia*, 14, 24.

Cathedra *Episcopi Chelmenſis Craswoſtaviam* translata, 46, 21, 27. *Episcopi Culmenſis Culma*, 56, 1. *Episcopi Luceoriensſis Volynia*, 44, 21, 22. *Episcopi Samogitia Mednicia*, 66, 23. *Episcopi Varmienſis ſupra Fraumbergam* munita, 57, 26, 27.

Catholici tantum admittuntur, in *Senatus in Polonia*, 87, 14, 15. liberum exercitiū religionis habent *Regimontii*, 5, 13.

Cazigerejum fugat parva manu *Zamoſcius*, 92, 16, 17.

Cazimiria, 14, 6, 29, 5,

Cazimirus magnus, 39, 5. 79, 7. idem tertius & magnus dictus, 79, 18. 80, 7. nummum in ære & argento primū cudit in *Polonia*, 89, 10. *Ejus* exercitus, 95, 26.

S. Cazimirus à Leone xmo in catalogum *Sanctorum* relatus. 31, 11, 12. *Velna* ſepultus, 31, 9, 10.

Celeritas deſideratur in multitudine *Polonorum* ad bella,

Q

INDEX RERVM.

bella. 96, 25.

Cera in districtu *Pinscensi* plurima. 34, 19, exportatur ex *Polonia*. 89, 26.

Cerafa dantur in *Polonia*. 3, 9, in suburbanis *Sendomiria* & *Zarichosti*. 24, 25.

Cerevisia bona ex *Stochia*. 19, 8, in districtu *Masovia*. 63, 26, exportatur ex *Polonia*. 89, 28. potus olim communis *Polonorum*. 73, 15.

Cervi dantur in *Polonia*. 3, 21, in vivario *Crepiciis*. 19, 2.

Chalybs reperitur in *Polonia* apud *Podoleneciam*. 18, 15, ad *Venchociam*. 24, 21, importatur in *Poloniam*. 90, 9.

Chelma. 46, 26.

Chencinia. 24, 20, 26, 12.

Chmielnicum. 42, 18, 19.

Chocia. 8, 1.

Carolus Chodkievici⁹ collegium erexit *Croscis*. 67, 6. *Lachovicia* munivit. 49, 6, praefectus & gubernator *Livonia*. 70, 4, 5. *Parnaviam* recuperavit à *Sueco*. 70, 19. *Carolum Sudermannum* vicit. 69,

23, 24. *Suecum* vicit parva manu. 92, 19, 20, 21. *Miedirczi* in collegio *Ignatiano* sepultus est. 46, 6.

Choinicia. 95, 27.

Chotinia. 42, 2, 3.

Christophoria elegantissima. 29, 1.

CHRISTUS *Hierosolymis* salutem operatus est. 22, 3.

Cicer *Russia Alba*. 48, 20.

Ciceronis Epistolæ in tabulis cereis *Torunia*. 56, 22, 23.

Cicoræ Campi. 92, 17, 18.

Cimbrica. 58, 22.

Cinis exportatur ex *Polonia*. 89, 27.

Circassia. 43, 31.

Cistercienses vid in *Abbas Abbatia*, *Monasterium*.

Cives divites *Crosna*. 39, 16, 17. *Elbinga*. 57, 16. *Gedani*. 59,

19, *Ucusia* luxuriosis sed devoti & politi. 20, 23. *Minsci* politi.

51, 16. *Plosci* civiles & mercatores, 62, 3, 30. *Pramislia* mercaturæ dediti. 38, 8.

Ravenses mercaturæ dediti, 9, 27, 28. *Regiomonti* sectarii.

55, 9. *San-*

INDEX RERVM.

55, 9. *Sandecia* Mercurio dediti politi & industrij, 23, 11, 24, 31. ad *Tyram* subrustici, 40, 10.

Civitates *Prussiae* Capitulo subjectæ, 58, 3. *Samogitia* lignæ, 60, 8. Civitates tormenta bellica habent. 100, 9, 10. *Russia* civitatum duplex munitio est. 51, 11, 12, vid. plura in *Oppida* & *Urbs*.

Chroberscum arx. 24, 6.

Clades *Suecorum*. 69, 30. 70, 2, vid. plura in *Suecus*,

Clarus mons, 19, 10.

Cleckum. 50, 11.

Clenodia Ecclesiæ *Leopoli*, 37, 9. *Plosci* in *Suburbanis*, 62, 14.

Clepardia, 14, 7.

Climuntovia 28, 3, 4.

Clobucium. 19, 3.

Cluffinia, 92, 23.

Cobrinia, 33, 27.

Coccus exportatur ex *Pollonia*, 89, 29.

Cænobium S. *Marci Cracovia*. 67, 1.

Cohortes in bello alunt proceres, 99, 27. Cohortium ductores, 93, 29.

Coidanovia. 51, 20.

Collegium artium humaniorum *Cracovia*. 15, 27. *Crosna*. 39, 20. *Canonicorum Cracovicie*. 12, 6. *Posnania*. 5, 1. *Pultovia*. 63, 22. *Scarbimiria*. 24, 5. *Sandomiria*. 25, 3. *Smolensci*. 52, 26. *Dlugossianum Cracov*, 15, 23. *Dominicanorum Gedani*. 59, 31. *Ecclesiæ Varmiensis*. 55, 25. *Hierusalem Cracovia*. 15, 25. *Jesuitarum Bari*. 42, 5, 6. *Brunsberega*. 57, 30. *Bydgestia*. 12, 11, 12. *Calisij*. 7, 23. *Cameneccia*. 41, 27. *Couna*. 66, 9. *Crofsis*. 67, 4. *Fastovia* à *Kioviam* translatum, 44, 3. *Lublino*. 29, 20. *Nesuzia*. 49, 13, 14. *Novogrodia*. 48, 6, 7. *Plosci*. 62, 26. *Polorzi*. 52, 2. *Posnania*. 5, 12, 13. *Præmilia*. 38, 6. *Rava*. 13, 24. *Riga*. 69, 6. *Sandomiria*. 25, 3, 4. *Vende* fuit, 70, 13. *Vilna*. 31, 22, 27. *Vinniczia*. 42, 21, 22. *Vitebsci*. 51, 2. *Volinia*. 44, 23. *Ignatianorum* in *Suburbanis Gedanensibus*. 59, 30. *Grodna*. 33, 20. *Jaroslavie*. 38, 22, 23. *Kiovia*. 43, 23. *Leopoli*. 36, 21, 22. *Lomza*. 63, 27. *Mic-*

Q 2

INDEX RERVM.

27. *Miedireczki*, 46, 4. *Pinsci*.
34, 25. *Smolensci*, 52, 21, 22.
Jurisperitorum *Cracov*, 15,
19. *Majus Crac*, 15, 18. *Pauperum Crac*, 15, 23, 24. *Philosophorum Crac*, 15, 24. *Sacerdotum Zamosci*, 47, 14. *Scholarum Podolinecia*, 13, 16. *Smiescovicianum Crac*, 15, 27. *Staringilianum Crac*, 15, 26. *Universitatis Vlna*, 31, 25. *Zifinianum Crac*, 15, 26. *Collegia Cracovia*, 15, 18. *Religiosorum Sendomiria*, 25, 5.

Colles Polonia, 3, 2, 39, 13.
Prussia, 55, 27.

Colomia, 40, 16.

Colores Processionum
17, 9.

Colossus D. Sigismundi, 64,
18.

Colum, 7, 30.

Comes Lubomirscius, 22, 27,
28. *de Pontibus captus*, 92, 25,
26. *Rosrasevius*, 5, II. *Comites a Lesno*, 8, 4, 5. *Rozrazovii*,
8, 6, 7. *Tarnovij*, 23, 26. *Tencinij*, 27, 24. *a Lecho orti*, 21,
3. *Comitum & ducum & patritiorum nullum discrimen in Polonia est*, 77, 12.

Comitas Polonorum, 71, 6,
7.

Comitatus Archiepiscopi Gnesnensis, 8, 22. *Radivilorum*, 26, 22. *Seepusiensis*, 13, 13. *Zivecensis*, 21, 26.

Comitia Polonia, 27, 15. *Rex indicit*, 18, 26, 27. *præcedunt semper bellum*, 91, 20. *Comitia Nobilitatis Lencicia habentur*, 10, 27. *Comitiorum locus privilegiatus Varsovia*, 63, 29.

Commeatus Polonia maximus, 98, 25. *De commeatu non provident Poloni in bello*, 99, 4.

Adamus Conarius Gymnasium Varsovia exornat, 5,
10.

Concilium Lateranense, 5,
30.

Condimenta Polonorum,
74, 2. *Importantur in Poloniam*, 90, 10, II.

Confectiones Polonorum,
74, I.

Confinia Lituania, 30, 13, 34,
29, 46, 19. *Polonorum sunt*, 20,
25. *Confinia Livonia*, 35, 3.

INDEX RERVM.

66, 4. 67, 24. *Satrapia Lublinensis*, 30, 13. *Muscovia*, 30, 24. *Polonia*, 2, 18, 4, 2. &c. *Polonia majoris*, 4, 10. *Polonia minoris*, 12, 23. *Russia*, 35, 3, 53, 18. *Russia alba*, 43, 29. *Russia rubra*, 35, 24, &c. *Samogitia*, 66, 4. *Tartarorum*, 42, 16. *Ungaria*, 73, 19.

Confluenta *Varta*, 19, 23. *Vistula*, 11, 16, 21, 23.

Confraternitates *Cracovia*, 17, 7. *S. Annæ*, 17, 15. *Compassionis Christi*, 17, 12. *Corporis Christi*, 17, 13. *Itolorū*, 17, 13. *Misericordiæ*, 17, 11. *S. Monicæ*, 17, 16. *Rosarij*, 17, 10. *Scapularis*, 17, 11. *S. Sophia*, 17, 14.

Coninum, 7, 1.

Consiliiarii *Prussia*, 58, 4.

Consilium Reip, & qui ad illud pertineant ex *Palatinatu Crac*, 17, 21, 22. ex *Satrapia Juhnuladislaviensi*, 12, 1. c. *Livonia*, 68, 13. ex *Podolia*, 42, 13. ex *Prussia*, 58, 17. ex *Sendomiria*, 24, 14, 15. vid. plura in *Senatus*.

Constantinopolis, 38, 20. a *Cosachis Zaporoſensibus* trepi-

dat, 94, 5, 6. *Constantinopoli* merces portantur *Jaroslaviam*, 38, 20.

Constantinovia, 45, 22.

Constitutiones, 80, 13. *Cōstitutiones Regiæ*, 80, 4.

Consul *Elbingæ*, 57, 17. consules quomodo in *Poloſnia* orti, 79, 25.

Contemptus Regis, 101, 23.

Conventus *Dominicorum Calvaria*, 67, 12, 13. *Fræciscanorum Oſgna*, 52, 11. *S. Marci Cracov*, 66, 30. *Nobilitatis deputatus locus Viniczæ*, 42, 20. *Prædicatorum ordinarius Smolensci*, 52, 29. *Religiosorum Vitebsci*, 51, 5.

Copriunicza, 56, 11.

Corczynum, 23, 5, 13.

Coria exportantur e *Poloſnia*, 89, 25.

Corona regia asservatur *Cracovia*, 17, 26.

Corvus inſigne gentilitiū *Valeria* familiæ, 64, 30.

Cosachi, 43, 8. prædantur 44, 7, 8, 9. *Cosachi Zaporoſenses*, 93, 15. disciplinā bellicā *Romanorū* observant, 98, 19. omnes rustici sunt, 98, 16.

Q 3

17. *Scythæ*

INDEX RERVM

17. *Scythas TAURICANOS & Turcas*
 infestant, 94, 3. Sine stipendiis militant. 100, 1, 2. Cofachorum zaporofensiu centuriones plebei. 93, 30, 31. Eorum Dux plebejus. 93, 31, 94, 1. is infelix deponitur. 94, 2. Militia Cofachorum. 44, 7, 8. Eorum stipendia. 44, 13, &c.
 Coficia. 23, 29.
 Cosminum. 7, 30.
 Costenum. 6, 31.
 Cotes *Vonhocia* reperiuntur. 25, 26.
 Cotonea in *Polonia* crescunt. 3, 15. *Cracovia* 18, 21.
 Covalia. 56, 11.
 Couna. 66, 8.
 Cracovia. 13, 30, 20, 18, 27, 27, 7, 22, 13, 31, 6, 47, 11, 69, 1.
 Ejus praestantia. 14, 5.
 Cracoviensis circulus. 15, 11.
 Cracoviensis districtus. 13, 9.
 Craina 60, 16.
 Crascinum. 38, 13.
 Crasnica. 29, 27, 28.
 Crasnostavia. 46, 21, 26, 27.
 Cremeneccensis districtus. 44, 20.
 Cremenencia. 45, 20.
 Crepicij. 18, 23.
 Cretinga. 67, 7.
 Criczovia ministra. 50, 12.
 Crliovia. 45, 8.
 Crocus crescit in *Polonia*. 3, 15.
 Cromerus. 10, 2.
 Crono. fluv. 33, 13, 66, 8.
 Crosna. 39, 13.
 Crotofinum. 8, 6.
 Crucigeri *Prussici*. 95, 22.
 Crucis lignum in *Calvi montis* monasterio. 3, 1, 2. In monasterio *Benedictinoru Calvimontis*. 13, 5. In abbazia ad *Calvum montem*. 26, 3. Cruces aureae & preciosae *Crac.* 14, 15, 22.
 Crusvicia. 11, 28, 29, 12, 3.
 Ctesovia. 47, 19, 20.
 Cujavia. 4, 10, 20, 6, 10, 11, 3.
 Culma infrequens civitatis. 55, 30.
 Cunonia & Cunovia. 24, 21, 25, 22.
 Cupediae *Polonorum*. 90, 11.
 Cuprifodinæ in *Polonia*. 26, 11.
 Cuprum reperitur in *Polonia*.

INDEX RERVM.

lonia. 3, 19. apud *Tencinū*. 18, 14.

Exportaturè *Polonia*. 89, 29.

Curia Archiepiscopi *Gnesnensis*. 6, 14.

Curlandia. 68, 7, 95, 24.

nunc ad *Livoniam* pertinet.

96, 2, 3. Curlandiæ dux *Polo-*

ni Vasallus. 68, 16, 17.

Curnicum. 7, 2.

Curoniensis lacus. 54, 15.

Curovia. 29, 27.

Cuspis venatoria pro armatura militari *Russis* est. 35,

21.

Gustodes arcis *Crac.* 18, 1.

Czartcovia. 42, 6.

Czartoriscum. 45, 8.

Czemiernici. 29, 29.

Czenstochia. 19, 7.

Czernienseum. 63, 23.

D

Damæ dantur in vivario *Crepiciis*. 19, 11.

Dambrova. 38, 12.

Danieli dantur in vivario *Crepiciis*. 29, 1.

Nicolaus Danielovicz *Vchaniæ* templum exstruxit. 47,

25.

Danciscanos vincit *Zboro-*

vius. 92, 9, 10.

Dantiscum. 34, 20. Eo fetgetes *Breslenses* vehuntur. 11,

24.

Dapiferi. 84, 18.

Decanus infulatus *Zamo-*

sci. 47, 7.

Deliciæ *Italica* in Suburbanis *Cracoviensibus*. 18, 23.

Dembovecia. 23, 19.

Demetrius Suiscius dux

Muscovia. 10, 9. in carcere

mortuus. 64, 13. sepultus in

Crac. Suburbij capella. 64, 11,

12.

Derevancia fluv. 54, 13.

Dermanum. 45, 26.

Derpatum. 69, 7, 70, 3,

60, 25.

Diæcesis *Cracoviensis*. 20,

14, 15. Episcopi *Vilnensis*. 30,

26.

Dialectici *Polonia*. 72, 2.

Dibovia. 12, 15.

Dictamnus *Russia*. 35, 18.

Dinovia. 39, 25.

Discordiæ Procerum. 10, 22.

Distriktus *Biaccensis*. 13, 10.

Bielcensis. 65, 6, 7. *Braslawien-*

sis. 50, 21, 22. *Cracoviensis*. 13,

9. *Cremenecensis*. 44, 20. Dro-

gicki

INDEX RERVM.

- giczynensis*, 65, 6, 7. *Haliciensis*, 15, 16, 22. ad ædem S. Trinitatis *Crac.* eruditi. 16, 14. *Leopoliensis*, 32, 24, 46. 8. *Luceoricensis*, 44, 20. *Mielnicensis*, 65, 6, 7. *Minscensis*, 51, 9. *Modzirensis*, 50, 9. *Novogrodensis*, 48, 27. *Orsanensis*, 25, 15. *Pinscensis*, 34, 15. *Pramisliensis*, 38, I, 40, 19, 25. *Russia*, 39, II. *Sandecensis*, 13, 10. *Slonimensis*, 48, 28, 49, 31. *Stenzicensis*, 26, 25. *Trocensis*, 32, 29. *Vinnicensis*, 42, 23. *Vitebscensis*, 50, 20, *Zitomiriensis*, 42, 24.
- Divitiæ à *Polonia* parantur, 72, 15, 20, 21.
- Dobcicia*, 22, 25.
- Dobra*, 7, 31.
- Dobromilia*, 38, 16, 40, 25.
- Dobroyicia* arx *Firleorum*, 30, 3.
- Dobrovoda*, 46, 5.
- Doctorum Capituli Cathedralis in *Polonia* certus tantum numerus. 6, 7.
- Dolina*, 40, 31.
- Dombrovicia*, 30, 3.
- Dombrouna*, 53, I.
- Domicilia Religiosorum *Vitebsci*, 5, 4, 5.
- Dominicam *Cracovia*, 14, 15, 16, 22.
- Domus in *Sarrap Crac.* nobilium affabre factæ, 23, 2. *Ilcusia* latericiæ, 20, 26. *Ilæ* latericiæ, 25, 18. *Pultovia* latericiæ, 63, 18. *Velunia* latericiæ pulchræ, 9, 6. *Vilna* civiũ pulchræ, 32, 7.
- Donajecius & Dunajecius, 3, 28.
- Donaria mittuntur ad monasterium in *Claro monte*, 19, 14. *Templi Uchanie*, 47, 26, 27.
- Dorca Polonia* plurimæ, 3, 22.
- Dorohobusium*, 52, 30, 53, I.
- Dos filix mercatoris, 72, 18. filix nobilis, 72, 17. filix Senatoriæ, 72, 16.
- Drebnica*, 54, 14.
- Drevantia* fluv. 3, 29.
- Drevicia*, 26, 19.
- Drogiczynaensis* districtus, 65, 6, 7.

INDEX RERVM:

- Dubiecia, 38, 17.
 Dubna, 45, 22, 100, 26.
 Ducatus *Finlandia*, 68, 1.
Lituania 30, 17, 21, 35, 7, 48.
 10, *Osvicimensis*, 13, II, 21, 24.
Severiensis, 13, 12, 15, 3, 20,
 12, 16, 52, 13, 53, 5, 62, 26.
Zatoriensis, 13, 12, 21, 25.
 Dunaigrodum, 42, 8.
 Dux *Curlandia*, 85, 20, *Ivanus*, 30, 22, *Moscovia*, 10, 9, 64,
 12, 13, *Ostrogus*, 23, 26. *Prus-*
sia, 85, 19, hic *Polono* veſtiga-
 lis & ejus vaſallus, 54, 28, 29,
 59, 8, *Radivillus*, 45, 14, *Semi-*
galia vaſallus *Poloni*, 68, 16,
 17, *Zbaravius*, 25, 15. Ejus di-
 titio, 20, 4. Duces *Kiovienses*,
 40, 6, 43, I, Eorum residen-
 tia, 42, 28. Duces *Radivilli*,
 26, 21, 22, 33, 28, 49, 30. Eorū
 nidus, 49, 9, *Ruſſia*, 42, 28, 29,
 43, I. *Stetinenses* homagium
 præſtant *Polono* pro *Pomerani-*
â, 86, 7, 8. Duces militiæ ex-
 teros *Poloni* non habent, 94,
 25, 95, I, Eos Rex creat, 81, 25.
 Ducla, 23, 19.
 Joannes Duclensis mira-
 culis clarus, 37, 19, ſepultus
Leopoli, 37, 19.
- Duna vel Duina, 3, 28, 48,
 22, 51, 25, 67, 19, 68, 18, 69, 21,
 28.
 Dünamunda arx, 68, 29,
 69, 2, 3.
- E
- Eccleſia S. Annæ, *Craco-*
via, 16, 29, S. Marci, *Crac*, 17,
 3, *Tarnovia*, 23, 20. Collegi-
 ata *Brodi*, 45, II, *Chocia*, 8, 2,
Kielcis, 26, 9, *Laſci* & ejus ſu-
 pellex auçta, 8, 24, *Lovicij*,
 9, 30, *Lubluni*, 29, 19, *Olika*,
 45, 16, *Oſſolini*, 28, 4, *Sande-*
cia, 23, 10, II, Metropolitana
Gneſuensis, 5, 3, Parochialis
Mariaburgi, 57, 13, Eccle-
 ſiæ *Cracovia*, 15, 7, 8, Col-
 legiata in *minori Polonia*, 29,
 8.
 Ediçto generali citandi E-
 quites, 91, 16, ante Ediçtum
 tertium non conveniunt in
 bellum nobiles *Poloni* 96, 29,
 Elbinga, 54, 13, munita &
 ſplendida, 57, 15, 80, 21.
 Electrum *Neringa* colligi-
 tur, 54, 19.
 Emporium *Croſna* Unga-
 rorum, 39, 14, *Gedanum* maris
Baltiici, 59, 13, *Leopoli*, 36, 20.

R

Mobi-

INDEX RERVVM.

Mobilavia Moscovitarum. 50, 29. *Posnania* Germanorum. 4, 26. *Regiomonti*, 55. 3. *Riga*. 48. 22. 23. 68. 25. *Sniatini* Valachorum. 40. 14.
 Episcopatus *Varmiensis*. 57, 22.
 Episcopus *Armenus*. 41. 20. *Cameneccensis* Catholicus. 41. 19. 20. 42. 14. *Chelmensis*. 46. 21. 25. *Cracoviensis*. 15. 3. 17. 20. 20. 15. 21. 25. 18. 29. 62. 25. *Cujaviensis*. 27. 9. 10. *Culmensis*. 36. 1. 55. 31. 56. 11. 12. 58. 6. *Kioviensis*. 36. 9. Catholicici ritus. 43. 7. Græcanici ritus. 43. 5. *Luccoriensis*. 44. 21. 22. 63. 11. 12. 65. 4. *Masovia* Episcopus non est. 63. 7. *Pin-scensis*. 34. 24. *Plocensis*. 61. 19. 62. 2. 63. 11. *Plosci*. 62. 6 qui *Pulsoviensis* territorij princeps. 62. 23. Ejus reditus. 62. 20. *Pomerania* proprius. 59. 25. 26. *Posnaniensis*. 7. 11. 63. 11. *Pramisliensis* Latinus & Græcanici ritus. 36. 9. 38. 2. 3. *Rusorum* Græcanici ritus. 38. 3. 44. 24. in spiritalibus subest Archiepiscopo *Polocensi*. 52. 23. Ejus cathedra *Crafnostavia*. 46. 22. *Samogisia* Romanus.

65. 24. 66. 21. 22. *Smolensis* Catholicus. 52. 25. *Varmiensis*. 55. 24. 58. 5. 62. 25. *Vendensis*. 68. 13. 14. *Venda* institutus Catholicus. 7. 10. 11. *Vilmensis*. 30. 22. *Uladislaviensis* *Cujavia* scribit se Episcopum *Pomerania*. 59. 27. Episcopi *Polonia* sunt Cancellarij & procancellarij. 87. 27. 28. in Senatu regni sunt primi. 87. 16. Episcopi duo *Chelma*. 46. 20. Episcopi à Rege nominantur. 81. 24. quot in *Polonia*. 82. 17. Eorum ordo. 82. 20. 21.

Equestris Ordo. 17. 29. in Equestrē ordinē inconsulto Senatu Rex neminem transcribit. 81. 21. 22.

Equi venduntur ex *Polonia*. 89. 30. generosi ab *Armenis* adducti. 41. 23. Parvi *Samogitarum*. 66. 18. Venales *Jaroslavia* sunt. 38. 22. Et *Sniatini*. 40. 15.

Equitatus *Polonia* ex Nobilitate est. 91. 5. 6. 93. 28. hosti obviamit antequam fines *Polonia* attingit. 91. 6. 7.

Equites generali edicto citandi. 9. 16. Ultra quinque millia.

INDEX RERVM.

milliaria extra patriam non procedunt, 91, 17, 18. Equitū divisio, 39, 5.

Eremitæ Augustiniani *Cracovia*, 16, 23. S. Pauli *Crac.* 16,

13.

Eremitorū PP. Camaldulensium in monte *Argentino*, 21, 14. in Sylvis *Sydlowia*, 27, 35.

Carmelitarum discalceatorum apud *Seleciam*. 18, 13.

Carthusianorum *Bereza*, 34, 11, 12. PP. Discalceatorum prope *Visniciam*. 22, 28, 29.

S. Romualdi sectatorū prope *Sydlowiam*. 27, 25, 6.

Estlandia, 78, 7.

Evangelium prædicant Monachi S. Basilij per *Scythiam* remotiorem, 43, 22.

Europa, 42, 29. 43. I. 54, 3.

Euxinum mare, 39, 31, 43, 27.

Excubiæ perpetuæ Nobilium in arce *Cracovia*. 18, 4, 5. Perpetuæ *Lubowia*, 13, 15, in *Podolia*, 9, 17.

Exemplis Poloni commoventur, 71, 4.

Exercitus Joannis Alberti.

95, 28, 29. *Polonia* equitatum constar, 91, 4, 5. *Polenorum* dilabitur fame. 99, 7, 8. qualem & quantum Rex *Polonia* habere queat in castris. 95, 20, 21, *Uladislai Jagelloni*. 95, 22. *Sigismundi*. vid. *Sigismundus Augustus*, I, III.

Exportari solita ex *Polonia*. 89, 23. Exportantur plura ex *Polonia* quam importantur, 90, 3.

F

Facultates Academiae *Cracov.* suos regunt, 15, 31.

Fame laborant bella *Polonica*, 98, 30, 99, 1. fame exercitus *Polenorum* dilabitur, 99, 7, 8.

Familia *Masovia* Equestres maximæ. 64, 19, 20. *Pracniensis* regionis maximæ. 64, 26.

Familiarem rem *Poloni* curant. 72, 12.

Fastovia, 44, 2.

Felstinum. 42, 18.

Fera *Litwania*, 34, 18. *Msciu-laviensis* satrapia. 50, 17. *Polonia*, 3, 21. *Russia*, 35, 16. alba

R 2

Russia.

INDEX RERVM

Russia, albæ. 48, 16, 21.

Ferina Viâ Polonorū. 73, 25.

Ferrariæ Officinæ terræ Chelmensis. 47, 22, 23. in *Sarrapia Trocensi.* 25, 27.

Ferrifodinæ. 26, 23.

Ferrum in *Polonia* reperitur. 3, 19, apud *Olstiniā* 18, 16 apud *Vonchociam.* 24, 21. Exportatur ex *Polonia.* 89, 29.

Fertilitas regionis *Breste.* II, 22. *Calisij.* 7, 28. *Juniuladislavia.* II, 4. *Sarrapia Msculaviensis.* 50, 15. *Pinczovia.* 24, 9, 10. *Polonia.* 7, 28. *Prussia.* 55, 28. *Russia albæ.* 48, 18, 19. *Samogitia.* 66, 3.

Ficus crescunt in *Polonia* 3, 15. *Crac.* 18, 21.

Finlandiæ ducatus. 68, 1.

Henricus Firleus palatiū in *Czemiernicis* exstruxit. 30, 1. *Ejus* tiara *Episcopalis.* 6, 26, 28.

Firmamenta regni Polonia. 70, 28.

Flores dantur in *Polonia.* 3, 16. *Crac.* 18, 22. in *Russia.* 35, 18.

Fluvii Lituaniæ. 30, 12. *Livonia* piscosi. 67, 21. *Polonia* navigabiles. 3, 30. præcipui *Polonia.* 3, 27. *Prussia.* 54, 10. *Russiarubra.* 36, 29.

Fœd^o Rex Poloniae nō icit inconsulto *Senatu* 81, 19. *Fædera* statuunt *Nobiles.* 77, 15.

Fontes Radzejovix. 10, 15.

Forma Reip. Polonica qualis. 80, 24.

Fortalitium Brodi. 45, II.

Fortalitia Poloni non habent. 100, 22, 23.

Forum Vitna. 31, 6. *Zaclicyni* pulchrū. 28, 20. *Fora* instituntur diebus festis. 73, 22, 23.

Fossæ Nesvizia. 49, 21. arcium *Sarrap. Vitebsiensis.* 51, 7.

Fossilia Bochnia plurima. 22, 24. *Palat. Crac.* 18, 8.

Franciscani Cracovia. 16, 10. *Leopoli.* 36, 23. *Conventus* *Crac.* 16, II, de *Observantia, Crac.* 16, II, *Sacra* faciunt *Socalia.* 45, 1.

Fraumberga. 57, 26. sive *Fraumburgum.* 80, 21.

Fructus Cracov. 18, 21. exotici in *Polonia.* 3, 15. *Polonia.* 3, 5, & seq. *Fructuum Polonia* præstantia. 3, 10. *Pomeraniæ* abundantia. 16, 13. *Sendomiria & Zavischossi* præstantia. 24, 26.

Fruges territorij Berisoviensis. 51, 9. *palat. Brescianensis.* 33, 26.

INDEX RERVM.

33, 26. *Lituania*, 30, 9. *distri-*
ctus Finſceniſis, 34, 19. *Polonia*
 univerſa, 3, 5. *Pomerania*, 60,
 13. *Poſnanieniſis ſatrap.* 7, 28.
Ruſſia, 35, 16. *Scarbimiria*, 24,
 5. Frugum copia *Breſte*, II, 22.

Frumentum *Juniuladula-*
vieniſis regionis, II, 4. *Livo-*
nia, 67, 17.

Fulſtinia, 38, 16.

G

Garvolinia, 63, 25.

Gedanum, 57, 2, 10, 59, 12.
 In ejus Suburbanis Episcopus
Uladislav, poſſeſſiones habet,
 59, 29.

Michael Gedrucius Cracovia
 ſepultus, 17, 4, 66, 29. *Gedru-*
cius dux Auguſtinianos *cruce*
rubea fundavit, 66, 26, 27.

Gelda, 60, 3.

Gemmæ Eccleſiæ *Czenſto-*
chia ingentes, 19, 16. *Leopli*,
 37, 9. in *Poloniam* importan-
 tur, 90, 6.

Generalis majoris *Polonia*, 7,
 17. Præſectus *Cracov*, 17, 24, 25.
 Generales exercituũ, 84, 17

Germania, 34, 9, 22, 51, 1.

Germani, 29, 22. *Conna* æ-
 dificarunt, 66, 10. ad nundi-

nas *Lublinum* veniunt, 29, 22.
 in *Polonia* habitant & juſ *Saxo-*
nicum ſibi petunt, 79, 22. *Polo-*
nicum aërem nõ tolerant, 98,
 10, II. *Polonis* inhiant, 95, 16, à
Polonis pelluntur, 101, 4. *Pome-*
raniam naſti ſunt, 58, 23, 24. à
Ruſſis capti, 39, 4. Germano-
 rum legiones captæ, 92, 24.

Gervandia, 68, 8.

Gidlenſis reſidentia, 19,
 22.

Gitoviani, 67, 13, 14.

Gladiferi *Polonia*, 84, 22.
Pruſſia, 58, 16.

Glebocium, 52, 10.

Gliniani, 37, 24.

Gnesdo Sclavonicè *midus*.
 55, 25.

Gnesna, 5, 20, 27. à nido-
 rum multitudine appellata,

Gnieucovia, 12, 14.

Gnjevum, 57, 14.

Golubia, 56, 10.

Goluchovia arx, 8, 4.

Gombinum, 10, 8.

Goplus, II, 6, 28. *Gopli*
 infula, 12, 7.

Alexander Goſievſki Col-
 legium Jeſuitarum *Viechſci*
 fundavit, 51, 3.

INDEX RERVM.

Gostinia 64, 13.
 Gostinum. 10, 8.
 Gotthi. 2, 23.
 Grabovia. 7, 31.
 Græcanici rit⁹ homines in
Russia & Lituania tolerantur.

88, 4, 5.

Gregorius XIII. Collegi-
 um Studiosorum *Vilna* cre-
 xit. 31, 26.

Grodecia. 37, 25, 42, 7.

Grodna. 31, 13. hic *Stepha-
 nus* Rex libenter moratus est.
 33, 15, 16.

S. Jean, Grothius *Crac.* qui-
 escit. 16, 21.

Grudentum. 56, 10.

Grunevaldum. 95, 23.

Gurzno. 61, 18, 19.

Gustavus. 9, 21. Ejus pa-
 ter. 6, 2. Gustavum parva
 manu fugavit *Konieczpolsisus*.
 92, 26, 27, 28, 29.

Gurestadia. 58, 1.

Gymnasium *Biala*. 33, 29.
Brod. 45, 11, 12. *Posnania*. 5,
 5. Academicum *Valisovia*. 5,
 3. *Jedlinskio*. 25, 12, 13. *Arria-
 norum Rocovia*. 27, 13. *Ar-
 tium humaniorum Leopoli*.
 36, 25. Calvinistarum

Vilna. 32, 12. *Castren-
 se Plosci*. 62, 27. *Hæreti-
 corum Torunia*. 56, 17. *Jc-
 suitarum Orszel*. 53, 3. *Torunia*.
 56, 17. *Lutheranorum Gedani*.
 60, 1, 2.

H

Habitationes Cleri *Corc-
 zyni*. 28, 8. habitationes *Polono-
 rum* magnificentiores sunt
 hodie. 23, 4.

Habus fluv. 54, 16.

Hæretici non sunt *Leopoli*.
 36, 17. in *Riea* varij. 69, 4.
 Hæreticis infesta *Polonia*. 87,
 1, 2. *Vilna* extirpati. 32, 15.

Haiduci. 93, 9.

Haleces importantur in
Poloniam. 90, 7.

Halicia. 40, 3.

Halicensis Rex. 40, 4, di-
 strictus. 39, 27.

Simon Halicius Cracovia
 quiescit. 16, 31.

Harcabufferi. 93, 8.

Haria. 68, 8.

Hastæ *Rufforū* arma. 35, 20.

Hebræi in *Polonia* sunt. 88,
 10.

Hegumenus proprius est

INDREX ERVM.

- Dermani* Monachis S, Basilij 47, 28. *Zamoſeij*. 47. 21. *Zolk-*
Ruſſicis 45, 27.
 Heilsberga. 57, 25.
 Herbæ *Polonica varia*. 3, 16, 29.
 18, 22.
 Hollandia, 67, 20.
 Holovacce. 65, 9.
 Homagiū præſtant pro *Po-*
merania Duces *Steſinenſes* *Pol-*
ono. 86, 7, 8.
 Homlia. 50, 12.
 Honores Reip. Rex con-
 fert. 81, 28, 29.
 Hordeū *Ruſſia alba*. 48, 19.
 exportatur ex *Polonia*. 89, 24.
 Horologium *Gedani*. 60, 2.
 Hortus Italicus *Crepicus*.
 19, 5. Comitum *Roxaſeio-*
rum *Crotoſini*. 8, 6. *Lebſovia*.
 21, 11. *Niepolomicenſis*. 22, 18.
Pilcia Italicè cultus. 20, 8.
Rudnici. 32, 20. *Solecia*. 25, 17.
Vonhocia. 25, 24, 15. Horti
Boſentini. 25, 31. *Breſcie*. 34, 5.
 in *Suburbanis Cracovia*. 18, 19.
Czemiernicis. 30, 2. *Lancuti*.
 38, 30. *Lituania*. 30, 9. *Nesvi-*
ſia. 49, 19, 20. *Ploſci*. 62, 31.
Podhorcenſis palatij. 45, 13.
Pultovia. 63, 19. *Radſejovia*. 10,
 5. *Varſovia*. 64, 5. *Uchanie*.
 Hoſius Cardinalis Colle-
 gium Jeſuitarum *Brunſberga*
 fundavit. 57, 30.
 Hoſpitalitas *Polonorum*. 71, 7.
 Hoſtes *Polonia* potentes.
 95, 14, 15.
 Humaniora præleguntur
Torunia. 56, 20.
 Humanitatis profeſſores
Vilna. 32, 2.
 Hungaria. 93, 14.
 Hungari non tolerant ac-
 rem *Polonicum*. 98, 10, 11.
 Huſiatinum. 42, 4.
 Huſiones importantur in
Poloniam. 90, 7.
 Huſſari. 93, 8.
 Huſſus. 87, 3.
 S. *Hyacinthus Cracovia*
 quieſcit. 16, 21.
 I
 Jaelovecia. 42, 7.
 Jagellonicæ proſapix Li-
 beralitas circa ſacra *Craco-*
via. 14, 13.
 Janovecia arx. 26, 28.
 Janovia. 33, 27, 42, 6r
 Jaroa-

INDEX RERVM.

- Jaroslavia. 38, 17, 39, 10.
 Jarosovia. 42, 18.
 Javorisvia. 37, 28.
 Jedlinskio. 25, 12.
 Jesuitæ in insula *Narva*.
 63, 21. *Posnania*. 5, 12. *Riga*.
 69, 5. expulsi. *Vendâ*. 70, 13.
 utiles in vinea Domini Ope
 rarij. 52, 1, 2. vid. *Radivillus*,
 & *Templum*.
 Jesupolis. 42, 7.
 Ignatiani ad S. Petrũ majo-
 rem *Cracovia*. 16, 12. vid. *Resi-*
dentia, *Schola*, *Templum*.
 Ilcussia. 18, 9, 20, 22, 21,
 6. *Ilcussia* domus latericiæ,
 20, 26.
 Ilza. 25, 17. *Ilza* domus late-
 ricæ. 25, 28.
 Imago B. V. miraculosa
Boreci. 87. à *Luca* picta *Czen-*
stochia. 19, 11, 12, 21. *Leżajsci*.
 28, 24. *Siepercia*. 26, 5. in
Skompe. 61, 16, 17. *Socalia*. 44,
 28. in *Trocensi* civitate. 33, 8.
Ziroviciis. 50, 3, 4.
 Imperij Romani princeps
Poloni Vasallus. 59, 6, 7.
 Importari *Polonia* solita.
 90, 2.
 Incendium *Vilna*. 32, 7.
 Incolæ *Podolia* milites sunt
 42, 11, 12.
 IncurSIONES *Tartarorum*.
 38, 12.
 Induciæ *Polonia* cum *Sue-*
cis. 69, 16, 17.
 Inexpugnabilis loc⁹ prope
Lencicium. 10, 25.
 Infestatio *Scythia*. 42, 9.
 Ingenia *Polonorum*. 71, 7.
 Inobedientia nobiliũ. 101,
 23.
 Inovlodia. 26, 20.
 Insigne regni *Polonia* aquila
 alba. 5, 28. Insigne gen-
 tilicium *Valeria* familiæ Cor-
 vus. 64, 30. Insignia sua *Le-*
opoli donavit *Sixtus* V. pont.
 36, 18.
 Insula fluvii *Bug*. 45, 2.
 lacus *Goplensis*. 12, 7. *Narva*.
 63, 20. *Neringa*. 54, 18. *Seve-*
ria. 20, 13. *Zulava*. 57, 5. In-
 sulæ *Borysthenis*. 44, 6.
 Intemperies *Polonia*. 3, 7.
 Interregni tempore pro-
 rex. 6, 1.
 Josaphat occisus *Vitebsci*.
 50, 24. sepultus *Polorzi*. 51,
 28.

INDEX RERVM:

Isaias confessor quiescit
Cracovia. 16, 22.

Italia. 34, 9.

Itali mercatores in Satria
Cracoviensis, 23, 6. *Lublinum*
ad nundinas veniunt.
29, 22.

Iter facientes *Poloni* ut incedant
mares & fœminæ. 75, 29.

Ivanus dux Episcopus *Vilnensis*,
30, 22.

Judæi *Brescïe* conveniunt
promotionum causa. 34, 10.
ibidem Scholam habent. 34,
7, 11.

Judicare rex nobilem solus
nequit. 77, 25.

Judices *Polonia*. 54, 22.
Prussia. 58, 16. Judices Rex
eligit. 81, 27.

Judicia communissime peraguntur
Cracovia. 20, 18. Judicia
Nobilium *Lencicia*. 10,
27. Spiritualia Archiepiscopi
Gnesnensis exercet Cancellarius.
6, 13. Tribunalitia *Lublini*
peraguntur. 29, 23. Judiciorum
locus *Braslavia*. 42,
20.

Jumenta *Livonia*. 67, 18. *Polonia*.
3, 20.

S. Ivo Episcopus *Cracovia*
quiescit. 16, 21.

Jurisconsulti *Polonia*. 72, 3.

Jurisdictio Archiepiscopi
Ruthenici relicta *Vitebsci*, 50,
27. arcis *Chencinia*. 26, 14, 15.

Episcopi *Cracoviensis*. 29, 8. Episcopi
Plocensis. 61, 20. Episcopi
Rustici. 44, 26. Episcopi
Vilnensis. 30, 20. Magistratum

Sandomiria assidua. 25, 1, 2.
Palatini *Pomerania*. 59, 9, 10.

Præfæcti generalis *Cracoviensis*,
17, 17. Præfæcti *Posnaniensis*,
7, 18. Præfæcti *Vilnensis*. 31, 2.

Jurisditioni regionum magistratum
exempta est Nobilitas *Varmiensis*.
7, 24.

Jus *Culmense*. 80, 20. *Lubecense*.
80, 22. Municipale *Prussia*.
57, 24, 25. 80, 19.

Nobilium peculiare. 80, 6. *Saxonicum*
â *Polonis* receptum. 79,
21. in urbibus tenet. 78,

24, 80, 1, 2. Juris prælectiones
in *Lubranfciano* Athenæo. 5,
16. Juris Professores *Vilna*,
32, 2. Jura Pragmatica *Polonia*.
80, 16.

Juventus docetur *Bari*. 42.
5. *Camencia*. 41, 28. *Crovis*. 67,

S

5, in

INDEX RERVM.

5. in *Cherniechowiensi* palatina-
 tu. 48, 6. *Gedani*. 59, 30. *Grod-
 na*. 33, 21. *Miedieczi*. 46, 4.
Plesci. 62, 26. *Posnania*. 5, 13.
Racovia. 27, 14. *Sandomiria*.
 25, 4. *Vinnicze*. 42, 21, 22.
- K
- Stanislaus Karncovichus* Col-
 legium fundavit *Calisij*. 7, 24.
Kazimiria. 7, 1. vid. *Caži-
 Kcina*. 7, 1. (*miria*,
Kielcij. 24, 19. 26, 9.
Kiovia. 42, 28. 44, 18. Re-
 sidentia Ducum *Kiovia*. 42,
 28. *Kiovia* duces imperatori-
 bus graves. 43, 1. Eorum
 corpora pro sanctis colun-
 tur. 43, 15. vide *Sepulcrum*.
Kircholmia munita. 69, 21.
 92, 21.
Kitaigrodum. 42, 8.
Knisinum. 65, 9.
Albertus Kojalovicus. 31,
 28.
Kokenhausum arx. 69, 29.
Stanislaus Kokofzka. *Crac.*
sepultus. 17, 2.
Komarna. 37, 25.
Konicpolscius Gustavum
 fugavit parva manu. 92, 26.
 27, 28, 29. Legiones duas *Sue-*
- ci* capit. 60, 28. *Stanislaus* Ko-
 nicpolscij Liberalitas & pie-
 tas. 45, 9. *Konicpolscioru*
nidus. 19, 30.
- L
- Lacus Russia rubra* abundans.
 35, 23.
Lachovicia munita. 49, 5.
 100, 26.
Lacki. 38, 12.
Lactaria Polonorum victus.
 73, 21.
Lactitinia Resovia plurima.
 39, 2.
Lacus Curoniensis. 54, 24.
Goplenfis. 12, 7. *Livonia*. 67,
 21. *Polonia*. 30, 26. *Ukraina*
 40, 27. *Lacus* piscosi *Cujavia*. 12
 5 *Dobrinensis* Satrapiae. 61, 13.
Lituania. 30, 12. *Prussia*. 54,
 15.
Lagovia. 27, 9.
Lana exportatur ex *Polonia*.
 89, 25.
Lancutum. 38, 25, 100,
 25.
Landiscorona. 13, 21.
Landiscoronensis arx. 21,
 28.
Lapis vivus in agro *Pincze-*

INDEX RERVM.

via plurimus. 24, 9. Lapidēs
preciosi *Leopoli*, 39, 9, 10. fa-
bricæ utiles *Vonchocia*, 25, 25.

Lardum victus *Polonorum*.
73, 10, exportatur è *Polonia*,
89, 31.

Lascum vel Laskum, 8, 21.
Lasci comitatus. 8, 22.

Joannes Lascus præposi-
tum infulatū fundavit *Lasci*,
8, 21, 22. Ejus fratres suppel-
lectilem Ecclesiæ ibidem au-
gent. 8, 24.

Latericiæ domus *Ilcusia*,
20, 26. *Ilze*, 25, 18. *Pulsovia*.
63, 18. *Velunia*, 9, 6.

Laticzovia, 42, 4.

Latina lingua *Polonis* fami-
liaris. 71, 15. Latinâ linguâ
deciduntur causæ in judicijs
Polonia. 71, 17.

Latine communiter di-
seunt *Poloni*, 71, 14.

Lavia fluv. 54, 14, 15.

Lazurij fodinæ *Kielcis*.
26, II.

Lazurium in *Polonia* repe-
ritur *Kielcis*, 24, 19. expor-
tatur è *Polonia*, 89, 28, 29.

Lechus autor *Polonorum*.
2, II, 5, 23, 21, 3.

Legata Ecclesiæ *Guesnensis*.
6, 27.

Legatus natus. 5, 30, 31.

Legumina plurima in *Li-
tuania*. 30, 9. in *Polonia*, 3, 6.
exportantur è *Polonia*, 89, 25.

Leitlandia, 68, 6.

Lelovia munita, 20, 3.

Leloviensis districtus, 13,
10.

Lemburgum, 59, 6.

Lencicia, 10, 24.

Lenczna, 29, 28.

Leo X. S. *Casimirum* cano-
nisavit. 31, II.

Leopoliensis districtus, 37,
24, 46, 8.

Leopolis munita, 36, 13.

37, 5, 41, 18, 96, 3, 19, 97, 18.

Leopoli insignia sua *Sixtus*
V. Pontifex donavit. 35, 18.

Lepores dantur in *Polonia*,
3, 22. albi in *Russia albâ*, 48,
15.

Lesko, 39, 25.

Lesniovices *Moscovos* fugat
parva manu, 91, 27, 28.

Lesno Comes, 8, 4, 5.

Levartovia, 29, 28.

Lex sumtuaria *Polonis* nul-
la. 75, 15. Leges à principio
S 2

Polonis

INDEX RERVM.

Poloniæ nullæ. 79, 6. Leges novas inconsulto Senatu non scribit Rex. 81, 20. Eas per tribunos fanciunt Nobiles. 77, 14.

Lezaiscum, 28, 21.

Lica fluv. 54, 14.

Lida. 32, 21.

Lignæ ædes & ædificia vide in *AEdes & AEdificia*.

Ligno proscinditur ager *Samogitia*. 66, 17.

Lincovia. 67, 13.

Lintamina *Resovia* plurima 39, 3.

Linum in *Russia alba* plurimum. 48, 20. ejus cura in districtu *Pramisiensi*. 39, 7. ex portatur è *Polonia*. 65, 25.

Lipovecia, 13, 22, 20, 13, 17.

Andreas Lipski fundavit Ecclesiam Collegiatam & præpositum infulatum *Choricia*. 8, 2.

Literati amantur *Leopoli*. 36, 19.

Lites in *Polonia* olim arbitrio finitæ. 79, 16. Litium origo inter *Polonos*. 72, 29.

Littus maris *Balthici* ceteri

Rex *Poloniæ* habet. 59, 4. Ulterius ad Imperium *Romano Germanicum* spectat. 56, 5.

Litora *Prussia*. 59, 24.

Lituania, 1, 9, 4, 8, 30, 6, 14, 23, 32, 30, 35, 4, 40, 18, 48, 23, 53, 20, 54, 12, 66, 6, 68, 4, 70, 13, 96, II. caret sale, 40, 18. *Lituanix* cultura. 30, 5. Ejus divisio. 30, 18. *Lituanix* Ducatus. 30, 17, 21, 35, 7, 48, 10.

Lituani. 74, 3, 95, 26.

Livones parva manu vincit *Leo Sapieba*. 92, 7, 8.

Livonia, 1, 10, 48, 22, 69, 24, 70, 6, 92, 20, 95, 24, 96, 1, 8. dives. 67, 16. recuperata à *Mosca*. 70, 10. Ejus divisio. 68, 6. Ejus partem *Suecus* habet. 68, II.

Lobzovia, 21, 10.

Lomza, 63, 27.

Loricæ *Rufforum*. 35, 20.

Lovicienfis agri aves. 10, I.

Lovicium. 9, 25.

Lubavia, 56, II.

Lublinum. 29, 12. Ejus præstantia. 29, 15.

Lubomirscius Comes.

27, 28. *Stanislaus Lubomirscius*

scijs templa *Lancurs* extru-
xit. 38, 28.

Luboulia. 13, 14.

Joannes Lubranscius Gym-
nasiũ publice *Valisoria* con-
didit, 5, 3.

S. Lucæ picta imago *B. Ma-*
ria, 19, 12. vide *Imago*.

Luceorienſis diſtrictus, 44,
44, 20.

Lupi dantur in *Polonia*, 3,
22. Albi in *Ruſſia alba*, 48, 15.

Lupulus in diſtrictu *Pin-*
ſcenſi plurimus, 34, 20. in *Ruſ-*
ſia alba, 48, 20. exportatur ex
Polonia, 89, 25.

Lustratio armorum apud
Polonos fit poſt *primã* Paſcha-
tis Dominicam, 97, 26, 27

Lutherani profeſſores *El-*
binga, 57, 20.

Lutherus, 57, 4.

Lutres dantur in *Polonia*,
3, 24.

Luxus *Polenorum*, 72, 20.
21, 73, 13, 16, &c: Luxus ve-
ſtium perdit *Polonos*, 75, 16.

Lynces dantur in *Polonia*,
67, 23.

M

Machinæ bellicæ *Gedani*

plurimæ, 59, 20.

Magiſtratus *Cameneſia* &
ejus prærogativa & autori-
tas, 41, 25. *Elbinga*, ubi & An-
gli habent, 57, 17, 18. terræ
Grodneſis, 32, 28. Palatinatus
Lublinenſis, 29, II. *Pruſſorum*,
58, 15. *Ruſſia*, 41, 24, 25. *Sendo-*
miria & ejus jurisdictio, 25, 2,
terræ *Vielunenſis*, 9, 2. *Vilna*, 31,
2. *Volcoviſcenſis* territorij, 32,
28. Hæretici *Torunia*, 56, 18.
cum jurisdictione vel ſine
Jurisdictione Satrapiz *Pos-*
nan, 7, 15. terreſtres & Ca-
ſtrenſes palatinatus *Cracov*,
17, 23, 24. Satrap. *Pinſcenſis*,
34, 16. Palatinatus *Pramiſlia*,
38, 7. Magiſtratus Rex eligit,
81, 27.

Magiſtri *Biala*, 33, 3. *Craco-*
viſis Academiz, 15, 30.

Magnates in luxum omnia
inſumunt, 78, 13, 14. Magna-
tes *Sarmatiæ* hortos habent &
palatia, 47, 27, 28.

Majeſtas Regis *Poloni* legi-
bus vincita, 83, 6. limitata, 84,
10, II. Venerabilis cunctis,
85, 14.

Mala creſcunt in *Polonia*, 3,

9. *Sandomiria & Zawichostiplu-*
 rima. 24, 25.
 Malogostia. 26, 16.
 Marchia. 2, 21, 4, 3, 12.
 Mardures dantur in *Polo-*
niâ. 3, 24. in sylvis *Livonia*.
 67, 23.
 Magaritzæ in templis *Leopo-*
li. 37, 12. importantur in *Pol-*
oniam. 90, 6.
 S. Mariæ imago miraculo-
 sa. vid. *Imago*.
 Mariani. 90, 7.
 Marieburgum munitum.
 56, 28. 57, 9.
 Marmor reperitur in *Polo-*
nia apud *Chenciniam*. 24, 20.
Cunonia. 25, 22. apud *Selectiâ*.
 18, 12. *Marmora Podolia*. 41,
 13, 14. *Visnicia*. 22, 31.
 Marmoris fodinæ. 26, 13.
 Marschalcus. 81, 24, 25.
 Archiepiscopi *Gnesnensis*. 6,
 13, & ejus officium. 6, 15. M.
 D. *Lituanie* supremus. 83, 30,
 31. curiæ regni *Polonia* supre-
 mus. 83, 28, 29. Marschalci.
 66, 2.
 Martinovia. 40, 30.
 Martyriū affectatur. 43, 22.
 Masovia, 1, 10, 4, 13, 12, 23.
- 53, 20. 54. II. 61, 6. 63, 7. in
 spiritualibus subest Episco-
 pis *Plocensi*, *Posnan*. *Luceorien-*
si. 63, II. ejus divisio. 61, 7.
 Mathematicæ disciplinæ
 docentur in Athenæo *Lw-*
bransciano. 5, 15.
 Mathematici *Polonia*. 72, 2.
 Matrimonij causiæ disce-
 ptantur coram Vicario Epi-
 scopi *Gedani*. 59, 24, 25.
 Maximilianus profligatus,
 47, I. ad regnum *Polonia* vo-
 catus. 46, 29.
 Medici uxorati domi do-
 cent *Cracovia*. 15, 20, 21.
 Medirecia. 100, 2.
 Meditullium *Polonia*. 51, 6.
Russia rubra. 46, 9.
 Mednicia. 66, 24.
 Medo quomodo fiat. 64, 6.
 Mel plurimū in distr. *Pin-*
scensi 34, 18. in *Russia*. 35, 16, 17,
 23. in *Russia alba*. 48, 20. ex-
 portatur e *Polonia*. 89, 26. vē-
 ditur *Sniatini*. 40, 15. mellis
 copia *Russis & Lituanis* est. 74,
 4.
 Meletius dux *Rusforū*. 96, 8.
 Melopepones, crescunt in
Polonia. 3, 16. *Crac.* 18, 22.

Melfa-

INDEX RERVM.

- Mellicum. 58, 2.
 Melstinum. 13, 21.
 Memenus. 33, 13. Ei pons
 impositus à *Sigismundo*, III. 33,
 17, 18. vid. *Nemenus*.
 Mendicantes vid. *Monaste-
 ria*.
 Mercatores *Cazimiria*. 29,
 26. *Elbinga*. 57, 16. *Lublina*. 29,
 26. *Pinsci*. 34, 21. *Polotzi*. 25,
 26. *Torunia* hæretici. 56, 18.
 19. *Vilna* Angli & Scoti. 32. 14
 Mercatura *Plosci*. 62. 30.
Prussia 54, 5.
 Merces, *Lituania*, *Polonia*,
Russia. 54, 2. varix apportan-
 tur *Jaroslaria*. 38, 19. Expor-
 tari solita, 89, 23. Importari
 solita, 90, 2.
 Metalla reperiuntur in *Polo-
 nia*. 3, 18. in districtu *Crac*. 18, 8
 apud *Kielcos*. 24, 18. habet *Prus-
 sia*. 53, 24, 25. *Germania* eis abun-
 dat nec indiga *Polonia*. 106, 17.
 Metropolis *Polonia majoris*.
 4, 22. Regni. 13. 30. 31.
 Metropolitana *Russia*. 43, 6.
 Meva. 60, 25.
 Midnici. 21, 7.
 Miechovia. 23, 30.
 Miedieczum munitum. 9,
 45, 29.
Mielnicensis districtus. 65,
 6, 7.
 Miles *Polonia* animosus,
 91, 22. exigua manu multos
 vincit, 91, 25, 93, 3. conduci-
 tius oppugnationes facit. 91,
 13. Stipendiarius decernitur
 cum extra fines regni eundem.
 91, 20, 21. Præsidarium mi-
 litem non habent Urbes *Polo-
 nia*. 95, 11. milites sunt Vestium
 inventores *Polonia*. 74, 10. Sine
 stipendiis militant, 94, 191
 milites sepulchri Christi. 23,
 39. eorum divisio ibidem vid.
Sepulchrum, *Templum*.
Nicolaus Milesius. 96, 8.
 Militia *Polonia*. 90, 21, 25.
 defensionem non expugnatio-
 ni apta est 91, 12. cura militiæ
Polonorum vilescit, 72, 30.
 Milium exportatur è *Polo-
 nia*. 89, 24.
 Minoritæ imaginem *B. Ma-
 ria* habent in *Skempe*. 61, 16.
 minoritæ de observantia. 16,
 24, 25. vid. *Monasterium*, *Sepul-
 tura*, *Templum*.
Minscensis districtus. 51,
 9.

INDEX RERVM,

- Minscum* arx munita & populantur *Poloni*, 101, 9, 10.
 oppidum. 49, 2, 51, 9, 15, 63.
 25. hic parlamentū celebra-
 tur. 51, 19.
- Miracula fiunt in Abbacia
Benedictinorum in iugo *Calvi
 vi montis*, 26, 5. *Joannis Du-
 clenſis*, 37, 19. *Sanctorum
 corporum Cracovia*, 16, 20. ad
 tumulum *Michaelis Gedrucii
 Cracovia*, 67, 3. fiunt & *Supras-
 li*, 65, 20.
- Miscellanea rerum Eccle-
 ſiaſticarum *Lituania*, 31, 30.
- Misdzibozia*. 42, 6, 7.
- Miscovius* Marchio. 24,
 6.
- Miſſæ* plures fiunt *Craco-
 via* quotidie. 25, 2.
- Mitra* Episcopalis *Leopoli*,
 37, 13, 14. *mitræ* Episcopales
Cracovia. 14, 24.
- Modzirensis* diſtrictus. 50,
 9.
- Modziria*. 50, 14.
- Moenia* *Marieburgi*. 56, 29.
Zamoſci. 47, 5.
- Mohilavia*. 50, 30.
- Moldavia*. 35, 24. 36, 28.
 39, 29. *Turcam* agnoſcit *Do-
 minum*. 86, 12, 13. *Moldaviam*
- Monachi* S. *Baſilii Kiovia*,
 43, 18. 45, 27. per *Scyrbiam* re-
 motiorem *Evangelium* præ-
 dicant. 43, 22. converſi. 43,
 23, 24. *monaſteria* in *Ruſſia*,
 habent. 43, 24. *Schiſmatici*,
 43, 11, 45, 28. *Plura* de *Mona-
 chis* vid, in *Abbas & Monaſte-
 rium*.
- Monaſterium Alvernense*.
 13, 27, 28. *Andreoviense*. 13, 28.
Bielanense. 13, 26. *Bieſophia*,
 27, 28. *Bleſoviense*. 7, 7. in in-
 ſula fluvii *Bug* munitum. 45,
 3, 4. *Calvaria*, 13, 26. S. *Ca-
 tharinæ* ad radices *Calvi mon-
 tis*, 13, 6. 26, 7. *Cracovia*. 16, 10.
Claratumba ſeu *Mogilense*. 22,
 15. in *Claro monte*. 19, 10. *Clobu-
 cu*. 19, 4. S. *Crucis* in *Calvo
 monte*. 3, 1. *Czenſtochia*, 19, 10.
Czenſtochoviense. 13, 29. *Der-
 manū Ruſſicū*. 45, 26. *Gidlenſe*.
 13, 28. *Hebdoviense*. 13, 27. *Lau-
 denſe*. 7, 6. *Lubimense*. 7, 6, 7,
Miechoviense. 13, 26, 27. *Mie-
 direczi*. 46, 2. *Mogilense*. 7, 7.
 13, 26. *Mſtoviense*. 13, 29. *O-
 brenſe*. 7, 6. *Paradiſenſe*. 7, 7.
Pramentenſe. 7, 8. *Preroviense*.

INDEX RERVM.

13, 28. *Stanantecense*. 13, 28. *Sielecense*. 13, 27. *Siriciense*. 7, 8. *Tinecense*. 13, 26. *Tremesnense*. 7, 8. *Visniciense*. 13, 27. *Vongrovecense*. 7, 7. *Zloczowskiense*. 9, 8. Monasterium Augustinianorum *Xiansia*. 24, 2. Basilianorum *Rozana*. 50, 2. *Suprasli*. 65, 18. Benedictinorum in *Calvo monte*. 13, 4. *Tineci*. 21, 18, 19. In civitate *Trocensi*. 33, 7. Canonicoꝝ regularium *Clobuci*. 19, 4. *Crepiciis*. 18, 26. in Comitatu *Zivcecensi*. 21, 27. Carmelitarum discalceatorum *Glebocij*. 52, 10. Cartusianorum prope *Dantiscu*. 61, 4, 5. Cisterciensium *Clarasumba*. 22, 14. Dominicanorum *Climuntovia*. 28, 3. S. Francisci de observantia ad *montem Calvaria*. 26, 7. *Crestinga*. 67, 8, 9. Franciscanorum conventualium *Miedieresxi*. 45, 30. *Ozguia*. 52, II. militum Sepulchri Christi dives. 23, 30, 31. Minoritarum de observantia in *monte Calvaria*. 13, 7. 22, 6, 7. *Lezaisci*. 28, 22, 23. *Prirovia*. 19, 28. *Samboria*. 38, 15. F, F, S, Pauli

Eremitæ Lencicia. II, I. *Prope Sydloviam*. 27, 27, 28. Monasterium monialium D. *Clarae*. 22, 17. *Oloboci*. 8, II. *Stanantecense*. 22, 16. *Strelce* majoris *Polonia* ditissimum. 12, 15, 16. *Zarnovecia*. 61, 3. *Zukovia*. 61, 3. Monialium Præmonstratensium ditissimum in veteri *Sandecia*. 23, 15, 16. Monasteria commoda & munita. 13, 24. Studia religiosorum tractant. 5, 16, 17. Vicos & pagos habent. 13, 25. Monasteria *Bichovia*. 52, 8. *Couna*. 66, 9. *Cracovia*. 15, 9. *Cracoviensis* districtus. 15, 9. Circa *Cracoviam*. 20, 29. *Grodna*. 33, 20. *Lovicij*. 9, 31. *Minscensis* satrapiae. 51, 22. *Nesvizia*. 12, 13. Græci & Catholiciritus *Novogrodki*. 49, 4. Græciritus in Ducatu *Smolenscensi*. 27, 29. *Velunia*. 9, 7. *Vilna*. 32, 10. *Vitebscens*. palat. 51, 5. Monasteria Abbatiarum præpinguium *Posnaniens*. Satrap. 7, 5, 6. Cisterciensium *Oliva* & *Peplina*. 61, 2. Ignatianorum *Russia*. 43, 24, 25. Mendicantium Religiosorum *Cracovia*. 16, 8.

T

Men-

INDEX RERVM.

- Mendicantium ordinum in
 Satrapia *Posnaniensis*. 7, 8, FF.
 minorum de observantia
Smolenski. 52, 30. *Zloczoviense*
Velunia. 9, 8. Religioforum
Brescianensis palatinatus. 34,
 6. *Calisii*. 7, 21, 22.
 Monasterzifca arx. 41, 4.
 Moneta externa frequens
 in *Polonia*. 89, 20. Monetam
 inconsulto Senatu Regni nō
 signat Rex. 81, 20. Modum
 cudendæ monetæ præscri-
 bunt Nobiles. 77, 16.
 Moniales *Gedani*. 59, 31.
 vid. *Monasterium*, *Sepultura*,
Templum.
 Mons Argentineus. 21, 13.
 Calvus fecat Palatinatum
Sandomiriensem. 27, 4. vid.
Calvus. Mons Pietatis. 45, 19.
 Mons præruptus. 26, 14. Mon-
 tes *Polonia*. 22, 26. 25, 28.
Transylvaniæ. 39, 27, 28. *Un-*
garicæ. 39, II, 12.
 Montana. 18, 10. montana
 & *Sylvestris* *Polonia* major. 12,
 26.
 Montani pigri agrestes. 23,
 12.
 Mora crescunt in *Polonia*,
- 3, 15. *Crac*. 18, 21.
 Morachua. 42, 18.
 Moravia, 22, II, 34, 9.
 Moravica & Moravicia. 13,
 21, 21, 7.
 Morbi curantur *Sclavia*,
 37, 30.
 Mores *Poloniæ* olim pro le-
 gibus fuere. 79, 18.
 Morigeri magistratibus *Po-*
loni sunt. 71, 5.
 Mosciska. 38, 17.
 Moscovia 2, 23, 13, 17, 30,
 24, 34, 22, 35, 5, 35, II, 13, 38,
 20, 50, 30, 67, 24, 70, 4,
 Moscoviæ princeps. 35, 25,
 36, I. Moscoviam *Poloni* de-
 vastant. 101, 7, 8.
 Moscovitæ. 29, 22. ad nun-
 dinas *Lublinum* veniunt. 29,
 22. Profligati *Smolensco*, 52,
 27. vid. *Moscus*.
 Moscus. 42, 26, 68, II, 95,
 15, 96, I. *Smolenscum* interce-
 perat. 53, 6. Moscos vincit
 parva manu *Boratinus*. 91,
 29, 30. *Lesniowices*. 91, 27, 28.
Radivillus & *Sapieba*. 92, 5, 7.
Tarnovius. 92, 3, 4 *Zolkiewino*.
 92, 22, 23.
 Moscua fl. 35, 12.

Moscis-

INDEX RERVM.

Mscislavia. 50, 13.
Mscislaviensis Sattropia
fylvis inumbrata & aquis im-
mersa. 50, 7.

Mstovia, 19, 23.

Muchavocius, 34, 3.

Mulfum, 74, 4.

Munitæ arces vid. *Arx*.

Munitio civitatum *Ruffiæ*
duplex, 51, 12. *Viaſdensis*, 25,
10. Munitiones *Polonia* non
habet. 100, 22, 23. Munitiones
magnas Rex non habet.
100, 13. ob impetum Tartarorum
munitiones fiunt firmiores.
39, 25, 26. Munitiones
Varmienſis Episcopi Cathedræ.
57, 27. Munitionibus non inepta est
Polonia. 100, 30.

Mures devorarunt *Pepielium*.
12, 7.

Murus *Radomis*, 25, 11. *Sy-
dlovia*, 27, 20. latericius *Ca-
liſſis*, 7, 21. Sex cubitos latus
Smolenſis, 52, 16. Muri *Podha-
jccia*, 41, 6. Castellorum cir-
ca *Pramſliam*, 38, 11.

Mutatio imperiorum fre-
quens. 1, 14, 15.

Mutuare ab extraneis

Poloni sumtus regios non so-
lent, 24, 88, 89, 4.

Myrh, 49, 19.

Mysza, 49, 5.

N

Nacum, 7, 2.

Narva Fluv, 3, 29, 63, 20.

Naturalis *Caroli Regis Swe-
cia*, 9, 19, 20.

Naves appellant *Gedani*,
60, 6, 7. *Pleſci* tranſeunt. 62,
9. *Riga* appellant, 68, 27. Na-
ves *Succica* fugatæ *Gedani*, 60,
11.

Navigatio *Pruffia*, 54, 3.

Neglectus rerum, 101, 24.

Neimburgum, 60, 24, 25.

Nemen⁹ vel Memen⁹ fluv,
3, 28, 48, 23, 54, 12, 66, 8.

Neringa, 54, 18.

Nerva, 67, 19, 25. *Mofci* est,
70, 22, 23.

Nester fluv, 3, 29, 41, 1.

Nefvizia, 49, 9, 100, 25, 26.
munito loco ſita, 49, 17.

Nidus *Slavonice* Gnesdo.
5, 25.

Nieper, 3, 38, 36, 3, 46, 27.

Niſavia murata, 11, 18.

INDEX RERVM.

- Nitrum reperitur apud *Visliciam*. 18, 13. exportatur *è Polonia*. 89, 28.
- Nobilem Rex judicare solus nequit. 77, 25. Nobiles *Plocenses* Episcopi *Plocensis* subditi. 62, 24. Nobiles *Polonia* in Parlamento *Lublinski*. 29, 24. in Palatinatu *Sendomiriensi*. 25, 1. Nobiles in *Polonia* qui sint. 76, 21. in bellum non convenire facile possunt. 95, 7, 8, 9. ante Edictū tertium in bellum non conveniunt. 96, 29. in bellū convenientes tumultuantur. 97, 1. Nobiles tantum in Capitulis Cathedralibus sunt. 6, 6, 7. divites in bello Cohortes alunt. 99, 27, 28. Nobiles olim milites hodie Equites. 76, 12. tantū milites sunt. 94, 24, 25. proprio sumtu militant. 94, 20. Nobiles *Polonia* omnes pares sunt. 77, 11. Pauperes sine stipendiis militant suo duce sumto. 99, 29, 30. nobiles Tormenta in bellum conducunt. 100, 9, 10. Remp. administrant. 77, 17. Nobiles *Russia* ad bellum prompti & audaces. 35, 20. Nobilium frequentia *Minsci*. 51, 16. & *Sendomiria*. 25, 1. Nobilium judicia *Lencicia*. 10, 27.
- Nobilitas ad defensionem patriæ segregata. 67, 19. Nobilitas in bellum ultimo reservatur. 97, 8, 11, 12. concurret ad *Lubranscianum Athenæum* 5, 15. Nobilitas *Prussia* lautior. 54, 6, 7. *Varmienensis* à Jurisdictione magistratum Regionum exempta est. 57, 24. Nobilitatis conventui deputatus locus *Vinnicza*. 42, 20. Nobilitatis frequentia *Lublinski*. 29, 24. Nobilitatis *Prærogativa*. 76, 11, 18, 19.
- Nobilitas quomodo amittatur. 77, 5.
- Nogatum brachium *Visula*. 57, 2.
- Nomen & titulum Regiū tabulis publicis Rex præscribit. 77, 21.
- Notessius fluv. 3, 28.
- Nothi Nobilium non sunt nobiles. 77, 4.
- Nova non inveniunt *Polemi*. 71, 26.

Nova-

INDEX RERVM.

Novagora. 18, 9.
 Novogrociū & Novogrod-
 kum. 49, 1. Parlamentū
 hic celebratur, 51, 19.
 Novogrodensis districtus.
 48, 27.
 Novogrodia. 48, 7.
 Novopolia. 19, 30.
 Novotargum. 18, 10.
 Novum. 57, 14.
Sebastianus Nucerinus se-
 pultus est. *Crac.* 17, 3.
 Nuces crescunt in *Polonia.*
 3, 10. *Sandomiria* & *Zawichosti,*
 24, 25.
 Nummum proprium *Pol-*
oni olim non habebant. 89,
 7. nummorum valor crevit
 in *Polonia.* 89, 15. nummos
 aureos cudit *Alexander* Rex
Polonia primum. 89, 11.
 Nundinæ *Crosna.* 39, 18.
Faroslarvia. 38, 18. *Lencicia,*
 10, 26. *Leopoli.* 36, 26. 27. *Lo-*
vicii. 9, 27. *Lublina.* 29, 21, 22.
Pramisia. 38, 8. *Rava.* 9, 27.
Resovia. 39, 1. *Sniatini.* 40, 13.
 Nuncii municipales & eo-
 rum potestas. 81, 5, 6.

O

Obedientia desideratur in

multitudine *Polonorum* ad bel-
 la. 96, 25.
Ociecium. 13, 22, 21, 5.
Odera. 59, 2.
Odolanovia cum arcē in
 paludibus sita. 7, 31.
Officialis Gedani. 59, 22.
 Officiales aulae regiae. 54, 19.
Episcopi Vilnensis. 30, 25. Sa-
 trapiae *Poznaniensis.* 7, 13. Pro-
 vinciarum. 84, 21. Regis arbi-
 trio omnes creantur. 84, 28.
 Officiales Regni aut *Lituaniae*
 unde dicti. 84, 12. extra Sena-
 torium ordinem. 84, 15. Re-
 gni majores. 83, 28. Terrestris
 unde dicti. 84, 23.
Ogrodencia arx. 13, 22.
 20, 9, 10.
Olcra victus *Polonorum,*
 73, 21.
Olescum. 45, 8.
Olesnicia. 28, 2.
Olika. 45, 15.
Oliva. 61, 2.
Ollæ Ilxæ pulcherrimæ,
 25, 18. conficiuntur item *La-*
govia. 27, 9.
Olobocum. 8, 10.
Olstinia arx. 18, 17, 19, 26.

INDEX RERVM.

- Onagri dantur in *Polonia*. 3, 22, 23.
 Opatovecia, 7, 31, 23, 28, 25, 6, 7.
 Opes *Livonia*, 67, 16. *Polonorum* sufficientes sunt regno, 88, 21, 22, &c. *Prussia*, 53, 23. *Russia alba*, 48, 18. *Russia rubra*, 35, 23.
 Opifices *Polonorum* externi plerūq; sunt, 72, 10. Angli, Germani, Scoti, *Vilna*, 23, 14. Itali in *Sarrap*. *Cracov*, 23.
 Opolia, 29, 27.
 Oppidum & oppida vid. suis nominibus propriis.
 Oppugnatio *Turcica* 42, 1.
 Oppugnationes *Poloni* faciunt per militem conductitium, 91, 13, 14.
 Oratores *Polonia*, 72, 3.
 Oratorium *Cracovia* aureo tecto decoratum, 14, 20. Oratoria in palatinatu *Cracoviensi* sparsa, 22, 5.
 Ordines Religiosorum *Premisla*, 38, 4. Ordinum *Polonorum* distinctio 76, 11.
 Ordo desideratur in viribus *Polonorum*, 94, 9, 10.
 Organa *Pilsna* celeberrima, 28, 18.
 Orichalcum exportatur e *Polonia*, 89, 29.
 Orneti, 57, 15.
 Orsa sive Orsza, 53, 2, 96, 1.
 Orfanensis districtus, 52, 15.
 Oryza crescit in *Polonia*, 3, 15.
Cartharina Orocrogia Liberalitas & pietas, 47, 15.
 Osecum, 28, 1.
 Oslia *Danorum* est, 70, 24.
 Osmiana, 32, 21, 22.
 Ossa, 54, 14.
 Ossolinus, 28, 29.
 Ossolinum, 28, 2.
 Ostrogium, 45, 22, 25.
 Ostrogius ultimus, 23, 26.
Joannes dux Ostrogius sacra condidit *Miedirecxi*, 46, 1.
 Ejus neptis collegium ibidem crexit & *Caroli Chodkiewscii* in eo ossa reposuit, 46, 4, 5, 6.
 Ostrskum, 50, 13.
 Osvecimensis ducatus, 13, 11, 21, 24.
 Osvecimia inter paludes sita, 21, 24.

INDEX RERVM.

- Ouruckum, 50, II.
 Ozugua, 52, II.
 P
- Pabianice, 8, 21.
 Pacostia, 12, 13.
 Paczanovia, 28, 2.
 Pagi, 9, 5. Satrap. *Belzenfis*, 46, 15. *Cracoviensis* districtus 13, 18. Monasteriorum in *Cracov*, districtu non longe distant, 13, 25. circa *Haliciam*. 40, 20. *Kiovia* Archimandritæ, 43, 12. *Litvania*. 30, 10. *Plocensis* Episcopi. 61, 21. *Sclavia*. 37, 29.
- Palatinatus *Belzenfis*, 36, 6. *Braslaviensis*, 36, 6. *Bresciaensis*, 30, 19, 33, 23. *Brestensis*, 4, 19, II, 13, 12, 3. *Calisfensis*, 4, 19. *Cracoviensis*, 12, 21, 13, 8. *Derpatensis*, 68, 15. 70, 7. *Junouladislaviensis*, 5, 4, II, 4, 19, 20. *Kioviensis*, 36, 6, 42, 25. *Lanciciensis*, 4, 19. *Lublinensis*, 12, 21, 29, 8, 9. *Masovia*. 61, 8. *Novogrodenfis*, 48, 25, 26. *Plocensis*, 61, 7, 25. *Podlachicus*, 61, 7, 8. 65, 5, 6. *Podolia*, 36, 5. *Posnaniensis*, 4, 17, 18. *Ravenfis*, 4, 21. *Russia*, 36, 5. *Sanocensis*, 39, II.
- Sendomiriensis*, 12, 21, 24, II, 27, 2. *Siradiensis*, 4, 23. *Trocensis*, 30, 19. *Vilnensis*, 30, 19. *Vitebscensis*, 50, 19. *Volymia*, 36, 5.
- Palatinus *Belzenfis*, 46, 12, 13. *Braslaviensis*, 42, 22, 23. *Brestensis*, II, 8. *Calisfensis*, 8, 13. *Cracoviensis*, 17, 21. *Culmenfis*, 58, 6. *Czerniechoviensis*, 48, 3, 8. *Junouladislaviensis*, 12, 1, *Kiovia*, 43, 8. *Lenciciensis*, 10, 21. *Lublinensis*, 29, 12. *Marieburgensis*, 58, 7. *Masovia*, 63, 7, 8. *Mscislaviensis*, 50, 10. *Pomerania*, 58, 7, 59, 10. *Parnaricensis*, 68, 14, 15. 70, 18. *Plocensis*, 62, 2. *Podolia*, 42, 14. *Posnaniensis*, 7, 11. *Ravenfis*, 9, 10. *Russia*, 36, 9, 10. *Sendomiriensis*, 24, 15. *Siradiensis*, 8, 19. *Trocensis*, 23, 25, 33, 2. *Vendensis*, 68, 13, 14. *Vilnensis*, 30, 27, 31, 1. *Volymia*, 44, 21. Palatini. 66, 2. Unde dicti. 84, 4, &c. Minores. 83, 15. quot in universum. 82, 23. Palatini *Prussia* & eorum auctoritas. 58, 10, 19, 20. Palatinos Rex creat. 81, 24.
- Palatium *Bialæ Ducum Radivilorum*, 93, 28. *Bozentini*, 25, 31.

INDEX RERVM.

- 25, 31. *Brescie Regium.* 34, 4. *Breſzawi.* 41, 8. *Climuntovia.* 29, 3. *Clobuci.* 19, 5. *Crasnoſtarvia.* 46, 28. *Crepiciis.* 18, 25. *Crusmenſe.* 8, 31. *Czemernicis* ab Henrico *Firleo* exſtructum. 29, 30. & 30, 1. *Gelda.* 60, 3. *Kielcis* Episcopale. 26, 10. *Lachovicia.* 49, 7. *Lancui.* 38, 29. *Lobzovia Regium.* 21, 11. *Nesvizia* Ducale 49, 17. *Niepolomicenſe.* 22, 17. *Oſiecenſe.* 21, 25. *Palcia.* 20, 7. *Pinczovia.* 24, 7. *Podhorcenſe.* 45, 12, 13. prope *Pramſliam.* 38, 13. *Stucki* Ducis. 49, 25, 26. *Spitcovienſe.* 21, 22. *Sucha.* 21, 27. *Ticocini.* 65, 11. quod à *Chriſtophoro Vieſilovio* exſtructum. 65, 13. *Varſovia* à *Sigismundo III.* conditum. 64, 2, 3. *Palatia* circa *Cracoviam.* 21, 8. *Varſovia.* 64, 15. *Uchania.* 47, 27, 28. *Magnatum* Satrapie *Minſcenſis.* 51, 22. *Palatia* Nobilium. 20, 29. *Pulchra* *Vilna.* 32, 5. circa *Vitebscum.* 51, 6.
- Paludes.* 5, 1, 2, 7, 20, 8, 1, 9, 28, 28, 7, 34, 17, 40, 31, 50, 14, 57, 5, 65, 11. *Paludes* quæ nõ congelantur & inaccessibiles. 33, 4, 6.
- Paniouce.* 41, 29. *arx* recenti architectura exſtructa & oppugnatione *Turcica* celebris. 42, 1.
- Panis* videtur *Polonorum.* 73, 14, 17. optimus *Illeſia.* 20, 26, 27.
- Pannus Anglicus.* 74, 30. aureus, 75, 1. *Flandricus.* 74, 30. *Gallicus.* 74, 30. *Germanicus.* 74, 30. *Hispanicus.* 74, 31. *Italicus.* 74, 31. *Panni* aurei. 90, 2. *Lanei.* 90, 2. *Linei.* 90, 2. *Sericei.* 90, 2. *Pannis* exoticis utuntur *Poloni.* 72, 20.
- Pantheræ* dantur in *Polonia.* 3, 23.
- Papa* quid eſſe credatur in *Polonia.* 88, 16.
- Papaver* exportatur è *Polonia.* 89, 24.
- Parcovia.* 4, 7.
- Parlamentum* *Barisovia,* *Lituania* eſt, 51, 17. *Lublinski* *Poloniae.* 29, 13. *Minſci* celebratur, 51, 19. *Novogrodki* reſidet *Lituania,* & alternis vicibus celebratur. 49, 2, 3, 51, 19. *Perricovia* celebratur quotannis. 8, 27. *Vina* celebratur. 31, 3, 4, 51, 18, 19. *Parlamenta* 78, 14. par-

INDEX RERVM.

Paroecia B. Mar: virg. *Cra-*
covia. 15, 11.

Passavia. 54, 13, 14, 57, 28.

Paupertas apud *Polonos*
probrosa. 95, 4, 5.

Pecuniam *Poloni* paratam
in ærario ad bella non ha-
bent. 94, 14, 15, &c. Tarde &
non ordinate conferunt &
male locant. 99, 18, 19.

Pecus in *Polonia* plurimū,
11, 4, 35, 16, 48, 20, 21, 53, 25.

Pecora *Polonia.* 7, 28, 29, 33,
26, 50, 16, 67, 18.

pedestris militia evanescit,
98, 1, 2.

peditatus *Polonia* ex plebe
est. 91, 8, 93, 29.

pedites ad labores castren-
ses sunt, 91, 9. Laborum pa-
tientes sunt, 98, 8, 9, 10. pedites
quot haberi queant in *Pol-*
onia. 98, 13. Peditum divi-
sio, 93, 6.

pelles pretiosæ in *Poloniam*
importantur, 90, 6, 7. quæ
ex *Moscovia* veniunt, 51, 1,
Mobilavia venduntur, 50,
30. pellibus pretiosis *Poloni*
vestiuntur, 90, 6.

Peplinia, 61, 2.

Pepones crescunt in *Polo-*
nia. 3, 15, 16, *Cracovia.* 18, 22.

Peregrinantur *Poloni.* 71,
22.

Peregrinationes fiunt ad
montem *Calvaria* facta pon-
tificis gratia. 22, 8. fiunt ad
monasterium in *claro monte.*
19, 3. fiunt ad monasterium
Leżajski. 23, 20, 28, 25. fiunt
Przrovia ad templum S. An-
næ, 19, 29. fiunt *Skompe.* 61,
17. fiunt *Suprasli.* 65, 20, ad
monasterium *Trocensis* civi-
tatis, 33, 9.

pereslavia. 43, 31, 44, 1.

pernavia vel Parnavia, 69,
7, 70, 8, 16. à *Sueco* recupera-
ta est. 70, 19, 20. *Suecorum* est.
70, 21.

peræ Lublini ad nundinas
conveniunt, 29, 22.

persia, 38, 20, 41, 22.

persica crescunt in *Polonia.*
3, 9. *Sendomiria* & *Zavicho-*
sti. 24, 25.

petricovia, 8, 26. hic tri-
bunal regni seu parlamentū
quotānis celebratur. 8, 26, 27.

pharetra utuntur *Russi.* 35,
22.

V

pharus

INDEX RERVM.

- Pharus *Cedani*, 60, 5.
 Philosophia docetur *Leopoli*, 36, 24. Philosophiæ studia *Cracovia*, 16, 9.
 Philosophi *Polonia*, 72, 3. in collegio majori *Cracovia* docent, 15, 18, 19.
 Pictura Ecclesiæ in Insula *Bug*, 45, 6. *Visnicia*, 22, 30.
 Piescova scala arx inter sylvas sita, 21, 4.
 Pietas docetur apud omnes *Rosnania*, 5, 19.
 Pilca vel Pilcza fluv. 4, 15, 19, 30, 26, 20.
 Pilcia arx, 13, 22, 20, 4.
 pilina, 28, 17.
 pinczovia, 24, 7.
 pinscensis districtus, 34, 15.
 pinscum, 34, 21.
 piontcum, 10, 28.
 piracrescunt in *Polonia*, 3, 8, 9, *Sandomiria* & *Zavichosti*, 24, 24.
 Piscatio dives *Plosci*, 63, 4.
 piscationes *Prussia*, 53, 26.
 Pisces *Polonia*, 3, 25, 7, 28, 11, 5, 34, 18, 35, 16, 48, 21, 60, 12, 73, 25, durati sole importantur in *Poloniam*, 90, 8. *Roxolania* pinguiissimi, 37, 1. distrahuntur *Leopoli* & per *Poloniam*, 37, 5, 6. sale condiuntur *Leopoli*, 37, 1, 2. Piscibus abundat major *Polonia*, 7, 28.
 Pisciculi olim victus *Polonorum*, 73, 21.
 Piscina *Polonia*, 3, 26. in arce *Myrh*, 49, 20. *Roxolania* ingentes, 36, 30. *Sborovia*, 28, 14. *Sydlovecia*, 26, 22, 23. *Zamosci*, 47, 21.
 Pix exportatur e *Polonia*, 89, 26.
 Platea Castrensis *Vilna*, 31, 23.
 Plebiscita *Polonia*, 80, 3.
 plebs *Polona* ad agriculturam segregata, 76, 14.
 Plesovia, 7, 31.
 ploscum, 62, 6. Mercaturæ studet, 62, 30.
 plumbi fodinæ *Chencinia*, 26, 12. *Ucusiæ*, 20, 22, 23.
 plumbum reperitur in *Polonia*, 3, 18, apud *Chenciniã*, 24, 19. *Ucusiæ*, 18, 8. exportatur e *Polonia*, 89, 29.
 Pluvialia *Cracovia*, 14, 24.
 pocillatores, 84, 18.
 pocriunica, 27, 22.
 pocucia, 40, 2, 29.

pocue

INDEX RERVM.

Pocucensis ora. 35, 2.
 podhajecia. 41, 6.
 podlachia. 12, 24, 65, 3.
 4.
 Podolia. 35, 17, 41, 10, 42, 15. ejus divitiæ & ubertas. 41, 12, 13. ej⁹ incolæ milites sunt. 42, 11, 12. Podolia ulterior. 40, 27.
 Podolinecia vel Podolenechia. 13, 16, 18, 15.
 Pœnitentiam agunt Monachi S. Basilij tempore quadragesimali. 43, 19.
 Poëtæ *Polonia*. 72, 3.
 polanecia, 28, 2.
 politici moderni omnia tribuunt prudentiæ humane. 2, 7.
 Polonia hæreticis infesta est. 87, 12. antiquis Sarmatia Europæa, I, I. non est inops. 90, 16. servata divinitus. 2, 8. qualis fuit tempore *Sigismundi III*, I, 3. olim Sylvestris fuit. 3, 3. Polonia major. 4, 9, 12, 24. Ejus divisio. 4, 16, 17. Minor. 4, 14, 12, 18, 29, 3, 5, 30, 2, 3, 35, 4. Ejus divisio. 12, 20. universæ divisio. 4, 8, 9. Cultura. 13, 1.

Poloni bellicosi. 73, 4, 8. sua tuentur. 100, 5. magistratibus morigeri. 71, 5. hospitales. 71, 7. peregrinantur. 71, 27. iis inhiant *Germani*. 95, 16, 17, 18. Polonorum ordinum distinctio. 76, II.

Polotzum. 51, 25. hic collegium *Jesuitarum* exstruxit *Stephanus*. 33, 15, 16, 17.

Pomaria *Polonia*. 3, 7. in suburbanis *Cracqvæ*. 18, 20. in *Litvania* 30, 10. *Nesvizia*. 49, 20. *Plosci*. 62, 9. *Pultovia*. 63, 19. *Radziejovia* 10, 15. in palatinatu *Sendomiriensi* ubiq; reperiuntur. 24, 23.

Pomerania generaliter quæ. 58, 2. propriè quæ. 59, 2. juncta *Polonia*. 86, 7. quando non juncta *Polonia*. 95, 24. una cum *Prussia* provincia. 58, 8. regia. 59, 10. in spiritualibus subest Episcopo *Vladislavienfi*. 59, 26. ulterior. 2, 21, 4, 12, 13. Pomeraniæ varia nomina unde. 58, 24, 25, 59, 1.

Pons ligneus *Memento* impositus à *Sigism.* III. 33, 17, 18.

INDEX RERVM.

- De Pontibus Comes ca-
ptus. 92, 25, 26.
Pontificis vices in spiritu-
alibus quis gerat. 5, 30, 31.
Popielius a muribus de-
voratus. 12, 7.
Populationes *Cracoviensis*
palatinatus. 13, 18.
Porci venduntur ex *Polo-*
nia. 89, 31.
Porta *Rudnicensis*. 31, 8.
portorium solvitur *Geda-*
ni. 60, 8.
Portus maris *Gedani*. 60, 4.
Livonia. 67, 20. *Prussia*. 73,
17.
Posnania. 4, 12, 64, 1.
Potentia familiarum *Ma-*
fovia. 64, 20. Potentiæ re-
quisita regni seu status. 94,
II.
Johan, Potocius *Paniou-*
rem extruxit. 41, 29, 30. *Ste-*
phanus Potocius *Modocum* ex-
ornavit. 41, 2.
potocum *Modocum* & *Po-*
tok. 20, 1, 41, 1.
prata *Lituania*. 30, 9. *Pole-*
nia. 3, 6.
præclavia. 28, 20.
prædia *Lituania*. 30, 12, pro-
pe *Nesviziam*. 49, 19.
Prædicatores optimi *Crac-*
ovia. 16, 18.
præfecturæ regiæ in *Cassu-*
bia. 60, 18, 19. *Samogitia*. 65,
22. præfecturas Rex distri-
buit. 81, 26.
præfectus *Cracovia* gene-
ralis. 17, 24, 25. *Posnaniensis*.
7, 16, 17. *Sendomiria*. 25, 6. *Vil-*
nenfis. 31, 1. Præfecti artium
Prussia. 58, 10. civitatum *Sa-*
trapiæ Czerniechoviensis. 48,
2, 3. civitatum Palatinatus
Lublinensis. 29, 10. Præfecti
Culina. 84, 20. *Curruum*. 84,
20. *Heiduccorum*. 93, 30. Præ-
fecti cum *jurisdictione* vel si-
ne *jurisdictione* in *Polonia*
sunt. 7, 15. Præfecti *Satrap*.
Posnaniensis. 7, 14. *Stabuli*. 84,
19, 20. *Urbium*. 84, 22. & hi
non habent locum in Sena-
tu. 65, 25, 66, 1.
Prægelus fluv. 54, 14.
Præmislia. 38, 2, 14.
Præmisliensis districtus.
38, 1.
Præmonstratenses vid. *Ab-*
bas, *Abbatia*, *Monasterium*.
Præpositus *Plesci* nobilitatis
Domi-

INDEX RERVM.

Dominus est, 62, 20, 21. Præpositus infulatus *Chocia* quem fundavit *Andr. Lipski*, 8, 2, 3. Præpositus *Lasci* infulatus, quem fundavit *Joh. Lascus* & fratres ejus Suppellectilem Ecclesiæ auxerunt, 8, 21, 22. &c. Præpositus infulatus prope *Medniciam* ordinis, S. Augustini, 66, 25. *Miechovia*, 24, 1. *Mstovia*, 19, 24, 25. *Olika*, 45, 19. *Ossolini*, 28, 2, 3, 4, 5.

Prærogativa Archiepiscopi *Gnesnensis*, 5, 10. Nobilitatis, 76, 11, 18, 19. Palatini *Cracoviensis*, 83, 4, 5. Palatinorum majorum, 83, 12, 13, 14. Præfecti *osnaniensis*, 7, 17.

prædiariū militem non habent urbes *Polonia*, 95, 11. prætoriū *Nesvizia*, 49, 18. *Torunenſe*, 56, 23.

Prævorſcia, 38, 17.

S. Prandotha *Cracovia* quiescit, 16, 21.

Prasniensis regio 7000. Equestrium familiarum cōtinet, 64, 26.

Primas *Polonia* quis, 5, 21, 22.

Princeps' primus *Polonia* quis, 5, 21, 22. Princeps territorij *Pultoviensis*, 62, 23. Princeps *Slucki* olim absolutus, 49, 27. *Valachia*, 85, 20, 95, 29, 30.

principatus iungendi *Polonia*, 86, 6. Principatus *Varmiensis* singularis, 57, 22, 23.

pripeti^s vel Pripecius fluv. 3, 29, 36, 2, 50, 5.

prirovia, 19, 28.

probrosa *Polonis* quæ, 78,

4. proceres Regni cohortes in bellis alunt, 99, 27.

processionum colores, 17,

9.

prochnicum, 38, 12.

procurator Magnus *Crac*, 17, 29, 30.

prodire in publicum ut soleant *Poloni*, 76, 2.

prodigalitas Regum *Polonia*, 89, 2.

professor Ebrææ Lingvæ *Vilna*, 32, 1. Professores omnium disciplinarum *Biala*,

34, 1. Humanitatis *Vilna*, 32,

2, juris *Crac*, 15, 20. Philosophiæ

INDEX RERVM.

phizæ *Vilnae*. 32, 1. Theologiae
Vilnae. 31, 31. professorum nu-
merus auct^r *Zamosci*. 47, 16.

Propugnaculum *Barisovia*,
51, 15. *Gedani*. 60, 4. *Minsci*.
51, 10. *Pilcia*. 20, 6. *Polotzi*.
51, 26. Propugnacula *Bycho-
via*. 52, 7, 8. Cathedræ *Var-
miensis* Episcopi. 57, 27. *Ge-
dani*. 59, 20. *Lachovicie*. 49,
7. *Leopoli*. 36, 14. *Podhajecia*.
41, 6, 7. districtus *Pramission-
sis*. 38, II. *Riga*. 68, 19. *Sclo-
via*. 52, 7, 8. *Smolensci*. 52, 18.
Satrapizæ *Vitebscensis*. 51, 7. *Za-
mosci*. 47, 5, 6.

Prorex interregni tempo-
requis. 6, 1.

Prosovia. 23, 30.

Prospect⁹ *Sendomiria* amæ-
nissimus. 24, 30.

Proventuum quarta pars
de bonis regiis ad solutione
militum *Rava* deponitur. 9,
14, 15.

Provinciæ *Polonia* octo, 1,
3, quænam olim non junctæ
Poloniae fuerint. 95, 23, 24, &c.
omnes libertate paræ. 1, 6.
Reip. omnes capaces. 1, 8, 9.

Provocatio a *Brandeburgi*.

co ad Regem *Polonia* ratione
Prussia est. 55, 19. ab Episco-
po *Ploeci* non est. 62, 24. à tri-
bunali non facile est. 78, 18,
19.

Pruna crescunt in *Polonia*.
3, 9. *Sendomiria* & *Zavichosti*.
24, 25.

Prussia. I. 10, 4, 13, 30, 16.
34, 20, 48, 24, 53, II, 12, 59,
9, 61, II, 25, 68, 3, 69, 15, 92,
24, 95, 24. Ejus divisio. 35, 6,
54, 27. *Prussia* metalla non
habet. 53, 24, 25. Singulare
remp. quasi habet. 53, 13, &c.
Prussia Regia & Ducalis. 54,
27. Ducalis minora oppida
habet. 54, 30, 66, 5. Regia,
55, 21. *Prussia* dux *Poloni* *Va-
fallus*. 59, 8, 85, 19.

Prutus fluv. 3, 29, 40, II,
przosna fluv. 7, 20.

puckum cum arce munita
ad mare sitū. 60, 20. *Suecus* in-
tercipit. 60, 23. inde ejicitur,
60, 23.

Pultes victus *Polonorum* o-
lim. 80, 24.

Pultovia. 63, 17. ejus late-
riciæ domus. 63, 18. ejus
Princeps. 62, 23.

pys-

Pysdra. 7, 1.
 Quæstores. 84, 22.
 Quarta pars proventuum
 ad solutionem militum *Rava*
 deponitur ex bonis Regis. 9,
 14, 15.

R
 Rabini fiunt *Brescie*. 34,
 10.

Rabstina. 21, 6.

Rabstinum. 13, 21.

Raciensum. 11, 18.

Racovia. 27, 12. ab hære-
 ticus liberata. 27, 16, 17.

Nicolaus Christoph. Radivil-
 lus cur peregrinus dictus. 49,
 11. *Stanislaus* Radivillus. 45,
 14. collegium *Jesuitarum Pin-*
sci fecit. 34, 25. Radivillus
Moscov vincit parva manu. 92,
 5, 6. Radivilli duces. 26, 21,
 22, 33, 28, 49, 30. Eorum
 Comitatus. 26, 22. Eorum
 nidus. 49, 9.

Radinum. 56, 19.

Radomia. 25, 10.

Radzejovia. 10, 14.

Radziejovia. 11, 19.

Rava. 9, 12, 26, 10, 18. Ra-

væ quæ deponantur vide
Quarta pars. 14, 15.

Rector magnificus Aca-
 demix *Crac.* omnes sub se Scho-
 las habet. 15, 30, 31.

Reditus Coronæ Rex di-
 spensat. 87, 26.

Referendarij. 84, 18.

Regia majestas limitata. 81,
 10, 11, &c. venerabilis cun-
 ctis. 85, 14.

Regimen *Polonia* ex quibus
 formis compositum sit. 80,
 24. Regiminis Seu Status po-
 tentia. 94, 11.

Regius mons. 48, 24, 55,
 3.

Religio *Armeniorum* tole-
 ratur in *Polonia*. 88, 6. Catho-
 lica *Polonis* præcipua. 87, 12,
 13. Christiana *Polonis*. 86, 25.
 Religionis *Græcica* homi-
 nes *Pinsci* sunt. 34, 24.

Religiosæ pietatis norma
 eadem in *Polonia*. 17, 18.

Religiosi S. Pauli Eremitæ
Czestochia. 19, 17. Religioso-
 rum ordines *Premisia*. 38, 4.
 Religiosorum studia in mo-
 nasteriis florent. 5, 17.

INDEX RERVM.

- Reliquiæ D. *Adelberri*, 6, De Republica Rex non solus
 19, Sanctorum *Cracovia* reli- statuit. 81, 17, De Rep. *Prussia*
 giose ornata, 14, 21, Sancto- vid, in *Prussia*.
 rum reliquiæ *Leopoli*, 37, 17. Revalia *Suecorum* est, 70,
 Res familiaris curatur à 24.
Polonis, 72, 12. Rex *Polonia* eligitur, 81,
 Residentia Archiepiscopi 2, ubi Ejus potestas. Ejus
 Catholici, 36, 15, 16. Archi- contemptus, 101, 23, fisci cau-
 episcopi *Gnesuensis*, 9, 25, 26. sas solus cognoscit, uti &
 Archiepiscopi *Russici*, 51, 27. controversias civitatum, 78,
 Dominicanorum F. F. *Gidlen-* 21, 81, 27. Regis autoritas,
sis, 19, 20. Ducum *Kiovia*, 42, 77, 18.
 18. Ducum *Rusorum*, 45, 24. Riboticii 40, 24.
 Episcopi *Armenici*, 36, 16. Riga munita, 68, 17, 69,
 Episcopi *Cracoviensis Bozenti-* 22. *Sueco* mansit, 69, 18.
ni, 25, 29. Episcopi *Cujavsen-* Rigenfes *Suecum* evocant,
sis, 10, 6, 11, 12. Episcopi *Kio-* 69, 10.
viensis, 44, 2. Episcopi *Plocer-* Rimanovia, 39, 25.
sis, 63, 17, 18. Episcopi *Russici*, Rheticus, 22, 22.
 36, 17, 44, 26, 52, 22. Episco- Rhombuum copia *Paco-*
 ni *Samogitia*, 66, 23, 24. *stia*, 12, 13.
 copi *Varmiensis*, 57, 26. *Igna-* Rochus *Posnaniensis Cra-*
 tianorum *Jaroslavia*, 38, 23, *covia* quiescit, 16, 31.
Novogrodki, 49, 3, 4. magistra- Rogozna, 56, 11.
 tuum *Vilna*, 31, 3. S. Romualdi Sectatores,
 Resla, 58, 2. 27, 26.
 Resovia, 4, 5, 39, 1, 10. Rosiensis, 67, 14.
 Respublica *Polonorum* & Rosomaci, 3, 24.
 ejus forma qualis, 80, 24. Re- Rosofia, 33, 28.
 publicam *Polonicam* Nobi- Rosrasevi? *Lubranscii Gy-*
 les in manu habent, 77, 17. mnasiū auxit stipendiis, 5, 11.

INDEX RERVM.

Roxolonia, 35, 8, 36, 30.
 Rozana, 46, 26, 49, 5. *Sapieharum* nidus, 49, 31.
 Rozrazovij, 8, 6, 7.
 Rubesovia, 44, 27.
 Rudnicum, 32, 19.
 Rudniceſis porta vid *Porta*,
 Rupella *Cracov.* 16, 14.
 Ruſſia, I, 9, 4, 4, 12, 25, 35, I, 40, 17, 41, 24, 42, 29, 93, 15, 95, 13, 96, 7, illustrata Muſis, 47, 13. Sale caret, 40, 18.
 Ruſſiæ diſtrictus, 39, II. Duces, 42, 28, 29, 43, I. tetrarchiæ, 40, 5. Ruſſia alba, 30, 16, 23, 35, 6, 36, I, 48, 7, II, 54, 12. unde Alba diſta, 48, II. &c. Albæ Ruſſiæ diſiſio, 48, 24, 25. divitiæ, 48, 21. Ruſſia Ciſboryſthenica, 35, 14. Nigra, 35, 10, 48, 9. Rubra, 35, 7, 23. Ejus diſiſio, 36, 4.
 Ruſſi, 74, 3, 95, 26. Lucripetæ, 41, 20, 21. Ruſſi rubri milites ſunt, 42, II, 12. Ruſſorum Ducum Sedes, 45, 24.
 Rytujanenſis, arx, 27, 24.
 Rzemienium munitum, 28, 28.

S

Saccarum in victum adhibent *Poloni.* 74, I.
 Sacer locus ad ſimilitudinem *Hierofolyma*, 22, 2, 3. Sacris rebus profani non proſpere utuntur, 101, 17, 18, 19.
 Sacerdotes ex *Poloniſ* nobilibus & Plebe ſiunt, 76, 16. maxime in *Polonia* honorantur, 88, 15. in eos Regi nihil licet, 81, 14.
 Sacrificia ſingulis diebus plurima peraguntur *Cracovia.* 15, I.
 Sal concreſcit ex ſole ardente in deſertis *Ukraina.* 40, 28. coquitur *Colomia.* 40, 17. & *Halicia.* 40, 21. exportatur ex *Polonia.* 89, 28. Sal metallicum apud *Bochniam* & *Veliscam.* 18, II. Salis metallici fodinæ *Velisca.* 22, 21. Sale carent *Lituania* & *Ruſſia.* 40, 18.
 Salfamenta importantur in *Poloniam.* 90, 7, 8.
 Salus regni non eſt in viribus aut prudentia humana, 2, 6, 7.
 Samboria, 38, 15, 40, 25.
 Samogitarum caſæ ad flumina ſitæ, 66, 13.

X

Samo-

INDEX RERVM.

- Samogitia. I. 10. 53, 20, 54. 12, 13, 65, 22, 68, 3, 95, 24.
- Samogitica terra ligno proscinditur. 66, 17.
- Sanctorum catalogo inscriptus *Caſimirus*. 31, II, 12.
- Sanctorum corpora quiescunt *Cracovia*. 16, 19. pro sanctis coluntur *Kio vienses* duces. 43, 15.
- Sandecensis districtus, 13, 10.
- Sandecia. 18, 10, 23, 8, 15, 18. Sandecia civitas, 23, 9.
- Sanocum. 39, 20, 21.
- Sanus fl. 3, 28, 4, 5, 38, 13, 26.
- Leo Sapiha* Eremitorium *Bereza* fundavit, 34, 12. *Livonas & Moscos* vicit parva manu, 92, 7, 8. *Sapiharum* nidus *Roſana*. 49, 31.
- Sarmatae ignari juris, 79, 25.
- Sarmatia, 29, 15, 42, 29. *Italiam* exhibet, 49, 22, 23. *Asiatica*. 35, 13. *Europaea*. I, I, 35, 14, 15.
- Sarmaticum mare. 2, 22.
- Sarogradum, 42, 18.
- Satanovia, 42, 7.
- Satrapia *Belſensis*. 46, 8.
- Braslavienſis*, 44, 4. *Breſtenſis*, II, 8. *Calisſienſis*, 8, 12. *Cracoviensis*, 23, 5. *Culmenſis*, 55, 21, 22, 23. *Czerniechoviensis*, 47, 30. *Juniuladislaviensis*, II, 26, 12, 4. *Lenciciensis*, 10, 19. *Lublinensis*, 29, 3, 4, 30, 14, 33, 23, 24, 46, 18, 19. *Marieburgensis*, 55, 22. *Minscensis*, 51, 8. *Mscislaviensis*, 50, 5, 8. *Plocensis*, 51, 24. *Posuaniensis*, 6, 31. *Satrapia Poloniae Prima*, 4, 24. *Ravenſis*, 9, 10, 10, 18. *Ruſſia*, 36, 8, 39, 27. *Sandomirrenſis*, 18, 7. *Siradienſis*, 8, 16, 17. *Smolenscensis*, 52, 12, 53, 9, 10. *Trocensis*, 32, 25, 33, 1. *Varmienſis*, 55, 22, 24, 57, 22. *Volynia*, 44, 19. *Satrapia Lituania*, 50, 9. *Polonia majoris* octo, 4, 16, 17. *Ruſſia*, 50, 10. vid. in *Palatinatu*.
- Saxones in *Ruſſia* habitant, 39, 6. pecorum curam capti habent, 39, 7.
- Sborovia arx, 28, 12.
- Scabini *Pruſſia*, 58, 17.
- Scarbimiria, 24, 3, 5.
- Scebreſinum, 47, 19.
- Scepuſienſis Comitatus, 13, 13.
- Schismatici *Kitebſci*, 51, 29.

INDEX RERVM.

- Schoinicia. 60, 25.
 Schola *Uratislavia*. II, 15.
Scholæ Grammatices Cracovia. 15, 28. *Ignatianorum Brescie*. 34, 6. *Judæorum ibidem*. 34, 7.
Sciricium Abbatia. 22, 26.
Sciuri dantur in Polonia. 3, 22.
Sclopeta Rufforum arma. 35, 20. *conficiuntur Vilna*. 32, 17.
Sclovia. 37, 29, 52, 7.
Scotia. 67, 20.
Scoti ad nundinas Lublinum veniunt. 29, 22.
Scripta Eruditorum Polonorum. 72, 6.
Scythæ. 95, 14, 15. *Scythæ Mahometani in Lituania & Volynia*. 88, 10. *Scytharum Solitudines*. 2, 24. *Scythas castigant Poloni*. 101, 8, 9.
Scythia. 35, 25, 44, 8, 93, 16.
Sebergam. 58, 2.
Sebum in districtu Pinscensi plurimum. 34, 19. *exportatur è Polonia*. 89, 26.
Secretarius regni major Ecclesiasticus est. 87, 28, 29.
Secretarij. 84, 20.
Segetes Breſtenſes Daniſcæ vehuntur. II, 24.
Selecia. 18, 12, 49, 5.
Sementis Satrap. Mſcilauienſis. 50, 16.
Semigalia. 68, 7. *Ejus dux Vaſallus Poloni*. 68, 16, 17.
Seminarium Uratislavia. II, 15. *Zamoſci clericorum*. 47, 14. *Seminaria Neſviſia*. 49, 13.
Senatores Satrap. Belſenſis. 46, 12. *Braslauienſis*. 42, 22. *terræ Chelmenſis*. 46, 25. *Satrap. Cracoviensis*. 17, 21. *Czerwiechoviensis*. 48, 3. *Terræ Dabrinensis*. 61, 21. *Livonia*. 68, 12. *palatinatus Lublinensis*. 29, II. *Masovia*. 62, 2. *Satrap. Mſcilauiensis*. 50, 10. *Podlachia*. 65, 5. *Podolia*. 42, 12. *Satrap. Poſnaniensis*. 7, 10. *Ruſſia*. 36, 8. *Palatinatus Sendomiriensis*. 24, 14. *Satrap. Volynia*. 44, 20. *Senatores vel Spirituales ſunt vel ſeculares in Polonia*. 82, 4. *Senatorum numerus & ordo*. 82, 5, 6, 7.
Senatorium munus certis honoribus nexum eſt. 82, 10. *Senatorium munus quomodo ab-*

INDEX RERVM.

do abrogetur. 82, II, 12.

Senatus *Polonia* eligitur & ejus autoritas. 78, 27, 81, 4. ad Senatum regni qui pertinent ex palatinatu *Czerniechoviensi*. 48, 4. qui ex palatinatu *Kioviensi*, 43, 8. qui ex satrap. *Lenciciensi*. 10, 22. qui ex *Prussia*. 58, II. qui ex *Samo-gitta*. 66, 23. qui ex *Sarrap. Vilmensi*. 30, 27. in Senatu nemo locum habet nisi majori dignitate ornatus, 66, 2. in Senatu locum non habent praefecti urbium. 55, 25. 66, I. in Senatus *Polonia* tantum admittuntur Catholici, 87, 14, 15. Senatus *Prusiae*. 58, 3, 4.

Sendisovia, 28, 19.

Sendomiria. 96, 13. Ejus prospectus amænissimus, 24, 30.

Seniores *Armeniorum Camedecia*. 41, 25.

Sepulchrū *D. Alberti, Gnesna*. 6, 20. *S. Stanislai Cracovia*. 14, 9. Sepulchri Christi Militum monasterium dives possessionibus *Mischovia*, 23, 31.

Sepultura *Caroli Chodkiewiczii*. 46, 6. Ducum *Kioviensium*. 43, 13, 14. F.F. Minorum de observantia, 23, 24. Monialium *D. Benedicti*. 23, 24. *Joannus Ostrogii*. 23, 26. Regum *Polonia Cracovia*. 14, 19. Comitum *Tarnoviorum*, 23, 26.

Seroicza. 63, 27.

Serpentes *Vislicia* excommunicatae a Pontifice. 28, 9. non nocent. 28, II.

Severia. 18, 9, 20, II, 13, &c.

Severienfis ducatus. 13, 12, 15, 3.

Siepercia. 62, 4.

S. Sigismundi caput *Plosci*. 62, 15.

Sigismundus Augustus. 80, 8, 87, 30, 96, 7. Ejus exercitus. 96, 7, &c. Sigismundus I. 91, 26. Ejus exercitus. 95, 30, 31. Sigismundus Senior aurum signat. 89, II. *Cazimirum* canonisari curavit. 30, 6, 31, 10. *Lituaniam* expolivit. 30, 6. Sigismundus III. 1, 3, 92, 13. Legem dedit Duci *Brandenburgensi*. 55, 2. Sacra Ecclesiae *Cracovia* auxit. 14, 14. Epi-

14. Episcopum *Smolensci* destinavit, 52, 28. Hæreticos eradica-
vit, 88. 3 Palatium *Varsovia* condidit, 64, 2, 3. *Smolenscum* à *Moscis* recuperavit, 53, 6. tambam argenteam S. *Cazimiro* fieri fecit, 31, 13. Ejus pietas & liberalitas *Ploſci*, 62, 15, 16.

Silesia, 2, 25, 4, 12, 12, 25, 13, 12, 21, 22, 22, II, 34, 9, 20, 54, II.

Siligo plurima *Livonia*, 67, 17, *Russia Alba*, 48, 19, exportatur è *Polonia*, 89, 23.

Siluri capiuntur *Ploſci*, 63, 3, 3.

S. Simon Lipnica quiescit *Cracovia*, 16, 24.

Siradia, 8, 16.

Situs *Livonia*, 67, 20, *Polonia*, 2, 14, *Polonia majoris*, 4, 9, 10, *Polonia minoris*, 12, 20, 25, 13, 1, 2, *Prussia*, 53, 16, *Russia*, 35, 2, *Samogitia*, 66, 3.

Sixtus Leopoliensis Medicus 37, 31.

Sixtus V. Pontifex insignia sua *Leopoli* donavit, 36, 18.

Skompe, 61, 16.

Slaucovia, 18, 9, 20, 20.

Slonimensis districtus, 48.

slonimum, 49, 5.

Sluchovia, 6, 24.

Sluckum totalignea, 49.

24. Ejus Princeps absolutus, 49, 27.

slupcia, 7, 1.

slupcia, 27, 8.

sluzevia, 11, 19.

smolenscum munitum,

31, 18, 52, 15, 16, &c. 53, 5, 92, 26. a *Moscis* recuperatum, 53, 6.

smolniany, 51, 20.

sniatinum, 40, 11.

sniegulæ, 10, 2.

soben, 13, 23.

socalia, 44, 27.

sochaciovia, 10, 8.

socolovia, 28, 19.

solecia, 12, 15, 25, 15.

solitudines Scytharum,

2, 24.

solum, 40, 25.

sorstenum arx, 13, 22, 23.

sosnicia, 38, 11.

specula urbis *Smolensci*, 52,

17.

speluncæ *Russica*, 43, 13.

spitkovice, 13, 23.

squernevia, 10, 11.

stagnum, 20, 13. Stagna

X 3

polonia.

INDEX RERVM.

Polonia. 3, 26. *Roxolani* a manu facta. 36, 30.

Stanislavovia. 63, 26.

S. *Stanislaus Caſimirienſis* quieſcit *Cracovia*. 16, 20, 23.

Stanislaus Kokozka Cracovia ſepultus. 17, 2.

Stannum importatur in *Poloniam*. 90, 9.

Stargardia. 57, 14, 60, 24.

Starobubi. 53, 1.

Starzicia Velifia arx. 52,

4.

Staſoyum. 28, 1, 2.

Statutum Regni. 80, 10.

Statuta Lituania. 80, 17. *Volynia* ſingularia. 80, 37-

Stavum. 7, 30.

Stenzicenſis diſtrictus. 26,

25.

Stepanovia. 44, 1.

Stephanus Rex. 31, 22, 27.

92, 9. libenter *Grodna* morat⁹ 33, 15, 16, 17. *Polotzi* collegiũ

Jefuitarum extruxit. 52, 3.

Venda *Episcopum Catholicũ* instituit. 70, 10. *Stephanus*

Valachia princeps. 95, 29, 30.

Stetinenſes duces homagium præſtant *Polono* pro *Po-*

merania. 86, 7, 8.

Stipendiis auxit *Lubranſci-*
num Gymnaſium Roſraſeuus,
5, 11.

Stirus. fl. 36, 1.

Stobnicia. 28, 2.

Streſſius captus. 9, 22.

Strelce. 12, 15.

Strium. 40, 31.

Studia Academiae Cracovi-
enſis. 16, 1. *Studia Polonorum*
nobilium & plebejorum. 71,
13, 19, &c. *Studia Theologiae*
Cracov. 16, 19.

Studioſi docentur *Volynia*.
44, 24. vide *juventus docetur*,

Stuma. 57, 14, 92, 28.

Sua tuentur *Poloni*. 101, 5,
&c.

Subcamerarius Culmenſis,
58, 12. *Marieburgenſis*. 58, 12,

13. *Pomeranicus*. 58, 13.

Submontana regio *Satrap*.
Cracov. 18, 18, 22, 20, 39, 16.

Suburbanum Pleſci. 62, 12.
Posnania. 5, 14. *Tarnovia*. 23,

23. *Suburbana Cracov*. 18, 19,
20. *Gedani*, ubi *Episcopus Vla-*

diſlavienſis poſſeſſiones ha-

bet. 59, 29. *Sendimiria*. 24, 23,
24. *Zavichofti*. 24, 24.

subur-

- Suburbium *Crac.* 64, 9. *Bydgostia.* 12, 12.
 Suburbia *Varsovia.* 64, 15.
 Succidia Viſtus *Polonorum.*
 73, 20.
 Succinum ubi colligatur,
 54, 19, exportatur è *Polonia.*
 89, 26.
 Sucha, 21, 28.
 Sueciæ regnum, 68, 1.
 Sueciæ naves fugatæ *Ge-*
dani. 60, II.
 Suecus partem *Livonia* ha-
 bet, 68, II. inrecepit *Puckū.*
 60, 21, expellitur *Pucko.* 60,
 23. à *Polonis* quidē viſtus, fed
 è provincia nõndum ejeſt.
 101, 12, 13. à Sueco punitur
Polonia ob ſcclera ſua, 101, 25,
 27. Sueci progreſſus in *Polo-*
nia unde ſint, 101 25, 27. Sue-
 ci vincuntur à *Polonis.* 69, 26.
 Suecorum clades. 69, 30, 70,
 I, 2.
 Suffraganeus Epifcopi *Rus-*
ſici. 52, 24.
Joan. Demetrius Suifcius in
 Capella ſuburbij *Crac.* ſepul-
 tus, 64, II, 12. vid plura in
Demetrius.
 Sulmones capiuntur *Plo-*
ſci. 63, 3. Sulmonum copia
- ſulovia.* 26, 17.
 ſumtus regioſ non mutu-
 ant ab exteris *Poloni.* 88, 24.
 89, 4.
 ſupellex *Eceleſiæ Laſci.* 8,
 24.
 ſuperbia *Polonorum.* 72, 20.
 &c.
 ſupraſlum, 65, 17.
 ſuraſia, 65, 9.
 ſuſpiciones aulae, 101, 23.
 ſydlovecia. 24, 22, 26, 21.
 ſydlovia munita. 27, 20.
 ſylvæ *Polonia.* 21, 4, 22, 17,
 19, 25, 28, 26, 23, 27, 25, 32,
 19, 34, 17, 50, 7, 60, 13, 65,
 17, 66, 3, faginae. 39, 29. fru-
 ctuoſæ, 53, 26, 61, 12. venati-
 onibus aptæ. 67, 21, 22.
 ſynagogæ *Arrianorum*
Racovia. 27, 13, Calviniftarū
Vilna. 32, II. Synagogæ *Judæ-*
orum Breſciæ. 34, II.
Martinus Szyschovius ſe-
 pulchrum *S. Stanislai* reſtaur-
 ravit *Cracovia.* 14, 10.

T

Tamogrodia, 47, 19.
 Tanais fluy, 35, 9.

Tape-

INDEX RERVM.

Tapetes importantur in *Poloniam*. 90, 3. Communes sunt plebi *Polonica*. 75, 25.

Tarlovia, 25, 13, 14.

Tarnopolia, 42, 8.

Tarnovia, 23, 20.

Tarnovius *Moscus* & *Turcas* vincit parva manu, 92, 3, 4.

Tarnovij, 23, 26.

Tartarorum confinia, 42, 16. incursiones, 38, 12. Tartaros vincit *Camenecius* parva manu, 92, 12.

Taurica, 92, 19.

Telonia perfolvuntur *Dunamunda*, 69, 1.

Telsii, 67, 14.

Templum *Bialostoci*, 65, 15. *Brezani*, 41, 8. in Insula *Bug*, 45, 3, 5. *Clobuci*, 19, 3. S. Petri *Crusvicia*, 12, 4, 5. S. Apolloniae prope *Czenstochiam*, 19, 19. *Gnesna* dives, 6, 24. in *Jedlinskio*, 25, 13. *Miedireczi*, 46, 2, 5. Templum *Pilsna* 28, 18. S. Annæ, *Privovia*, 19, 27. Templum *Pultovia*, 63, 22. *Racovia*, 27, 18. Templū Catholicum erigitur *Regiomonti*, 55, 14. Catholicorum *Slucki*, 49, 25. Templum *Tar-*

lovia, 25, 14. S. Joh. Baptistæ *Varsovia*, 64, 7. *Uchanie* quod exstruxit *Nicol. Daniclovicz*, 47, 25. *Zolkvia*, 37, 26. Canonicoꝝ *Calusii*, 7, 22. *Len-cicia*, 10, 24. *Opatovia*, 25, 8. *Pilcia*, 20, 5. *Tarnovia*, 23, 25. *Velunia*, 9, 6. *Zamosci*, 47, 6, 7. regularium *Clobucij*, 19, 4. Secularium *Varsovia*, 64, 7. Templum Cathedrale *Chelma*, 46, 23. *Leopoli*, 37, 13. *Pos-nania*, 4, 27. *Vinna*, 31, 9. *Ula-dislavia* dives, 11, 13, 14. Templū Dominicanorum in urbe *Belzensi*, 46, 11. *Podoci*, 41, 2. Franciscanorum conuentu-aliū *Miedireczi*, 45, 30. Jesuitarum *Leopoli*, 37, 8. Ignatianorum *Gedani*, 59, 30. *Smole-sci*, 52, 21. Latinorum *Kiovia*, 43, 9. Minoritarum *Radomia*, 25, 11. F. F. minorum de obser-vantia *Leopoli*, 37, 14, 15, 16. Monialium *Culma*, 56, 4. Tē-plum Parochiale *Grodna*, 33, 20. parochiale in civitate *Tro-censi*, 33, 8. parochiale D. Jo-annis *Vilna*, 31, 23, 24. paro-chiale militum Sepulchri Christi *Lezaisci*, 28, 21. Tēpla

Bycho-

INDEX RERVM.

Bychovia. 52, 8. *Cracoviensis* districtus, 13, 19. Episcopi *Cracoviensis* 108 sunt. 29, 7. *Culma* ditissima. 56, 3. *Czerniechoviensis* Satrapix Catholici ritus. 48, 5. *Lancuti* quæ *Stanislaw Lubomirscius* exstruxit. 38, 27, 28. *Leopolditata*. 37, 6, 7, 8. *Lovicii*. 10, 1. *Lublinski*. 29, 18. *Murata*. 7, 5. *Neswitzia*. 49, 16. *Posnaniensis* Satrapix. 7, 5. *Plosci* ditata. 62, 11. *Templa Regiomonti* tempore *Lutheri* Catholicis erepta. 55, 9. *Selovia*. 52, 8. *Smolensci*. 52, 20. *Torunia* catholica. 56, 16, 17. *Varsovia* magnifica. 64, 6. *Templa Monialium S. M. Magdalenæ Plosci*. 62, 12. *Rufforū & Latinorum Kiovia*. 43, 9.

Tempus edax rerum. 43, 3. *Tencinij a Lecho* orti, 21, 3, 27, 24.

Johan, Tencinius Biesovia monasterium exornavit donariis. 27, 29.

Tencinum arx. 13, 21, 18, 14, 20, 30.

Termini Hungaria. 73, 19. *Lituania*. 30, 13, 43, 29, 46, 19. *Livonia*. 35, 3, 66, 4, 67, 24,

Lublinskis Satrapix. 30, 13. *Muscovia*. 30, 24. *Polonia*. 2, 18, 4, 2, &c. *Polonia* majoris. 4, 10. minoris. 12, 23. *Prussia*. 53, 18, &c. *Russia*. 35, 3. *Russia* alba. 43, 29. *Russia* rubra. 35, 24, &c. *Samogitia*. 66, 4, &c.

Terra Chelmenfis. 36, 6, 46, 9, 18. *Czerniechoviensis*. 52, 13, 53, 8. *Dobrinensis*. 61, 9, 10, 21. *Grodnenfis*. 32, 26. *Haliciensis*. 36, 6, 7. *Lucoviensis*. 29, 4. *Rumnenfis*. 53, 8. *Sandomirienfis*. 13, 2. *Sierpiejoviensis*. 53, 9. *Vielunenfis*. 4, 21, 91, 1. vide plura in *Territoriū & Satrapia*,

Territorium Belzense. 46, 13, 14. *Bobrownicense*. 11, 27. *Borjoviense*. 51, 9. *Brestense*. 11, 10, 11. *Brescinense*. 10, 20. *Buisceense*. 46, 14. *Bydgoskense*. 11, 27. *Cameneense*. 41, 15. *Chelmense*. 46, 24. *Chencinense*. 24, 13, 14. *Ciechonoviense*. 63, 14. *Corcinnense*. 24, 13. *Covalienfe*. 11, 11. *Crasnoſtavenſe*. 46, 24. *Cruviciense*. 11, 11. *Cyrnense*. 63, 13. *Derſawienſe*. 60, 15. *Dobrinense*. 61, 12. *Funiuladislaviense*. 11, 28. *Grabovecenſe*. 46, 14. *Grodlenſe*. 46, 14. *Laticzoviense*. 41,

Y

16. *Len-*

INDEX RERVM,

16. *Lenciciense*. 10, 20. *Libnense*. 61, 12. *Livense*. 63, 15. *Lom-
zense*. 63, 14, 15. *Macoviense*. 63,
15. *Michaloviense*. 55, 22, 23, 26.
Mirachoviense. 60, 15, 16. *Mla-
vensense*. 62, I. *Nurense*. 63, 14.
Opocinense. 24, 14. *Orloviense*.
10, 21. *Offressoviense*. 9, 3. *Pe-
tricoviense*. 8, 18. *Pilsnense*. 24,
14. *Plocense*. 61, 25. 62, I. *Pra-
decense*. II, II. *Prossoviense*. 13,
10. *Pudense*. 60, 15. *Pultovien-
se* ejusq; princeps. 62, 23. *Ra-
domense*. 24, 13. *Radomscense*. 8,
18. *Ripinense*. 61, 12. *Rożanense*.
63, 15. *Schaadковиense*. 8, 18.
Sandomiriense. 24, 12. *Siradien-
se*. 8, 17. *Slukoviense*. 60, 14. *Ste-
nense*. 62, I. *Stenzicense*. 24, 13.
Succense. 60, 15. *Tremboulense*.
41, 15, 16. *Tucholiense*. 60, 14, 15.
Varsoviense. 63, 14. *Velunense*. 9,
3. *Vislicienne*. 24, 13. *Visnēse*. 63,
13. *Vislegrodiense*. 63, 14. *Vol-
coviscense*. 32, 27. *VVscovien-
se*. 4, 18. *Xianzense*. 13, 10. *Za-
crocimense*. 62, 14. *Zaucrēse*.
62, I. *Zembrovicēse*. 62, 13.
Zucoviense. 60, 15. *Territoria*
Sarrapix Lenciciensis. 10, 20.
Satrap. Ravensis. 9, II. *Russia*,

36, 12, vid. plura in *Palatina-
rus & Sarrapia*.

Tetrarchiæ Russia. 40, 5.

Teuflius captus. 9, 22.

Teutones. 95, 26. *Mariani*

Lutherani facti. 96, 9.

Theologia docetur Leopoli. 36, 24.

*Theologiæ professores Vils-
na*. 31, 31. *Theolog. studia Crac-
covia*. 16, 9.

Theologi Polonia. 72, 4.

*Thesaurarius M. D. Litua-
nia*. 84, 23. *Regni Polonia*. 84,
1, 2. *Prussia*. 58, 16. *Thesaura-
rios Rex creat*. 81, 25.

*Thesaurus Ecclesiæ in In-
sula Bug*. 45, 6. *Cracovia*. 14,
21. *Gnesnensis Eccl*. 6, 25. *Leo-
poli*. 37, 7, 8. & c. *Lovici*. 9,
30. *Olika*. 45, 16, 17. *Varsovia*.
62, 14. *Vchante*. 47, 26. *Vla-
duslavia*. II, 14. *Monasteriū*
Czenstochia. 19, 15, 16. *The-
sauri monasteriū in Clara*
monse. 19, 15.

Tiara Episcopalis Henrici
Firlei. 6, 26, 28.

Ticocinum. 65, 9.

Tinecium. 21, 18.

Toloczinum. 51, 20.

Tomz

INDEX RERVM.

Tomasovia. 47, 19.

Toparcha *Samogitia*. 65, 23.

Tormenta bellica civitates *polonia* majoris habent. 100, 9, 10. Tormentorum majorum repositoria à *Vladislao* instituta. 100, 7.

Torunia. 56, 14. ibi præleguntur humaniora. 56, 20. ejus præstantia. 56, 15.

Traçus *Stençicensis*. 26, 29,

Transylvania. 22, II, 39, 12.

Transviftulana pars *Polo-*
nia. 28, 16.

Tremboula. 42, 4.

Tribunal *Lituania*, *Minsci* est. 51, 16, 17. & *Vilna*. 31, 4.

Tribunal regni *Polonia*. 78, 14. *Perricovia* quorannis celebratur. 8, 26, 27.

Tribuni. 84, 22.

Tributa inconsulto Senatu Regni non instituit Rex. 81, 19. imponunt Nobiles. 77, 16.

Triticum in *Russia alba* plurimum. 48, 20. exportatur è *Polonia*. 89, 23.

Trocensis civitas. 33, 4. *districtus*. 32, 29.

Trocta piscis egregius est *Plosci*. 63, 5.

Tropæum de *Moscis* in suburbio *Cracovia*. 64, 9, 10.

Tucholia. 23, 19.

Tumba argentea *Cracovia*. 14, II, *Sigismundi III. Gnesna*. 6, 21, 22. ejusdem *Vilna*. 31, 13.

Turca. 95, 15. Turcam Dominum agnoscit *Valachia*. 68, 12, 13. Turcam vincunt *Poloni*. 101, 6. Turcas parva manu vincit *Tarnovius*. 92, 34.

Turcia. 36, 28, 41, 22, 44, 8.

Turcum. 51, 21.

Turobinum. 47, 19.

Turris prope *Cænstockiam*. 19, 19. Turres *Calisii*. 7, 21. *Marieburgi*. 56, 29. *Riga*. 68, 19. *Smolensci*. 52, 17.

Tyra fluv. 39, 29. 40, 2, 9, 41, 1.

V

Valachia. 2, 25, 42, 3, 69, 10, 96, 4. *Valachia* Princeps *Stephanus*. 95, 29, 30. Turcam agnoscit Dominum. 86, 12, 13. *Valachiam* prædantur *Poloni*. 101, 9, 10.

Valachi. 40, 14.

Y 2

valeria

INDEX RERVM.

Valeria familia. 64, 29.
Ejus insigne *Corvus*. 64, 30.
Valeriaz gentis fortitudo. 65.

I.

Valerianus Episcopus *Vilnensis*. 31, 27.

Valisovia. 5, 2.

Vandalia. 35, 15.

Varca. 63, 25.

Varsovia. 55, 12, 63, 28. E-
jus fabrica lignea olim. 64,
4, ibidem regia villa. 64, 17.

Varta fluv. 3, 28. 8, 16, 21.
10, 30.

Vasa argentea in Ecclesia
insulæ *Bug*. 45, 6. *Cretinga*. 67.
10. *Gnesna*. 6, 25. *Leopoli*. 37, 7, 8,
aurea Ecclesiaz in insula *Bug*.
45, 6. *Cracov*. 14, 12. *Cretinga*.
6, 7, 10. *Gnesna*. 6, 25. *Leopoli*.
37, 8. Gemmata *Gnesna*. 6,
26. Sacra *Culma*. 56, 5. Vitrea
exportantur è *Polonia*. 89, 30.

Vatallus *Poloni* Dux *Curlan-
dia*. 85, 20. dux *Prussia*. 59, 8.
85, 19. Dux *Semigalia*. 68, 16,
17. Princeps Imperij. 59, 6, 7.
princeps *Valachia*. 85, 20. Va-
falli Regni *Polonia*. 85, 19, non
sunt viva regni membra. 85,
24, 86, I, &c.

Vatemberga. 58, 2.

Uchanic. 47, 24.

Veſtigalia nova non insti-
tuit Rex inconsulto Senatu.
81, 19.

Velisca. 18, 12, 22, 21, 23.

Velisia Starzicia arx. 52, 4.

Velunia. 9, 5.

Venationes *Grodna*. 33, 15.
Prussia. 53, 26. *Rudniki*. 32, 20.
palatij *Viepolomicensis*. 22, 18.

Venatores. 84, 20.

Venda. 69, 7, 70, 8, 9, 92,
9. Vendæ Episcopum Catho-
licum Rex *Stephanus* institu-
it. 70, 10.

Venedicū mare. 2, 19, 22.

Venetiaz. 38, 20.

Vengrovia. 63, 25.

Verveces exportantur è
Polonia. 89, 30.
Vervecina victus *Polonorum*.
73, 20.

Vesera. fl. 54, 13.

Vestales Virgines *Jarosla-
via*. 39, 24.

Vestitus *Polonorum*. 73, II.

Vestis nimix luxus perdit
Polonos. 75, 16. vestes exoticæ
Polonis sunt. 74, 9. vestes fæ-
minarum *Polonia* ex pannis
extra-

INDEX RERVM.

extraneis sunt. 74, 30. fæminarum *Polonicarum* variant, 74, 26. *Polonorum* multæ, 75, 3. &c. preciosæ 75, 10. &c. variæ, 74, 7. pro bellis variant, 74, 10, II, 15. vestes Sacræ *Cuima*. 56, 6. *Czenslochiae*. 19, 16, 17. *Leopoli*. 37, 7. Gemmatæ *Cracoviae*. 14, 16. *Kiovia*. 45, 6, 7. preciosæ Ecclesiæ *Gnesnae*. 6, 28. *Rava*. 9, 31. *Varsovia*. 64, 8. ex sericis 75, 1. Vestium inventores *Polonis* milites sunt. 74, 10.

Vestiuntur *Poloni* una cum comitatu suo. 75, 7.

Vexilliferi 84, 18.

Uherce, 38, 12.

Via dispositæ ad arcem *Myrb*. 49, 20. in districtu *Slo-nimensi* rectissimæ, 50, 1.

Viasdovia, 64, 4, 5, 9.

Viasdum, 10, 17.

Viazdensis munitio. 25, 10.

Vicarius Episcopi *Gedani*, 95, 23. Episcopi *Pomeraniae Gedani*. 60, 1. vicarii Episcopi *Vilnensis*. 30, 25.

Vicecancellari⁹ *M. D. Lituanie*. 84, 1. Regni *Poloniae*. 83, 31.

VicePræfæcti *Stabuli*, 84, 26.

Vici Monasteriorum districtus *Cracov*, non longè distant. 17, 25.

Viclefus, 87, 3.

Victus *Polonorum*, 73, II. *Polonorum* nobilium, 73, 24. Plebejorum. 73, 19.

vidavia, 8, 21.

Joannes Vielicus *Crac*, sepultus. 17, 2.

vieviorka, 28, 28.

vikelandia, 68, 7.

vileiscensis arx, 26, 30, 31.

villa primaria nobilium.

26, 30, 31. regia in suburbanis *Varsovia*. 64, 17. Villæ, 13, 18.

Palatinat. *Brescianen*. 33, 25.

Satrap. *Cracov*. 23, 2. *Lituanie*,

30, 10. prope *Nesviziam*. 49,

19. Abbatis *Tinecii*. 21, 20.

Villæ lignæ Satrap. *Juniuladislaviensis*, II, 30.

Vilna. 31, I, 33, 3. Vilnæ domus pulchræ, 32, 7.

vinnicza. 42, 19.

vinniczefis district⁹. 42, 23.

vinum *Poloniae* acerbum est. 3, 13, 24, 28. vina *Ungari* deponunt *Crosna*, 39,

16. importantur in *Poloniam*, 90, 10. in vina infumunt

INDEX RERVM.

- munt sua omnia *Poleni*, 73, *Olstiniam*. 18, 16. (20.
 14. 74. 1.
 vires *Polonia* magnæ. 94.
 7, 8, in viribus *Polonorum* or-
 do desideratur. 94. 9. 10.
 virlandia. 68, 8.
 virzbolovia. 67, 13.
 viscovia. 63, 27.
 vislicia. 18, 14. 28, 6, 13, in
 paludibus sita. 28, 6, 7.
 visloca fluv. 4, 3, 36, 3.
 visnia. 38, 16.
 visnice. 13, 22.
 visnicia arx. 22, 27.
 visniovecia. 45, 21.
 visokic. 65, 9.
 vistula fluv. navigabilis. 3,
 27. medium palatinum *Sen-*
domiriensem decurrit. 27, 3.
 quas terras præterlabatur. 54,
 10.
 vitebscensis districtus. 50,
 20.
 vitebscum. 50, 23, 51. 1. 2.
 vites dantur in *Polonia*, 3,
 II. in *Sendomiriensi* palat. 24,
 27.
 vitriolum reperitur apud
Biecciam, 18, 14. exportatur e
Polonia. 89, 28.
 vitrorum officinæ apud 19.
 vitulina victus *Polonorum*. 73,
 vivarium prope *Crepicios*.
 18, 30. *Tarnovia*, 23, 22. viva-
 ria *Rudniki*. 32, 20. *Sborovia*.
 28. 14. *Zamosci*, 47, 22.
 vkraina & ejus deserta,
 40, 27.
 Ula arx. 92, 6, 7.
 Uladislavia. II, 12, 12.
 Uladislaus IV. Ecclesiam
 Catholicam *Smolensci* funda-
 vit. 52, 26. *Moscis* eripuit *Czer-*
niechoviensem Satrap. 48, 1.
 Sacra *Cracovia* auxit. 14, 14.
 villa *Varsovia* in suburbanis
 condidit. 64, 17. Uladislaus
jazello, & ejus exercitus, 95,
 22.
 vlodava. 33, 28.
 vlodavia. 46, 26.
 Ungaria, 2, 25, 12, 25, 26.
 13, 13, 22, 10, 25, 35, 23, 36,
 26. 41, 12, 13. Ungariæ fines.
 2, 26.
 Uniejovia. 10, 28.
 voinia. 33, 27.
 volboria. 10, 5.
 volia castellum. 21, 8.
 volinia vel volhynia. 46,

INDEX RERVM:

- volmaria. 69, 29.
 volodimiria. 44, 25.
 Nicolaus Volscius Eremitorium *Camaldulensium* PP. extruxit. 21, 15. Monasterium Canonicoꝝ Regularium *Crepicis* condidit. 18, 29.
 volucres *Polonia*. 3, 19. voluerum copia *Mscislaviensis* fatrap. 50, 17.
 vonchocia. 24, 21, 22, 25, 23.
 vormita. 58, 2.
 vornis. 67, 14.
 vota soluantur *Socalia*. 44, 30.
 Uratislavia. 12, 15.
 Urbs, vid. in nominibus propriis.
 Uridantur in *Polonia*. 3, 23. *Grodna*. 33, 16. in sylvis *Livonia*. 67, 22. albi in *Russia alba*. 48, 15.
 Urzendovia. 29, 28.
 Uschovia. 7, 1.
 Uscie. 41, 4.
 Ustjatum. 52, 3, 4.
 Uvæ *Polonia* non insuaves. 3, 11, 24, 27.
 vulpes dantur in *Polonia*. 3, 24. in sylvis *Livonia*. 67, 23, albæ in *Russia alba*. 48, 16.
- X
- Xenodochia *Nesvizia*. 49, 13.
 Xianfia arx. 13, 22, 24, 1.
- Z
- Zaclicynum. 28, 20.
 Jacobus Zadzicius & Ejus *Racovia* pietas. 27, 18.
 Zamoscium munitum. 47, 4, 12, 100, 25.
 Joannes Zamoscus, ejusq; virt^s & fortitudo pro patriæ. 47, 1, 3. *Caſigerejum* fugat parva manu. 92, 16, 17. *Maximilianum* vincit parva manu. 92, 13, 14. *Thoma* Zamoscij ditio. 47, 20, 21. uxoris pietas & liberalitas. 47, 15.
 Zarnovecia. 28, 19, 61, 3.
 Zaslavia. 45, 21.
 Zatoriensis ducatus. 13, 12, 2, 25.
 Zavalovia arx elegas. 41, 7.
 Zavichostum. 24, 24.
 Zbarasium. 100, 28.
 Zbaravia. 45, 22.
 Christophorus Zbaravius *Solecia* arcem restauravit. 25, 15, 16. Ejus ditio. 20, 4.
 Zborovia. 37, 24.
- Zboro-

INDEX RERVM.

<p>Zborovius <i>Dantiscanos</i> vi- cit, 92, 9, 10. <i>Nicolaus Zebridovi^a</i> mon- tic <i>calvaria</i> nomendedit, 21, 31. Zidaczovia, 38, 16. Zincovia, 42, 6. Zirovicii, 50, 4. Zitomiria, 42, 18. Zitomiriensis districtus, 42, 24.</p>	<p>Zivccensis Comitatus, 21, 26. Zloczovia, 37, 24. Zmigrodum, 23, 19. Zolkievius <i>Moscos</i> vicit parva manu, 92, 22, 23. Zolkvia, 37, 25. Zuanecia, 42, 7, 8. Zukovia, 61, 3. Zulava, 57, 3, 5.</p>
--	--

EMENDANDA

in Textu.

Pag. 3, 29 *pro* *Vieper* *pone* *Nieper*. p. 15, 25, *pro* *Nascovi-*
ana *pone* *Noscoviana*, p. 18, 14, *pro* *Beciam* *pone* *Bicciam*. p.
41, 24, *pro* *prnot*, *pone* *prout*. p. 43, 5, *pro* *ritus Germanici*,
pone *Græcanici*, p. 71, 3, *pro* *apt*, *aminimeq;*, *pone* *apta*, *mini-*
meq;.

In Indice.

Lit. C. *Nomen Castellanus colloca ante Castellum*. *Cazi-*
miria, 29, 5. *pone*, 29, 25. *Criczovia mista*, *pone* *munita*, Lit.
D. *delendum Dobrovicia*, *Districtus Orsanensis*. 25, 15, *pone*
52, 15, Lit. H. *Holovacce*, *pone* *Holovacze*. Lit. M. *Majestas*
83, *pone* 85. *Mohilavia*, 50, 30, *pone* 50, 27, 28. Lit. R. *Rheti-*
cus & Rhombuum ante Riboticii colloca.

ADDENDA

in Indice.

Lit. A. *Allio companatico abundat Polonia*, 98, 30. *Ar-*
gentineus mons, 21, 13. Lit. E. *Eremitæ S. Pauli*, *adde*: *vid.*
Religiosi, Lit. F. *Franciscani*, *adde*: *vid.* *Monasterium*, *Templi*.
Cætera leviora tu ipse per te Lector emendabis, & suppl-
bis.

F I N I S.

<http://rcin.org.pl>

1500
P. P. DOM KSIĄŻEK
— ANTYKWARIAT —

* 077644

41692